Leto VI., štev. 64 | Ljubljana, nedelja 15. marca 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:
Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 36.
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842, - Praha číslo 78.180 Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 14. marca.

Čudna je človeška slabost, da navadno išče oni, ki je kaj zagrešil, krivca vse drugod in le pri samem sebi ne. Že mali šolar noče biti kriv slabega reda v šoli in obdolžuje druge in celo učitelja, da je kriv njegovega neuspeha. Tako je tudi v politiki.

Včerajšnji «Slovenec» je napisal v uvodniku pod naslovom «V prepad» určujočo obsodbo nad krivci gospodarskega nazadovanja v Sloveniji. Naslovil je članek na slovenske demokrate in še posebej na dr. Gregorja Žerjava, dasi je vse to, kar stoji v Škofovem listu, strašna samoobsodba klerikalne politike v Jugoslaviji. Šele takrat bodo nosili slovenski demokrati za Slovenijo vso politično odgovornost, kadar bodo imeli v Narodni skupščini 20 poslancev, ali pa vsaj 14 poslancev od 26 slovenskih. Dokler pa bo ogromna večina Slovencev, kakor pri zadnjih volitvah, odobravala dr. Koroščevo politiko razdiranja in uničevanja gospodarstva, pa Slovenija ne more in ne sme nihče pričakovati, da bosta eden ali dva slovenska demokrata v Narodni skupščini odvrnila od naše pokrajine vse ono gorje, ki ga povzroča brezvestnost in nesposobnost klerikalnega parlamentarnega zastopa. Ako bi se 21, ali 20 klerikalnih poslancev v borbi proti državi in proti obstoječemu ustavnemu staniu vsaj pasivno zadržali, ako bi velikega truda in napora, ki ga ima dr. Žerjav pri pozitivnem delu za konsolidacijo v državi, ne cvirali in ne otežkočali, bi moglo biti vse, kar si želimo in smatramo za potrebno, da bi bilo boljše, že mnogo drugače. Seveda 6 let samega rovarenja, 6 let same demagogije, a nič dela, ne more roditi dobrega sadu. A če prištejemo k temu še nadaljnja štiri leta svetovne vojne, ko se je vse samo pustošilo, potem je samo še sreča, da ni pri nas gorje še mnogo večje, nego je. Vsega tega bi se klerikalci morali enkrat že zavedati in kreniti na drugo pot, ne pa da tudi v sedanji Narodni skupščini z vnemo nadaljujejo svoje vre panoge našega narodnega, predvsem gospodarskega življenja uničujoče satansko početje.

Laž je, da se klerikalci bore za «kos kruha». Imeli bi danes lahko že lep hlebec kruha tako za slovensko, kakor sploh za jugoslovensko ljudstvo, ako bi našla Jugoslavija tako politično zrel narod, kakor ga je n. pr. našla ČSR. ob svoji ustanovitvi. Poglejte na Češko! Koliko zakonov, koliko reform, koliko čudovitega napredka na vseh poljih je vstvaril parlament ČSR. in izvedla vlada ČSR! Pri nas pa so dr. Koroščevi in Radićevi «Angleži» domišljavo nosili prazne glave po koncu, odpirali na stežaj kričavo usta ter storili vse, da ne pride Jugoslavija do notranjega miru in reda, kaj šele do smotrenega ustvarjajočega dela. Da ni bilo starih veščih parlamentarcev in državnikov vsaj v Srbiji, ki so sposobni to, kar je bilo z milijonskimi človeškimi žrtvami in z neskončnimi mukami in škodami ustvarjeno, krepko držati, bi že zdavnaj lahko vse vrag vzel ter poslal v nov prepad vse jugoslovensko ljudstvo. Pa nam bo dr. Žerjav in njegova politika od klerikalcev še tako osovražena, še tako opljuvana in zaničevana, pozni rodovi bodo morali priznati, da je v Sloveniji edinole politika slovenskih demokratov bila pravilna, konsekventna in usmerjena v dobrobit nele celokupne Jugoslavije, marveč tudi v korist Slovenije. Slovenski demokrati so bili v prvih letih Jugoslavije v Sloveniji edini, ki so vedeli kaj hočejo in ki so imeli tudi vse sposobnosti, da ohranijo Slovencem času in novim razmeram potrebno politično busolo, ki so jo vse druge stranke popolnoma izgubile. Da ni bilo med Slovenci odločne in razborite generacije, ki tvori danes v Sloveniji jedro demokracije, bi bržčas Slovenci koncem svetovne vojne sploh za vse večne čase izginili kot celota ter izgubili še ono malenkost svoje individualnosti, ki smo jo priborili nacijonalisti v Avstriji v borbi s ponemčevanjem in poklerikaljenjem. Da ni bilo slovenskih demokratov, bi v Sloveniji bile danes razmere še mnogo bolj dozolatne, nego so obupne razmere na Hrvatskem, kjer je na žalost tudi večina hrvatske inteligence izgubila vso pamet.

Klerikalci so današnji politični situaciji docela nedorasli in za vodstvo Slovencev nesposobni. Sedanji voditelji SLS so pač epigoni onih velikih voditeljev SLS, ki so pred vojno igrali v politični zgodovini slovenskega ljudstva odlično vlogo. Epigoni so običajno degenerirani in omejeni, zato ni čudno, da so tudi klerikalni epigoni taki. Ako bi temu ne bilo tako, ne bi mogel «Slovenec» po 6 letih brezplodne in zavržene klerikalne politike tako brez sramu priznati tudi nien popoln neuspeh za razvoj in napredek gospodarstva v Sloveniji. Ko ste že s svojo nesposobnostjo in brezvestnostjo vse zavozili, bodite vsaj toliko moralni, da priznate, da ste «prepada», katerega sedaj jokavo opisujete, v Sloveniji krivi samo vi.

Radićevci predlagajo klerikalcem in spahovcem revolucijonarni parlament v Zagrebu

Opozicijonalni blok v brezupnem položaju. — Danes odločitev o mandatih HRSS. — Vlada o nadaljni taktiki. — Prihodnji petek ali soboto pričetek verifikacijske debate v plenumu Narodne skupščine.

Beograd, 15. marca p. Danes vse dan je vladala velika politič. napetost v pričakovanju izida seje verifikacijskega odbora. Razprava se je zavlekla do pozne ure zvečer, ni pa še prinesla formelne odločitve. Glasovanje se bo vršilo jutri dopoldne. Odločitev verifikacijskega odbora glede mandatov v sremskem okrožju bo seveda merodajna za vse ostale mandate HRSS. Debata na današnji seji je bila izredno živahna. Vsi poslanci so bili precej nervozni. Opozicija je v obupnem položaju in ne ve, kaj bi storila. Vaš dopisnik se je delj časa razgovarjal z nekaterimi voditelji opozicijskih skupin. Vsi so naglašali, da se še niso definitivno odločili, kaj naj bi opozicija storila, ako se razveljavijo radičevski mandati. Tudi opozicijski blok je bil nocoj na jasnem, da bodo razveljavljeni vsi mandati Radićevih poslancev. Verjetno je, da bo opozicijski blok v znak protesta demonstrativno zapustil zbornično dvorano v trenotku, ko bo plenum skupščine glasoval o razveljavljenju mandatov HRSS. Vendar pa ne bo šlo za definitivno abstinenco. Vse kaže, da bo opozicija še nadalje ostala v parlamentu. Zelo hudo so prizadeti klerikalci, na katere pritiskajo radićevci, da morajo biti ž njimi popolnoma solidarni. **Radićevci zahtevajo, da gredo klerikalci in Spahovci po razveljavljenju mandatov HRSS ž njimi v Zagreb ter tam konstituirajo hrvatski revolucijonarni parlament.** Pri tem predlogu se klerikalcem seveda kar lasje ježijo in oni na vse načine prepričujejo radićevce, da tak korak ne bi bil oportun.

Z največjo nestrpnostjo vse pričakuje jutrišnjega dne, ko se bo sklenalo o usodi mandata dr. Mačka in ostalih Radićevih poslancev. Kot prvi bo govoril radikal Simonović, **ki bo v imenu vladne večine predlagal, naj se razveljavijo mandati dr. Mačka in tovarišev.**

Dočim se nahaja opozicija v taki zagati, iz katere ne vé izhoda, je bila vlada danes intenzivno na delu. Opoldne je imel sejo gospodarsko - finančni odbor ministrov, ki je razpravljal o pogodbi, po kateri se ima definitivno likvidirati nemški delež pri lesnem podjetju Eisler & Ortliel. Vprašanje je bilo v načelu rešeno. Potem je prišla na razgovor sklenitev pogodbe s tvrdko Solvay pri Lukovcu (Kreka) v Bosni zastran dobavljanja slane vode in premoga.

SEJA MINISTRSKEGA SVETA.

Beograd, 14. marca. Danes popoldne je imela vlada pod predsedstvom g. Pašića kratko sejo, na kateri se je razpravljalo o izjavi notranjega ministra Maksimovića, ki jo je podal na seji verifikacijskega odbora. Potem so razmotrivali o političnem položaju, ki utegne nastati po odločitvi verifikacijskega odbora. **Vlada je sklenila, da ima verifikacijski odbor končati svoje delo do ponedeljka.** V torek in sredo bi se izdelala poročila večine in manjšine, ki se morajo v 24 urah natisniti ter razdati med poslance. Prihodnja plenarna seja Narodne skupščine bi se torej vršila v petek 20. ali v soboto 21 t. m.

Kaj bo po razveljavljenju mandatov HRSS?

Razna naziranja o nadaljnem postopanju skupščinske večine. — Jasnega zakonskega predpisa ni.

Beograd, 14. marca. p. V političnih krogih se živahno razmotriva vprašanje, kaj bo z mandati, ki ostanejo po razveljavljenju list HRSS nezasedeni. Niti volilni zakon, niti skupščinski poslovnik nimata o tem nikakih določil. Po volilnem zakonu je NS dolžna da v roku mesec dni popolni izpraznjeno poslansko mesto na ta način, da mesto poslanca, katerega mandat je ugasnil pozove v parlament njegovega namestnika odnosno po redu najbližjega srezkega kandidata z iste liste. Volilni zakon pa ničesar ne določa za slučaj, da je cela lista izcrpljena odnosno razveljavljena. Nekateri smatrajo, da mora NS v tem slučaju razpisati za prazna mesta nove volitve in to po občih predpisih volilnega zakona. To mnenje se opira na stališče, ki ga zavzema Slobodan Jovanović. Drugi smatrajo, da ostanejo mandati, ravno ker ni v tem oziru nobenega zakonskega predpisa in ker naš volilni zakon naknadnih volitev sploh ne pozna ako so liste razveljavljene, nezasedeni. To da tudi odgovarja duhu proporcijonalnega sistema, ker bi v slučaju razpisa volitev samo za nekatere mandate se zopet potegovale vse stranke.

Na drugi strani pa bi na ta način zopet bil izvoljen del poslancev, katerih mandati so bili umičeni ter bi se potem cela procedura pri verifikaciji morala zopet obnoviti.

Odločitev o tem vprašanju še ni padla. Verjetnejše je, da ostanejo mandati nezasedeni.

Krvavi komunistični izgredi v Nemčiji

Bitka med komunisti in policijo v Halle. — Več mrtvih in težko ranjenih.

Berlin, 14. marca z. Včeraj zvečer so sklicali komunisti v Halle veliko zborovanje, na katerem je imel govoriti tudi njihov kandidat za zpredsedniške volitve v Nemčiji, Thaelmann. Po shodu je prišlo opolnoči do krvavih spopadov s policijo, pri katerih je bilo ustreljenih več delavcev. Kakor poročajo nemški listi, so nastali izgredi radi sledečih vzrokov:« Razven Thaelmanna sta imela govoriti tudi en francoski in angleški komunistični govornik. Ko je angleški govornik le preveč napadal vlado, je policija razpustila shod. Zborovalci pa se niso uklonili, zahtevi, ampak so napadli policijo, ki je nato pričela streljati s pištolami. Pri tem je bilo ubitih 6 delavcev, 30 pa jih je bilo ranjenih.

Halle, 15. marca s. O krvavih komunističnih izgredih pri katerih je bilo sedem oseb ubitih, šest težko in 23 lahko ranjenih, se še doznava, da so nemire izzvali komunisti na galeriji, ki so pričeli metati na policijo v dvorani najprej stole in mize, pozneje pa so streljali nanjo. Policija je bila primorana prijeti za orožje. Zborovalnica je po končanih izgredih izgledala kot bojišče. Na več mestih so bile velike krvave mlake.

Razorožitveni problemi v Ženevi

Razprava o vojaški kontroli premaganih držav. — Poljska in predlogi garancijskih paktov. — Vedno novi načrti.

Bern, 15. marca. s. Svet Zveze narodov je sklenil, predložiti vprašanje kompetence Sveta za ureditev vprašanja izgona ekumenskega partriarha stalnemu razsodišču. Svet je nato sklenil glede predloga, ali naj pristane na poročilo mešane komisije glede svobodnega posluževanja pravice vojaške kontrole v Nemčiji, Avstriji, Madžarski in Bolgariji, da bo poveril generalnemu tajniku proučitev vprašanja, ali in v koliki meri morajo kontroli podvržene dežele omogočiti izvedbo kontrole z zakonodajnimi ukrepi. Generalni tajnik naj že sedaj obvesti imenovane države o organizaciji kontrole in jih pozove, naj takoj store potrebne ukrepe, da omogočijo kontrolo.

Poljski delegat pri Zvezi narodov grof Skrzynski je včeraj zvečer v razgovoru z zastopniki časopisov izjavil, da so dosedaj znane smernice mirovnega kartela, ki naj bi zatvoril Nemčijo in njene sosede, premalo jasne, da bi mogla Poljska zavzeti glede njih svoje stališče. Skrzynski je zatrjeval, da bo Poljska simpatično pozdravila vsak korak, ki gre za tem, da postane Zveza narodov splošna in da obvelja načelo razsodišča. Pri tem pa je treba z zapadno in vzhodno Evrop enako postopati, ker jih veže mnogo materijelnih in kulturnih vezi.

POLJSKA IN NEMČIJA

Pariz, 15. marca s. »Journal« objavlja intervju svojega posebnega poročevalca s poljskim vojnim ministrom Sikorskim, ki je izjavil, da Poljska nima pričakovati kakega napada od Rusije, ker sovjetski vladi ni na tem, da bi ji splaval na površje kak zmagoviti general. Pač pa se Poljska resno boji Nemčije, ker ni bil samo poljski, temveč tudi francoski generalni štab v zmoti glede obsega nemških vojaških priprav. Računati je treba s tem, da more Nemčija že sedaj postaviti dva milijona vojske na noge. Poljska razpolaga v miru z neznatno vojsko, v vojni pa mobilizira lahko ca. poldrugi milijon mož. Poleg tega ima 20 tovarn za municijo, kar je boljša garancija za mir kot podpis na mirovni pogodbi.

NOVA SVETOVNA KONFERENCA?

London, 15. marca s. »Daily Telegraph« piše, da pričakujejo v dobro informiranih krogih Zveze narodov, da se bo v prihodnjih mesecih odločila usoda Evrope, in sicer ne po Zvezi narodov, temveč na svetovni konferenci, katere se bosta udeležili tudi Amerika in Nemčija.

Odločilna debata o radićevskih mandatih

Na včerajšnji seji verif. odbora je vlada predložila obtožilni materijal proti HRSS. — Sklepanje se vrši danes.

Beograd, 14. marca. p. Verifikacijski odbor je v dopoldanski seji našel diskusijo o sremskem okrožju in s tem o usodi radićevskih mandatov. Pretresala se je pritožba Lazarja Kočijaševića iz Voike, ki zahteva da se na osnovi člena 18. zakona o zaščiti države razveljavijo mandati dr. Mačka, ki je bil tam nosilec radićevske liste. Besedo je dobil dr. Niko Nikić (radić.), ki je zahteval, da se razveljavijo volitve v sremskem okrožju, ker da so radi nekorektnosti koristile le vladi. V imenu radikalov je nato govoril Milan Simonović, ki je navajal, da se je vlada odločila proti HRSS dosledno provesti zakoniti postopek v smislu zakona o zaščiti države in da torej pristaši HRSS ne morejo vršiti nikake funkcije, kar je posebno važno tudi zastran predsednikov volilnih odborov, ker te funkcije absolutno ne morejo vršiti oni, ki jih tiščí peza zakona. Predlagal je odgoditev seje do popoldneva, da se od notranjega ministrstva dobavijo dokumenti o akciji radićevcev in o sklepu ministrskega sveta glede sodne preiskave. Kosta Timotijević (dav.) je nato v dolgem govoru sentimentalno pledíral za radićevce. V imenu muslimanov je govoril Džafer Kulenović, ki je rotil naj vlada ne razveljavi mandatov HRSS, češ, da bo to v inozemstvu napravilo slab utis. Odgovarjal mu je Simonović, ki je vztrajal pri svojem predlogu. Naglašal je, da se je ob preiskavi pri vodstvu HRSS našla kopica kompromitujočega materijala, ki zamore potrditi vse navedbe v pritožbah proti radićevcem. Stavil je ponovno svoj predlog, da se dobavijo dokumenti notranjega ministrstva za popoldansko sejo. Predlog je večina osvojila in dopoldanska seja je bila ob 12. zaključena.

POPOLDANSKA SEJA.

Popoldne ob 6. se je seja nadaljevala. Zanimanje za to sejo je bilo ogromno. V dvorani je polno poslancev. Prisotnih je več članov vlade, med njimi notranji minister Maksimović in državni podtajnik Vilder. Blokaški voditelji se nervozno razgovarjalo in pri opoziciji je splošno opažati veliko razburjenje.

Po otvoritvi seje naznani predsednik, da je prejel od notranjega ministra pismo in obtožni materijal zoper člane HRSS. Pismo ima današnji datum in se glasi:

»Hrvatska republikanska seljačka stranka je ostala v svojem znanem komunističnem in protidržavnem delovanju inspirator in izvrševatelj mnogih kaznljivih dejanj težke narave, vsled česar je bila s sklepom ministrskega sveta z dne 12. dec. 1924 št. 1694 razpuščena. Kot posledica tega sklepa se je uvedlo kazensko postopanje zoper vodstvo HRSS. Z odlokom banskega stola v Zagrebu z dne 20. jan. 1925. je bil odobren ukrep preiskovalnega sodnika sodnega stola v Zagrebu, s katerim se uvede proti predsedniku stranke Stjepanu Radiću kazenska preiskava in preiskovalni zapor za čine po čl. 1. točka 1., 2., 4. in 5. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi in za čine iz §§ 87 a, 87 b, 91 b, in 97 ter 103 kaz. zakonika. Nadalje je bila uvedena kazenska preiskava zoper podpredsednika stranke Vladimirja Mačka in Josipa Predavca, tajnika Stjepana Košutića in Jurija Krnjevića ter bivšega poslanca Avgusta Košutića za čine iz točk 1. 2. in 5. čl. 1. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Po poročilu g. ministra pravde z dne 9. marca t. l. so konkretne inkriminacije zoper vodstvo HRSS, o katerih se bo naknadno razpravljalo, zelo številne, o čemer se prilaga poročilo višjega državnega pravdništva v Zagrebu z dne 7. marca tl. Pripomniti je treba, da se iz historijata gotovih dejstev in sodnega odloka, na temelju čegar se vodi preiskava zoper predsednika stranke in njegove ožje pomagače, jasno vidi iz naštetih inkriminacij in sklepa stranke same z dne 3. avgusta 1924., da so bili omenjeni glavni činitelji stranke, njeni voditelji, zastopniki, ideologi in izvršujoči organi ter da so postopali v njenem imenu in po njenem odobrenju ali po formalnem pooblastilu. Po ugotovitvi sodišča, je HRSS tudi kolektivno kompromitirana in odgovorna v smislu zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi in zato ni več sposobna za nadaljni legalni obstoj. Njena komunistična in protidržavna akcija, naperjena zoper vladarja, vojsko, državno integriteto in izvajanje vojaške obveznosti, kakor tudi zoper ves obstoječi družabni red, nalaga, da se proti njenim zastopnikom uporabi čl. 18. tega zakona.«

Sodnijske ugotovitve proti HRSS.

Tajnik Leovac je potem čital priloženi odlok ministrskega sveta in njegovo motivacijo, potem pa sklepe sodišč, nakar je navajal odnošaje Radića do inozemstva, zlasti njegove zveze z bolgarsko makedonsko organizacijo v zvezi z atentatom na Daskalova. Navajal je razne velelzdajniške akcije HRSS in govore Stjepana Radića sanrega. V zastopstvu tajnika je čital potem poslanec Vlaiko Kocić ugotovitev dosedanje sodnijske preiskave med drugim, da je Radić pisal, da bo s silo izzval volitve, da bo tudi drugega ustavnega faktorja postavil pred sodišče itd. Navedeni so tudi Radićevi govori, v katerih dolži kralja udeležbe na korupcijskih aferah! Zatem se navaja formalni sklep radićevske organizacije «Mladih hrvatskih borcev» o razkosanju naše kraljevine, ki je kaznivo po čl. 87. kaz. zakona. Ugotavlja se, da se je St. Radić ponovno sestal onkraj meje z madžarskim poslanikom Szaparyjem in podpisal ž njim pogodbo, v kateri priznava Madžarski pravice do Bačke in Baranje, ako pomaga Radiću osnovati neodvisno hrvatsko republiko.

DEBATA.

Čitanje obširnega akta je trajalo do pol 7. ter je napravilo na vse prisotne globok utis.

Nato je dobil besedo P. Radić, pri čemer je začela vzklikati vladna večina: «Čujmo dinastijo Stjepana Radića!» Poslanec Pavle Radić je v imenu HRSS podal izjavo, da ni komunistična in da nima nobene zveze s komunisti. Zatem je govoril dr. Trumbić, ki se je sklicéval na sklepe zagrebškega sodišča in izjavil, da HRSS ni kriva. Za njim je čital posl. dr. Bazala vse sklepe zagrebških sodišč, kar je trajalo do pol 8. Nato je govoril notranji minister Boža Maksimović, ki je izjavil, da je rekel v svojem poročilu, da so Radić, dr. Maček in tovariši postavljeni s sodnim sklepom v kazensko preiskavo na podlagi zakona o zaščiti države. S tem je vlada dobila zadoščenje. Ta ministrova izjava je dala povod za ostro polemiko med Božo Maksimovićem, dr. Trumbićem in dr. Bazalo. Dr. Trumbić je replicirał, da sodišče ni ugotovilo krivde, pač pa je ugotovilo samo sum. Izjavil je, da so bili izdani sklepi prenagljeni. Posl. Pečić je menil, da akti državnega pravdnika niso dokazi, ki jih je verifikacijski odbor zahteval od notranjega ministra.

Radikal posl. Radonić je obširno razlagal oblikovanje naše države od njene ustvaritve do danes. Očrtal je škodljivo delo HRSS, zlasti da njeno defetistično delo, ki je stremelo za tem, da se razrušijo temelji naše države ter je končno v to svrho se dalo v službo boljševikov. Vsako zlo v državi se mora popraviti z krjalnim in resnim delom in tudi ustavo, ako se pokaže, da je slaba. (Kosta Timotijević: «G. Pašić je rekel: Vse hočemo izpremeniti, kar ne vemo.») Obširno je govoril o poizkusih stranke, približati se Radiću ter je omenjal Markov protokol. To so radikali storili ravno radi tega, ker so se nadejali, da St. Radić res želi, da se uredi naša država. Bilo pa je vse le grda prevara. Razdiralno delo HRSS ni ponehalo, se je stopnjevalo in doseglo z vstopom v moskovsko seljaško internacijonalo svoj vrhunec. Uporaba čl. 18. proti HRSS je potrebna, da se odbije ponovna ofenziva boljševizma proti naši državi. Nato je govoril Trumbić, češ da vlada nima pravice, postopati na tak način proti HRSS, ki ni ničesar kriva. «Ako hočete uničiti mandate, naredite to hitro. Pogumno in moško stavite predlog, da se naj uničijo!« Posl. Vlajko Kocić: «Jutri boste čuli predlog!»

Povratek rumunske kraljice Marije

Beograd, 15. marca. p. Rumunska kraljica Marija je odpotovala popoldne z državnega posestva Belja preko Segedina v Bukarešto.

Poljsko odlikovanje ministra Pribićevića

Beograd, 15. marca. p. Danes ob 1. popoldne je priredil poljski poslanik Okenski obed na čast prosvetnemu ministru Pribićeviću, katerega sta se udeležila tudi zunanji minister dr. Ninčić in vojni minister general Dušan Trifunović s soprogama, francoski vojaški ataše Delton, rumunski poslanik Emandi s soprogo in drugi. Pri tej priliki je izročil poljski poslanik ministru Pribićeviću najvišje poljsko odlikovanje, red Polonia Restituta z lento.

Vprašanje Sv. Nauma

Beograd, 14. marca. r. Med našo in albansko vlado se je dosegel sporazum, da skupno zaprosita konferenco ambasadorjev, naj odgodijo odločitev glede samostana Sv. Nauma.

Aretiran bolgarski špijon

Beograd, 14 marca. r. Tekom nocojšnje noči je policija v Nišu aretirala nekega bolgarskega špijona, ki je izpovedal, da so ga sofijske oblasti poslale v Jugoslavijo ubiti nekega političnega uradnika.

Avstrijski zunanji minister v Italiji

Dunaj, 15. marca. s. Zunanji minister dr. Mataja je s svojo soprogo odpotoval na jug. Na potu se je ustavil v Rimu, kjer ga bo v ponedeljek sprejel italijanski kralj. V torek se bo javil pri papežu v avdijenco.

Reforma poštne hranilnice

O spremembi v poslovanju poštne hranilnice nam pišejo iz gospodarskih krogov: Odkar je prevzel vodstvo poštne hranilnice v Beogradu gosp. Nedeljković kot generalni direktor, se opažajo razne spremembe, ki niso baš v prid gospodarskim krogom. Najprej je odkazal denarnim zavodom kredite na žiro - računu. Ne vemo sicer, ali je odkazal vsem denarnim zavodom, znano pa nam je, da so morali denarni zavodi v Sloveniji preko noči vrniti težke milijone poštni hranilnici. Kredit igra v gospodarskem življenju važno ulogo, v časih denarne krize pa je celo odločilnega pomena. Zgodilo bi se lahko, da bi nenadna odpoved kredita mogla spraviti marsikateri zavod v velike neprilike, kar bi seveda imelo za posledico težke gospodarske pretresljaje. Denar, ki se zbira v poštni hranilnici, ima namen služiti gospodarski okrepitvi. Poštna hranilnica ima dolžnost, podpirati splošno gospodarstvo, nikakor pa ne izzivati pretresljajev potom nenadne odpovedi kredita. Mnenja smo, da mora denar, ki ga nabere poštna hranilnica v Sloveniji, podkrepiti gospodarsko življenje v Sloveniji, odnosno v dotični pokrajini, ki tvori delokrog urada. Centrala poštne hranilnice v Beogradu se je do sedaj držala tega načela ter pustila, da je denar, ki ga je dobil čekovni zavod v Ljubljani, služil predvsem gospodarskim interesom njegovega območja. Nove metode novega gospoda generalnega direktorja se nam ne zdijo umestne in tudi ne koristne za zavod sam.

Kdor je imel posla s čekovnim zavodom v Ljubljani, vé, da je bil ta zavod vedno kos svoji nalogi, da je na eni strani znal razširiti svoj delokrog, tako da so se vloge množile, ter na drugi strani, da je vestno dajal ssvoje prihranke našim denarnim zavodom na razpolago. Nikdar ni kakemu denarnemu zavodu čez noč odtegnil kredita, marveč je pomagal — kolikor je po štatutih dovoljeno — kjer je mogel in je na ta način v marsikaterem oziru oplodil naše gospodarstvo.

Ako misli gosp. Nedeljković, da v bodoče ni treba več podpirati denarnih zavodov v taki meri, kakor do sedaj, mu ne moremo oporekati. Tudi po našem mnenju bi bilo dobro, ako bi dobili kredite pri poštni hranilnici gospodarski krogi direktno, kakor industrijalci, večje zadruge in obrtniki z večjimi obresti. Na vsak način pa bi se moral držati načela, da denar, ki ga je dal gotov gospodarski krog na razpolago poštni hranilnici, mora imeti namen, oploditi potom kreditov isti gospodarski krog.

Gospod generalni direktor govori o reformah poštne hranilnice. Po njegovem načrtu naj bi se potegnil večji del denarja iz vseh podružnic v centralo, in slednja naj bi izvrševala velike finančne operacije, kakor stvarjanje velikih sindikatov za državna posojila, ter za druge razne finančne transakcije. Na tej poti ne bo poštna hranilnica dosegla svojega gospodarskega poklica. Vse pokrajine Jugoslavije so v finančnem oziru šibke ter težko pogrešajo vsak dinar. Povsod je treba novih industrijskih in obrtnih podjetij. V Sloveniji, Bosni, Dalmaciji ter tudi v Srbiji leži ogromno prirodnih zakladov zakopanih, ki čakajo, da jih dvigneio pridne roke s pomočjo ustvarjajočega kapitala. Pridne roke so tukaj, ki čakajo ter prosijo za delo, a kapital manjka.

Dosedaj je tudi poštna hranilnica vestno po svojih močeh izvrševala nalogo, da podpira s kreditom obrt in industrijo vsaj preko denarnih zavodov. Direktor Nedeljković pa hoče s svojo reformo ta srečni dotok ustvarjajočega kapitala odrezati, ter še to, kar je dosedaj naloženega, dvigniti iz naših obratov. Tudi mi smo mnenja, da je poštna hranilnica potrebna reforme, nikakor pa ne reforme v smislu koncentriranja kapitala v prid velikim finančnim transakcijam. Pač pa je potrebna reforma v pravem direktne oplodilve naše industrije in obrti.

Masarykova proslava v Mariboru

Sestanek Jugoslovensko - češkoslovaške Lige in občni zbor Čitalnice.

Maribor, 14. marca.

Nocoj je proslavila 75-letnico prezidenta Masaryka mariborska Jugoslovensko - češkoslovaška Liga. Slavnostno zborovanje je otvoril dr. Reisman, ki je v uvodnih besedah pozdravil atašeja češkoslovaškega konzulata g. Novaka, zastopnika velikega župana srezkega poglavarja dr. Ipavca in dr. Poljanca, brigadirja pk. Nikolića in dr. Proslave so se udeležili Sokol, Klub dobrovoljcev in zastopniki mnogih drugih društev. Ataše g. Novak je v kratkih in jedrnatih besedah proslavil predsednika Masaryka ter končal svoj govor z vzklikom nanj in na kralja Aleksandra. Zatem je urednik g. Božidar Borko predaval o življenju in delovanju predsednika Masaryka. Razvil je klasično sliko njegove osebnosti, predstavil ga je kot kovača, ki je razbil Avstrijo in zgradil svojo državo. Na zanimiv način je očrtal Masarykovo vlogo med Jugosloveni ob priliki aneksije Bosne, v zagrebškem veleizdajniškem procesu, njegovo delo med vojno, ter omenil njegov vpliv na slovensko mladino. Končal je svoje temeljito predavanje z iskreno zahvalo Masaryku.

Po predavanju se je na predlog dr. Reismana odposlala predsedniku Masaryku nastopna brzojavna čestitka:

Čitalnica in ljudska knjižnica.

Po končani Masarykovi proslavi je otvoril g. Kejžar občni zbor Čitalnice, spominjajoč se umrlih članov dr. Turnerja, dr. Rosne, dr. Medveda, Viktorja Parma in prof. Marina. Podal je nato kratko poročilo o delovanju Čitalnice v preteklem letu, nakar je sledilo tajniško in blagajniško poročilo. Zanimivo je bilo poročilo dr. Reismana o Ljudski knjižnici, kateri žrtvuje ves svoj trud in je dosegel tudi s svojim delom odlične uspehe. Ljudska knjižnica je proslavila letos 20letnico svojega obstoja. Začela je poslovati z 200 knjigami, danes pa jih šteje že 7200. Prvi voditelji knjižnice so bili: prosvetni referent dr. Poljanec, prof. dr. Pivko, okrajni sodnik dr. Lešnik ter gg. Dobravec in Zmago Hren. Knjižnica ima srbohrvatske, nemške in slovenske knjige, kakor tudi velik mladinski oddelek za deco od 7. leta dalje. Skupno je bilo izposojenih 17.800 knjig, ki jih je čitalo nad 30.000 ljudi. Vrednost knjižnice je cenjena na 40.000 Din, skupni denarni promet l. 1924. pa je znašal 148.937 dinarjev.

Na predlog dr. Šnuderla je bil izvoljen za predsednika Čitalnice dr. August Reisman, za odbornike Al. Doležal, prof. Družovič, Šilih, Juhart, Goršič, dr. Šestan, polkovnik Nikolić in dr. Lipold, za preglednika računov pa Knop in Kopič. Za častnega člana je bil izvoljen dosedanji predsednik g. Ivan Kejžar.

Beograd, 14. marca. t. Današnja »Politika« prinaša obširen ekspozé ministra pravde dr. Lukinića o tako zvani Thurn-Taxisovi aferi. Minister dr. Lukinić pravi v tem ekspozeju, da ni absolutno v ničemer kriv in da zato vobče tudi ne bo z nikomer polemiziral. Pripravljen pa je odgovarjati edino pred najvišjim forumom, a to je Narodna skupščina. Naj ga opozicija izvoli obtožiti, on je pripravljen odgovarjati. V nadaljnem minister Lukinić podrobno in obsežno opisuje, kako je prišlo do ukinitve sekvestra, in spričo svojih preciznih navedb upraviče- no povdarja, da je v vsem svojem delu bil absolutno korekten in na svojem mestu.

Obnova diplomatskih odnošajev s Turčijo

Znano je, da naša država ni podpisala lausanneske mirovne pogodbe, ki je določala modalitete mirovnega stanja med Turčijo in zavezniki ter Grčijo, in sicer zato, ker je ta pogodba nalagala nam večja bremena iz računa turških dolgov izpred l. 1912., kakor na direktna srbsko - turška pogodba iz l. 1913. Postavila se je na stališče, da morejo v zadevi predvojnih dolgov sklepati in odločati le direktna pogajanja med Turčijo in Jugoslavijo.

Niti meritorno niti načelno se o tej zadevi še ni dosegel nikak sporazum in vprašanje ostane še vedno odprto, kljub temu, da se vrača sedaj turški diplomatski zastopnik v Beograd, a jugoslovenski v Carigrad.

Že pred tedni se je poročalo, da se Turčija zelo trudi, doseči obnovo normalnih diplomatskih odnošajev z nami. Turčija je bila namreč na tem mnogo boli zainteresirana nego mi. Skozi Jugoslavijo vodi najkrajša železniška zveza med Turčijo, oziroma Carigradom in srednjo in zapadno Evropo; po tej poti potujejo v Evropo tudi turški diplomatje, trgovci itd., ki imajo pač interes na tem, da jim zadeva s potnim listom, oziroma vizumom za prehod skozi Jugoslaviio ne dela težav.

Druga, nič manj važna stvar, radi katere so v Angori želeli normalnih diplomatskih odnošajev z nami, je zadeva turških izseljencev iz naše kraljevine. Znano je, da biva na ozemlju sedanje Turčije mnogo ljudi, ki so se pred leti izselili iz pokrajin sedanje Jugoslavije, osobito iz Bosne in Južne Srbije; mnogi od njih imajo še vedno stike s svojo nekdanjo domovino. Še važnejša je stvar z novimi izseljenci. V Angori so si postavili naravnost za program pospeševati z vsemi silami priseljevanje Turkov, oziroma musliamnov iz onih dežel, ki so bile nekdaj pripadale turški državi, ker hočejo, da se prebivalstvo Turčije čim najbolj pomnoži. Računajo na velik dotok izseljencev tudi iz Jugoslavije. Samo ob sebi je umljivo, da morejo pomeniti za tako izseljevanje, proti kateremu ne moremo imeti ničesar, ako obsega prave Turke in Arnavte, neurejeni diplomatski odnošaji veliko oviro in škodo.

Zategadelj se je Turčija potrudila, da doseže sporazum glede obnove direktnih medsebojnih diplomatskih stikov; pogajanja, ki so se pričela že koncem lanskega leta, so dovedla do uspeha in sedaj so zavladali toliko kot normalni odnošaji med obema državama.

Kdaj pa se doseže soglasje v zadevi finančnih dolgov, to je in ostane seveda vprašanje zase.

Francosko-nemški trgovski sporazum

Pariz, 11. marca.

Po štirih mesecih napornih pogajanj sta se francoska in nemška delegacija pod predsedstvom g. Raynaldyja in gospoda Freudeleniperga [illegible] Če ne nastopi kaka nepričakovana ovira, pride še pred koncem marca do provizorične carinske konvencije. Dokler se ne sklene med Francijo in Nemčijo definitivna trgovska pogodba, bo ta izmenjava podpisov značila oficijelno obnovo gospodarskega sodelovanja, prekinjenega leta 1914., in začetek nove ere mirovne tekme. Da je prišlo dotlej, je bilo treba čakati celih pet let.

Tekom teh petih let je morala Nemčija v smislu versajske mirovne pogodbe dovoliti vsem zaveznikom položaj najbolj favorizirane države. Vrh tega se je obvezala, da ne bo zapirala svojih mej alzaško-lorenskim proizvodom. Ta specijalni režim je potekel 10. januarja in Nemčija prej ni hotela sprejeti nobenih novih obveznosti, dokler ni dosegla zopet svoje gospodarske suverénosti in popolne svobode akcije. Tako je po 10. januarju prišla v prijeten položaj, da je mogla kot popolnoma enaka sesti za zeleno mizo s svojo prejšnjo sovražnico.

Provizoriční sporazum, pred katerega sklepom se nahajamo, zaključuje prisilni režim, ki je od leta 1871. naprej veljal v nemško-francoskih trgovinskih odnošajih. Na mesto večnega robovanja, ki ga je frankfurtska pogodba vsilila Franciji in začasnih omejitev, ki jih je versajski mir naložil Nemčiji, se v prvič uveljavija načelo svobodnega sodelovanja in prost razvoj naravnih gospodarskih sil. To je velik uspeh za Nemčijo, ki je ponovno dosegla vso svojo ekspanzivno silo, katere industrija je v polnem teku in ki hoče povsod novih tržišč. Ta izid pa pomeni tudi izgled miru za Francijo, ki noče zlorabljati svoje zmage in ki upa s to politiko medsebojnega popuščanja priti do trajnega sporazuma s svojo nevarno sosedo. Končno pa je tudi velik korak k gospodarski povzdigi Evrope.

Seveda gre tokrat šele za začasen aranžman, veljaven za dobo 9 mesecev in izdelala definitivne trgovske pogodbe bo zadela še na velike težkoče. Toda temelj je podan. Nemška vlada, ki navzlic priganjanju svojih ultranacijonalističnih šepetalcev le s skrajno previdnostjo in točko za točko izvaja svoj program, hoče pokazati, da je bolj sposobna kot socijalisti delovati za mir. Ona želi uspavati čuječnost Evrope in si, če mogoče, pridobiti zaupanje zapadno-evropskih meščanskih slojev, da bi mogla v vsej tišini pripraviti ugoden mednaroden teren za restavracijo monarhije. S francoske strani se Herriot in Raynaldy žurita, da izvedeta nalogo, kateri se je Poincare vedno umikal. S tem upata utrditi današnji režim v Franciji. Glavno vlogo pa gotovo igra vpliv industrijskih in finančnih krogov, ki z ene in z druge strani priganjajo k zaključku sporazuma. Lorenski lastniki železnih rudnikov in porenski premogovni magnati čutijo gospodarsko nujnost solidarnosti preko vseh ovir in sovraštva politične narave.

Tako je upati, da bo navzlic vsem zakasnitvam in še možnim krizam prišlo do sporazuma in da bo sedanja pogodba le uvod v gospodarsko zbližanje, iz katerega izide na koncu koncev resnično pomirjenje ali pa — bodoča vojna.

Politične beležke

+ **Plašč po vetru.** Včerajšnji »Slovenec« prinaša razgovor z nekim »uglednim« človekom Radičeve stranke, ki trdi, da HRSS ni vstopila v seljačko internacijonalo in da ta internacijonala ne pomenja komunistične internacijonale. To postavljanje dejstev na glavo služi seveda sedaj pred razveljavljenjem mandatov HRSS samo za izgovor. Zanimivo pa je, da ta ugledni član HRSS pravi, da ne verjame, da bi krona odobrila razveljavljanje mandatov HRSS, ki je tudi nio obvestila o svojih »programatičnih izpremembah«, s katerimi je sprejela v svoj program sklep, da je za monarhijo. Tega sicer HRSS ni nikdar in nikjer razglasila, a interesantno je, da radičevski republikanci upajo na pomoč od kralja v trenutku, ko jim voda teče v grlo. Niti monarhije angleškega tipa več ne razglašajo, zadovolini so sedaj tudi z našo domačo monarhijo in z direktno, torej »absolutno« intervencijo krone! To izpreobrnjenje je zelo zanimivo in kaže le, da je vlada Narodnega bloka na pravem potu. Ako bo ostala dosledna, se Radičevi pristaši kmalu ne bodo več pozdravljali z »Živela republika«, ampak z burnimi in navdušenimi klici »Živio kralj Aleksander«. Izpreobrnjenje torej rapidno napreduje. Tudi »Slovenec« se izpreobrača. On sedaj z vnemo brani Radičev monarhizem, pri tem pa pozablja, kako je dr. Korošec še pred par meseci naglašal na klerikalnih shodih, kako se tudi med SLS čim dalje bolj širi republikanstvo in da bo morala SLS računati z »razpoloženjem ljudstva« tako na Hrvatskem kakor v Sloveniji. Klerikalci namreč dobro vedo, da bodo z razveljavljenjem mandatov Radičeve stranke predstavljali v Narodni skupščini še večio ničlo kakor je že. Zato skušajo naslikati Radiča kot monarhista in s tem hočejo seveda tudi opravičiti svojo zvezo z njim in oprati sebe. Vse zaman! Najbolj žalostno za nje pa je, da se je vsa njihova dolgomesečna politična taktika izkazala kot popolnoma ponesrečena ter jih je dovedla le v blamažo in katastrofo.

+ **Ujedinjenje socijalističnih strank?** »Naprej«, ki izhaja zdaj kot tednik v Ljubljani, objavlja odprto pismo vsem uredništvom delavskih listov, v katerih predlaga javno debato med njimi, da se tako najdejo temelji za združenje.

+ **Klerikalne volilne sleparije,** proti katerim so bile vložene pritožbe, zbujajo pri njihovih povzročiteljih mnogo skrbi pred razpravo v verifikacijskem odboru. Dr. Koroščeva »Naša Straža« naravnost besni radi pritožbe proti klerikalnim volilnim sleparijam, kar dokazuje, da se čuti zadeta v živo in da se zavedajo klerikalci, kako je zlasti dr. Koroščev ljubljanski mandat dvomljiv. »Naša Straža«, kot dr. Koroščevo glasilo se seveda najbolj repenčí in piše o tej zadevi na tak način, ki je samo njej primeren. Pravi, da je ta pritožba »skrpucalo par mariborskih ter ljubljanskih policajskih demokratskih advokatov, ki so jo garnirali po »Jutrovem« receptu s prav napednimi peovkami. Sestavljena da

KINO IDEAL
Od danes naprej
„STRAHOTE MORJA“
Senzacijska drama napreccenjive vrednosti. V glavnih vlogah HELENA MAKOWSKA in CARL DE VOGT. Opozarjamo na izstavljene slike.

je v tako surovem in po orjunaško divjaškem tonu, da so se nad njo zgražali celo radikali in bili mnenja, da imajo Žerjavovci prav špecijelno napredno kulturo, ki prihaja do izbruha v psovkah in surovostih celo v pritožbah, ki so naslovljene na eno najvišjih mest. To piše »Straža«, ko pritožba še ni bila niti objavljena v verifikacijskem odboru, niti v javnosti! Res, prava slika klerikalne revolverske žurnalistike. V ostalem pa popolnoma razumemo besnost in jezo klerikalcev, kajti v verifikacijskem odboru se bo jasno in točno pokazalo, kakšne volilne sleparije so vršili klerikalci, med njimi tudi duhovniki, razkrila pa se bo ob tej priliki tudi vsa svetohlinska morala klerikalcev, ki so ves čas vpili o nasilju demokratske stranke. Jeza »Straže« dokazuje utemeljenost pritožbe proti klerikalnim volilnim sleparijam, ki se bodo obravnavale ne samo v verifikacijskem odboru, ampak tudi pred sodiščem.

+ **Čudna logika.** »Slovenec« dokazuje v svojih poročilih iz Beograda neumestnost razveljavljenja mandatov Radičeve stranke s tem, da se je Radičeva stranka po svojih novoizvoljenih poslancih odrekla vsaki zvezi z inozemstvom. To dokazovanje pa stoji na zelo slabih nogah in ne more vplivati na uporabo zakona o zaščiti države. Mandati HRSS bodo razveljavljeni, ker je bila ta stranka v zvezi z boljševiško centralo in morajo njeni predstavitelji nositi radi tega vse zakonite posledice. Ali hoče HRSS ostati še dalje v zvezi s sovjetsko vlado ali ne, je za verifikacijo njenih mandatov postranskega pomena. Nikdar se namreč se ni zgodilo, da bi kdo, ki je obtožen kakega zločina, bil oproščen, ker pred sodiščem izjavi, da se v bodoče ne bo več pregrešil. »Sprcobrnitev« Radičeve stranke ravno v sedanjem položaju, ko sedi Radić s tovariši v zaporu, ne najde vere pri nikomur in seveda ji tudi dr. Korošec ne verjame. Kamen je sprožen in se vali navzdol!

Iz demokratske stranke

Občni zbor krajevne organizacije Obrež-Graba se vrši danes dne 15. t. m. ob 5. uri v prostorih gostilne Rakuša v Obrežu. Vabimo naše pristaše in prijatelje stranke, da se zbora zanesljivo udeleže ter privedejo s seboj tudi nove pristaše, ki bi želeli pristopiti v organizacijo. O političnem položaju po poročal g. dr. Šalamun.

IZ MLADINSKE ORGANIZACIJE.

Sestanek sportnega odseka »Edinosti« se vrši v sredo ob pol osmih v društvenem lokalu (Nar. dom). Naj pridejo tudi oni, ki so se na novo prijavili. Odborova seja se vrši v ponedeljek, dne 16. t. m. ob 7. v društvenem lokalu.

»Edinost« Kranj. Na ustanovnem zborovanju dne 11. t. m. se je izvolil sledeči odbor: Predsednik, Oričar Slavko, podpredsednik, Grošelj Josip, tajnik, Colnar Otmar, blagajnik, Jakopič Adolf. Odborniki: Grašič Stanko, Hafner Fr., Peneš Lojze, Tomažič Fr., Miheličič Matevž, revizorjem pa gg. J. Sajovic in M. Mayer.

— **Preselitev bivše cesarice Zite v Zaiło.** Bivša avstrijska cesarica se je radi slabega zdravja preselila iz Lequeitta v Zaiło, kjer se je nastanila v nekem irskem ženskem samostanu. Svoje otroke je pustila v bivšem bivališču.

Načrt tiskovnega zakona

Nekoliko kritičnih opazk

Da povem v naprej: Načrt ni zadovoljiv.

S tem pa je izrečeno nekaj bistveno druzega, nego žele gospodje klerikalci in drugi separatisti. Kdor je prečital zabavljanje »Slovenca« ali »Hrvata«, mora dobiti utis, da je načrt izvrsten, ker je zadel te liste v njihove živce, v demagogijo, huškanje, razširjanje neresničnih in vznemirjajočih vesti, širienju mržnje proti državi, proti skupinam, zlorabo vere, klevetanje itd. V tem pogledu je torej načrt po svoji tendenci dober.

Ž nio je združeno tudi, da mora takšno tendenco odobravati novinar s stanovskega stališča. Načrt je naperjen proti surovosti in doloznemu ali kulpoznemu pisanju. Stanovska želja in potreba je sodila program: »Piši dostojno, bodi odgovoren!« Ravno novinarji smo soglasno sklepali: Poslanec ne sme biti odgovorni urednik in zahtevali omejevanje osebnih napadov. — Facit teh sklepov: Takoj so klerikalni poslanci postali imunizirani »odgovorni« uredniki, in klevete so postale vsakdanje. Strožji ukrepi so torej na mestu, da dvignejo duševni nivo novin in socijalni ugled novinarjev, ki ne žele biti kulij svojih strank, marveč tvorci narodne kulture, publicisti, ne »šribarji«.

Zavedamo se, da je v tej smeri zakon le paliativno sredstvo, ki bo izžigal le najhujše izrastke. Višina novih kazni je gotovo pretirana ali vsaj postavljena arbitrarno, brez medsebojnih razlik. Tiskovni zakon je eminentno političen zakon, povsodi. Je načelnega pomena. Zato mora premišljeno sam vedeti, kam meri. Ali hoče zadeti n. pr. v »napadu na državo kot celino« ne le veleizdajno, marveč tudi »subverzivnost«, potem mora sam označiti mejo, mora podati točnejše definicije. Ali zadostuje, kakor Angležu, da zabraniš pisati s »terms of obloquy and contumely« (z izrazi žalitve in klevete!), ali pa ne moreš te meje dovolj točno označiti? Poleg političnega in stanovskega značenja je pa tiskovni zakon justiční zakon (ne administrativni), in mora v tem pogledu prinesti ne le enotno pravo, marveč tudi jasno pravo. Pri tem je seveda treba upoštevati dosedanjo judikaturo in prakso ter spreminjati le, kar se je izkazalo kot slabo. Predvsem pa je potrebna pojmovna jasnost. Natančno treba izreči, kaj je delikt proti tiskovnemu redu, in ta red je treba organizirati v zakonu. Ugotoviti je treba, kaj je z deležnostjo, poizkusom itd. Vedeti moraš najprej, ali hočeš kaznovati delikte po občih načelih kaz. zakona, ali hočeš v tiskovnem zakonu ustvariti specijalno pravo, in v koliko hočeš imeti takšno specijalno pravo. Kttera načela te pri tem vodijo? Pri vprašanju odgovornosti moraš vedeti, kakšen sistem odgovornosti ustvarjaš in zakaj? Recepcija belgijskega sistema odgovornosti, toda včasih sukcesivne, včasih simultane, včasih izključne, včasih alternativne mora biti v skladu z ostalimi predpisi. Pri procesuajnih vprašanjih moraš gledati, da ne ustvariš novega, precej meglenega »tiskovnopravdnega reda«. Poleg političnega značenja je torej v tiskovnem načrtu cela kopica pravnih vprašanj, vprašanj doktrine in teorije, ter vprašanj vsakdanje prakse. Pravnih vprašanj po vsebini tiskovnega prava, tiskovnega pravdnega reda, konstrukcija odgovornosti, praesumptio boni ali doli. Izkratka, vsako tiskovno pravo je hvaležna, velika, zanimiva in vedno živa snov zase, — in takšne snovi ne ukrotiš takoj s prvim načrtom, zlasti ne eden sam in na »brzu ruku«.

Prvi načrt je iz dobe Markovega protokola in je popolnoma nezadosten. Sledili so mu amandementi Novenarskega udruženja, sekcija Zagreb, — nič boljši. Potem je delo obležalo. Udruženje ni storilo nič, pravniška udruženja nič, nekateri privatniki so polagoma pripravljali snov. Ob času novih volitev se je pokazalo, da je zloraba svobode tiska postala neznosna in da izpodkopava naše temelje. Zato je tiskovni načrt postavljen na čelo političnega delovnega programa vlade. Novi načrt je dobil v izdelavo inteligentni, izobraženi in energični dr. Srskić, ki je moral delati naglo. Ta naglica se delu pozna. Izdelal je načrt, ki je uporabljiv kot prvi koncept za kakšen odbor. Načrt se v glavnem naslanja na francosko - belgijski zakon, v njem pa so tudi elementi nemškega in avstrijskega tiskovnega prava. Sistem še ni pravno dovolj jasen, ne sledi emi misli, ni enoten. Pravniško in terminološko ni dovolj koncizen. Ne upošteva načrta novega kazenskega zakona. Ta načrt bi torej moral najprej v komisijo ad hoc. Referent bi moral izdelati svoj koreferat. 10 članov bi moralo razpravljati o vsaki poedini določbi, — in obveljati bi morala predvsem enotna pravna doktrina, eno temeljno naziranje, in odtod šele more slediti sistemna gradnja. Tiskovni zakon ne potrebuje več ko 40 do 50 paragrafov, ki morajo biti enega kova, ne zvarjeni iz dveh ali več neorganično združenih sestavin.

Izdelek takšne komisije bi prišel potem nazaj vladi, odtod ponovno pregledan na mizo parlamenta. Prehiteti takšne zadeve ne kaže, — ali pa bo nastal zakon, ki bo računal je s hipno potrebo in ki bo vriščal po takojšnji noveli. Gotovo je tiskovni zakon eden najbolj občutljivih. Naglica nikolj ni prida. Naj se rale strogo izvršuje sedanji zakon ali pa raztegne srbijanski zakon o štampi na vso državo in izvršuje.

Kritika torej, ki mora sedanji načrt kot nezadosten vrniti, s priporočilom, da se načrt izroči strokovnjakom, pravi: Nedvomno je načrt po eni tendenci dober, nedvomno vodi račun o pereči potrebi, da se zatre zloraba, da se dvigne nivo. — nevzdržen pa je načrt s stališča pravnika in prava. Policijske določbe so nekatere dobre, odločilna uloga sodišč prav dobra, nedorasel pa je načrt po neenotnosti doktrine, po zelo labilnih obeležbah deliktov in procesualnih predpisih, po neenotnih in pretiranih sankcijah. V tej smeri je nujno potreben ne le dopolnitve ali prememb, marveč popolne predelave. To pa, kar so doslej napadali klerikalci, naj v načrtu ostane.

Dr. V. K.

Najcenejše in največje skladišče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomestnih delov, pneumatike. Posebni oddelek za popolno popravo, emajliranje in poniklanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. — Prodaja na obroke — Cenik franko.
„TRIBUNA“, F. D. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovška cesta štev. 4.

Naši kraji in ljudje

Proga Beograd-Jadran

Z otvoritvijo proge Užice-Vardište je postalo vprašanje zveze Beograda z Obrenovcem in direktne zveze naše prestolice z Jadranom, zelo aktualno. Proga Beograd - Obrenovac bi obsegala 30 km in bi šla tik ob Savi. Večja terenska dela bi bila potrebna samo v vasi Duboko, ker je v okolici jako močvirnato.

Obstoja pa še drug načrt, po katerem naj bi dobil Beograd direktno zvezo z morjem in ki stopa tudi vedno bolj v ospredje. Po tem načrtu naj bi se namreč Beograd ne zvezal preko Obrenovca, temveč preko Lazarevca, ker je teren, po katerem bi šla ta proga, veliko boljši in bi razven tega imeta ta proga tudi več gospodarskega smisla. Kakor kažejo vsa znamenja, se zavzemajo za to idejo zlasti vsi poslanci interesiranih okrožij. Obrniti pa hočejo nanjo tudi pozornost beograjske mestne občine, ki bi imela od udejstitve tega načrta največji dobiček. Beograjska občina je namreč 15 km izven mesta lastnica velikih lipovških gozdov, iz katerih bi se mogel napraviti ogromen park za beograjske izletnike. Proga bi šla sredi skozi ta gozd in bi imeli izletniki zelo ugodne zveze za povratek v mesto. Kakor poročajo beograjski listi, se tudi ministrstvo saobračaja vedno bolj zavzema za direktno zvezo Beograda z morjem preko Lazarevca.

Železniška nesreča pri Slavonskem Brodu

12 oseb ranjenih.

Brzovlak, ki odhaja ob 20. iz Beograda in prihaja v Zagreb ob 6.55 zjutraj, je skočil včeraj ob 3.47 zjutraj na odprti progi med postajama Sibinj in Oriovac iz tira. Štirje vozovi so se zvrnili čez nasip, pri čemer je bilo 12 oseb lahko ranjenih. Proga je bila razdrta v daljavi 60 metrov. Nesreča je nastala vsled tega, ker so tračnice tamkaj na več krajih počile.

Vlak se je prevrnil ravno pri vasi Radovanje. Naravnost izredna sreča je bila, da se niso vagoni večkrat prekucnili, ampak padli preko nasipa tako, da so bili hodniki obrnjeni navzgor. Tako so se, mesto v Zagrebu znašli naenkrat in težkih poškodb rešiti iz neugodnega položaja. Med potniki je nastala seveda strahovita panika. Nekateri so spali in so se, mesto v Zagreb, znašli naenkrat v prevrnjenih vagonih. Seljaki iz Radovanja so bliskoma prihiteli ponesrečencem na pomoč. V splošni zmedi in strahu potnikov so šli v vagone in spravili prtljago na varno. Niti ena stvar ni pri tem zmanjkala. Med lažje ranjenimi se nahaja tudi poslanec Samostojne demokratske stranke, dr. Gliša Tadić, ki se je pri padcu ranil na desni roki. Od ostalih ponesrečenih potnikov so sami Nemci in Rumuni. Ranjence je takoj obvezal zdravnik dr. Ratković iz Oriovca. V vlaku so bili med znanejšimi osebami: načelnik ministrstva za narodno zdravstvo, dr. Andrija Štampar, sin bivšega poslanca dr. Peleša, odvetniški koncipijent dr. Branko Peleš in član starešinstva JSZ, Dušan Bogunović.

Posledica nesreče je bila, da so imeli vsi včerajšnji dopoldanski vlaki iz Beograda in Zagreba večurne zamude in pokvarjene so bile tudi brzojavne in telefonske zveze, ker so vagoni pri padcu čez nasip podrli tudi brzojavne droge. Proga je bila očiščena in promet vzpostavljen šele ob pol 10. dopoldne. Materijalna škoda je zelo znatna.

Zadnje dejanje tragedije na Vrhniki

Vrhnika, 14. marca.

Sedaj so našli, kakor je »Jutro« na kratko že poročalo, tudi truplo Ivanke Jerebove. V četrtek, okoli pol štirih popoldne so zapazili na Ljubljanici plavajoče truplo uboge in nadvse nesrečne žrtve. Ker je Ljubljanica sedaj precej visoka, je vrgla nesrečnico skoraj sredi trga, nasproti tako imenovanega »Mitamara« ven. Truplo so prepeljali takoj v mrtvašnico na pokopališče. Da ni Jerebove, ki je v skrajnem obupu usodepolnega dne tekla k Ljubljanici z namenom, da se izroči njenim valovom, nihče opazil, je bilo krivo slabo vreme. Obžalovanja vredna mlada nezakonska mati je bila oblečena v lepo obleko. Revica ni upala na sočutje, ki ga ni nikdar okusila v življenju. Odločila se je za samomor, da se izogne ljudskemu prokletstvu, ki je vsled klerikalnega vpliva med našim narodom tako v navadi. Ivanka — bila je pošteno in marljivo dekle — je bila zapeljana. Osramočena in duševno popolnoma strta je v obupu najprej dete izročila in šla potem za njim še sama v pogubo. Naj ji bo lahka zemlja, ki daje mir in pozabljenje.

O samomoru njenega ljubimca, orožnika Adolfa Ogrinca na Škofljici, še nastopne podrobnosti: Ko je bil detomor odkrit, so se vrhniški orožniki takoj odpeljali k Ogrinu na Škofljico, da ga izprašajo ter poiščejo vzrok in dokazilni materijal proti njemu. Zavedajoč se, da ga čaka civilno in vojaško sodišče, ki ni preveč blago, si je Ogrin pognal v sredo ob pol 4. popoldne, na postelji v svoji sobi kroglo iz vojaške puške naravnost v srce ter je bil v nekaj trenutkih mrtev.

Strašna tragedija je razburila vso Vrhniko in okolico. Naravno, saj se kaj podobnega še ni nikoli zgodilo. Kje je sočutje, kje krščanska ljubezen! Tiho je na Vrhniki; ne zvone zvonovi, kupljeni z ljudskimi žulji. Upajmo pa, da bo sočutje našlo odmev vsaj v nekaterih srcih, da bo udarec lažji za nesrečna starčka — očeta Ivanke Jerebove in Adolfa Ogrina.

V torkovi številki objavimo še podrobnejši celotni opis te pretresljive tragedije in sliki obeh nesrečnih pokojnikov.

Vajeniške razstave

Vajeniške razstave so za razvoj in povzdigo obrtništva zelo potrebne. Priporočati bi bilo, da se vrše omenjene razstave vsaj vsako drugo leto na sledeči način:

V vsakem sodnem okraju naj prirede vse obrtne zadruge, katere se nahajajo v omenjenem področju v istem času skupno razstavo; inicijativo naj bi prevzela obrtna društva, ali pa naj bi sestavile zadruge razstavni odbor. Štirinajst dni kasneje bi se vršila pokrajinska razstava, na kateri naj bi bili razstavljeni najboljši izdelki okrajnih razstav. Vajeniški predmeti naj bi bili primerni učni dobi (ne pretežki). Določi naj se učna doba, s katero se sme sprejeti vajenec kot razstavljalec. Zelo primerna bi bila 1½letna doba, katera bi se za izredno nadarjene razstavljalce lahko tudi skrajšala. Odlikovali naj bi se samo vajenci - razstavljalci, ne pa tudi mojstri. Mojstri razstavljalcev bi morali jamčiti, da je vajenec izgotovil razstavni predmet lastnoročno. Mojster naj da vajencu samo nasvete, ne pa tudi praktično pomoč pri izdelavi razstavnega predmeta.

Da bi take razstave veliko pripomogle do razcvita našega obrtništva, ni dvoma, ker bi od krajevnih razstav imeli dobiček vajenci iz cele pokrajine, kar pa od same centralne razstave ne bi bilo mogoče, ker je že sam poset centralne razstave od strani vajencev iz dežele vsled oddaljenosti močno otežkočen.

Priporočljive bi bile enake razstave tudi za mojstre in pomočnike.

Jos. Holy.

Ponarejeni stotaki

Banat je že nekaj časa poplavljen s ponarejenimi stodinarskimi bankovci. Policija in druge državne oblasti so odredile obširno preiskavo in poizvedovanje, ki je dovedlo končno do uspeha. Policiji v Veliki Kikindi se je namreč v petek posrečilo, da je prišla ponarejevalcem na sled. Aretirala je neko Marijo Tartar ravno v trenutku, ko je hotela spraviti falsificirane bankovce v promet. Pri zaslišanju je Tartar izjavila, da je dobila falsifikate od trgovca Schutzlerja, ki je bil pred nekaj leti že enkrat obsojen radi hudodelstva ponarejanja bankovcev. Schutzler se nahaja sedaj v Temišvaru v Rumuniji.

Policija domneva, da se nahaja sedež ponarejevalcev v Temišvaru, odkoder se utihotaplja potem denar v našo državo. V petek sta odpotovala v Temišvar dva naša detektiva iz Velike Kikinde z nalogom, da izposlujeta tamkaj takojšnjo aretacijo Schutzlerja. V Veliki Kikindi sami je bilo izvršenih veliko število hišnih preiskav, ker se domneva, da mora imeti Schutzler tudi v naši državi svoje talne pomagače, ki so bili z njim stalno v zvezi, prevzemali od njega denar in ga potem polagoma spravljali v promet.

Poštni urad v Kranju izropan

Drugi senzacijonalni vlom na Gorenjskem. — Svedrovci so ukradli okoli 65 000 Din.

V petek zvečer je začutil neki posestniški zmanih svedrovcev v občinsko blagajno v Tržiču, kjer pa so se strahovito nasamarili. Našli so namreč samo za 1200 starih avstrijskih nežigosanih kron, ki so jih v jezi zmetali po tleh vlomili potem pri Basteljnovi mami v isti hiši, so založili s klobasami in žganjem ter izginili.

Nedvomno ista vlomilska zalega je včeraj osrečila s svojim posetom Kranj, kjer je vlomila v poštni urad, ki je nastanjen v hiši g. Adolfa Rohrmanna, in se tam temeljito odškodovala za velike blamažo v Tržiču. Polastila se je namreč 64.945 Din.

V skednju v Stražišču.

V petek zvečer je začutil neki posesniški sin v Stražišču pri Kranju, ko je odprl vrata domačega skednja poleg hiše, v temni notranjosti čudno šelestenje. Ko je posvetil z vžigalico, je opazil tri moške postave, ki so se prematavale v senu, očividno neprijetno iznenadene. Fant jih je vprašal, kaj počno tamkaj, nakar mu je eden izmed njih odgovoril: »Popotni... smo in ker smo našli vrata odprta, smo pač smatrali šupo kot najprimernejše prenočišče!« Fant, nič hudega sluteč, se je z odgovorom zadovoljil ter odšel. Zdelo se mu je sicer, da se neznanci napravljajo na odhod, vendar pa se za stvar ni zanimal dalje in odšel spat. To je bilo okrog 9. ure zvečer.

Vlom v poštno blagajno v Kranju.

Naslednje jutro, okrog 8. ure, je opazil kranjski poštni upravnik Ivan Cof, ko je prišel v svoj urad, da je stranska stena blagajne izrezana in blagajna izropana vse gotovine. Takoj je v skrbeh prijavil stvar orožnikom in poročal telefonično tudi ljubljanski poštni direkciji.

Orožništvo je nemudoma podvzelo nujne poizvedbe za krivci in povzročitelji vloma. Kmetje v okoliških vaseh so znali povedati o treh mladih tujcih, ki so se čez teden klatiti v okolici. Na poizvedovanju so orožniki naleteli na dotičnega posestniškega sina v Stražišču, ki jim je znal povedati najvažnejše. Popoldne sta prispela s poštnim avtomobilom iz Ljubljane v Kranj tudi policijski nadzornik g. Barič ter policijski fotograf g. Repše. Varnostni organi so podvzeli v bližnjem okrožju še enkrat temeljito preiskavo in odšli tudi proti Stražišču. Potoma so naleteli na voznika domačina iz Stražišča, ki je napeljaval na cesto gramoz. Takrat je ravno odvzemal

svojemu psu klobaso.

Seveda so ga takoj povprašali, kaj je na stvari, nakar jim je voznik pojasnil, da snema psu iz gobca že tretjo klobaso, za katere pa ne ve, odkod jih donaša. Izvidni organi so nato sledili psu in ugotovili, da je tekel naravnost v skedenj, kjer so bili prejšnji večer opaženi oni trije neznanci. Eden izmed njih je na splošno začudenje potegnil izpod skednja iz poštnega urada izmaknjeno

pismonoško torbo,

v katero so vlomilci pobasali denar in si ga očividno ponoči poleg šupe razdelili. Preiskavajoč ležišče lopovov, so našli dalje v slami skrite, še tri komade klobas, ki izvirajo najbrže iz vloma pri Basteljnu v Tržiču.

Vlomilci najbrže Tržačani.

Vlom v Kranju je bil izvršen na zelo rafiniran način. Vlomilci so si preje temeljito ogledali poštno poslopje in nato v noči, brž kone okrog 2. zjutraj, prišli od zadaj čez vrt do poslopja. Tam so v miru vzeli iz drvarnice kak tri metre dolg in okrog 30 cm v premeru močan kol, ga s sekiro ošpičili ter ž njim raztegnili mrežo v oknu, skozi katero sta se nato splazila dva vlomilca v notranjost, dočim je tretji čakal zunaj, da pazi za slučaj nevarnosti. Okrog enih ponoči je šel mimo poslopja na Glavnem trgu upravnik g. Cof, opazil pa ni ničesar sumljivega. Kratek čas nato pa so morali biti vlomilci že na delu pri blagajni. Z ostrimi škarjami so izrezali v trikotu kos blagajne ob strani, izrezali istotako drugo steno in storilec je posegel v blagajno ter z lahkoto pobral vso vsebino. Po končanem delu ni izbral za odhod iste poti, marveč je odprl glavna vrata na Glavni trg. V popolni nemotenosti so nato prispeli v Stražišče, si tam denar razdelili in odhiteli v zgodnjih jutranjih urah najbrže čez Sv. Jošt v hribe.

Storilci so po načinu vloma sodeč sigurno Tržačani. Posebno verjetno dela to mnenje tudi dejstvo, da se zadržujejo samo v kranjskem kotu blizu meje, odkoder si lahko pomagajo za slučaj nevarnosti brzo čez mejo. To pot je upati, da se bodo lopovi vjeli, kajti odrejene so vse potrebne varnostne odredbe. Brez večjih težkoč pa bi bili morda spravljeni zločinci na varno, prav hitro, ako bi bil pri roki dobro dresiran policijski pes, ki bi v tem slučaju sigurno napravil svojo nalogo izborno, kajti poleg torbe in klobas so našli poleg skednja v Stražišču par starih nogavic, katere si je eden izmed vlomilcev tamkaj preobul.

Specialni zbirni promet
s Češkoslovaško, Italijo, Nem. Avstrijo, Nemčijo, ocarinjenje in vse transporte oskrbi najkulantneje
Slavija mesarska transportna d. d. Sodna ul. 3 Ljubljana.

Iz trboveljskega revirja Dobrne

Zunanjost hiše št. 38 na Dobrni, ki se bo nekega dne se sula.

Trbovlje, 13. marca.

Vas Dobrna s svojo najbližjo okolico je kraj, kjer so se še pred okoli 40. leti razprostirali travniki, gozdovi, njive in so stale križema kmečke hiše. Sedaj ni o nekdanji kmetski idili ne duha ne sluha. Nekaj tamkajšnjih posestnikov se je namreč preselilo v bližnje vasi. V Retjah n. pr. kmetuje sedaj Zupančič, Lukmar. Kmet je kupil v Lokah. Nekateri izmed njih so izkoristili lepo priliko, ki so jo imeli ter so prodali svojo zemljo trboveljski družbi. Vendar pa so se umaknili samo toliko daleč, da so zopet na vidiku nove kupčije. Izkopavanje premoga je namreč prodrlo žei do Retja in je cerkev n. pr., ki stoji ob parobku, že tako podminirana, da v njej nič več ne mašujejo.

Tu se nahaja velik dnevni kop. Okolica Dobrne je sedaj vsa razorana, po njej dnevno gradijo male železnice, in za promet, ki obstoji predvsem v odvažanju prsti, kamenja in vsakovrstnega premoga, dobrega, celo najboljšega in slabega, ki ga kopljejo kar lepo na prostem, je na razpolago okoli 10 velikih lokomotiv in 11 malih. Pri tem delu, ne vštevši delavcev, ki so zaposleni pri odvažanju premoga in so v službi Trboveljske družbe, je zaposlenih okoli 800 delavcev, ki se rekrutirajo predvsem iz Hrvatov in Prekmurcev, potem pa tudi Slovencev. Delo je oddano privatnemu podjetniku.

Ko žvižga ob določenih urah z zategnjenim glasom na »gjudi«, ki me je s svoje pokrajino opozorila posebno z glavne ceste skozi Trbovlje na portarturske strdbe, odhajajo poedine partije na delo. Znašilno je, da naletimo med delavci na 16letne fantiče, katere plačujejo po 2.50 do 3.50 Din na uro. Starejši prejemajo brez hjeme po 4 Din na uro. Vsi tovorijo zemeljski materijal na vozičke, pri čemer jim zelo veliko pomagajo »bageri« ali lopatila, katerih je vsega skupaj šest v tem področju. Več izmed njih je električnih s transformatorjem drugi pa so parni. Z delavci postopajo pazriki zelo strogo, kaznovanja so na dnevnem redu, poznajo pa se pri plačilu.

Delavci zasluže povprečno po 32 Din na dan. Podjetje zatrjuje sicer, da plačuje svoje delavce čisto dobro in se zgovarja na druga podjetja, s čimer pa ni delavstva prav nič pomaganega. Nekateri, zlasti samci, si sami kuhajo in sicer, ko pridejo domov v barake. Toda samo ena ura jim je na uporabo za kosilo, potem pa morajo takoj zopet na delo. Vsi ti, ki si sami kuhajo, si skušajo na ta način prihranti denarja. Drugi dobivajo hrano v skupnih kuhinjah, a tožijo, da je prepičla i prodraga. Zavidajo svoje tovariše pri Trboveljski družbi, ki se, naravno, sicer tudi ne hvalijo, a imajo vendar, da si nabavijo perila in nekaj obleke. Posebno bedno živijo otroci, ki se odeti večinoma v najpestrejše cape, že na zunaj poznajo, da so iz dobrnskih barak.

Poglejmo v notranjost delavske naselbine Dobrne. Najslabša je v vsej trboveljski občini. Tvorijo jo barake, pripuščene Dukičevemu podjetju, ki zaposluje omenjenih 800 delavcev, pa te barake škandalozno oskrbuje. V poedinih barakah jih spi po 20 v eni sobi, nekateri, ki so brez postelj, kar na tleh ali pa celo po več na eni postelji, pravzaprav »priženah«, po katerih so pogrnjene slamnice, iz katerih nemoteno leze mrčes vseh vrst. Malo je delavcev, ki bi imeli dovolj perila. Nečistota je strahovita. Stenice in ščurki vseh različnih vrst se kar ob belem dnevu sprehajajo po tleh, stenah, oknih, podbojih in po posteljah. Med njimi se posebno odlikujejo takozvani »rdeči

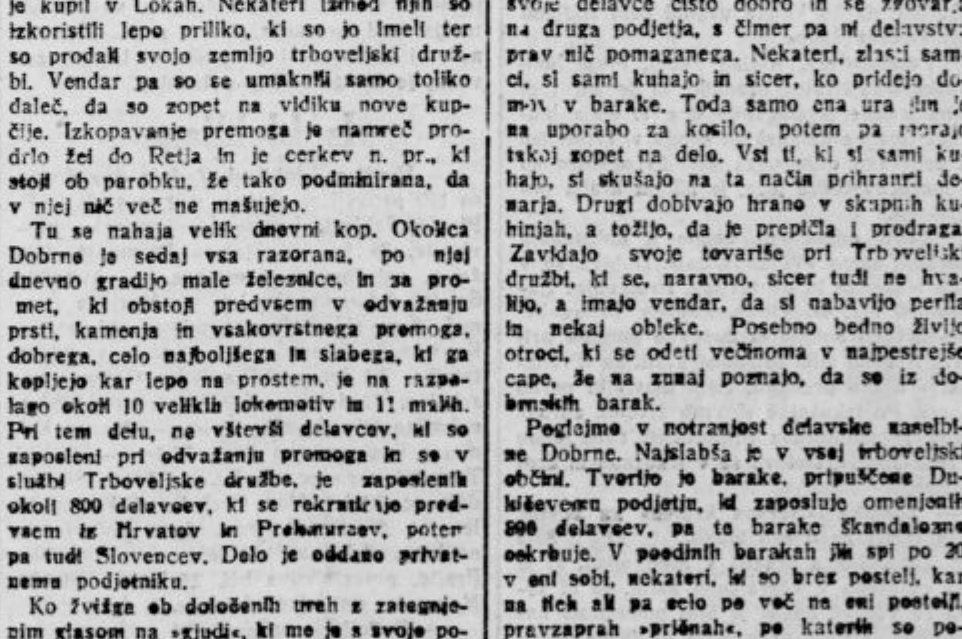

Notranjost hiše št. 112 na Dobrni, kjer se je mudil naš nesrečovalec.

Rusi«. Naj jih delavci še tako parijo s kropom, jih vendarle ne zatro. Po sobah neznansko smrdi, kako pa tudi ne, ko puhti iz več mesecev preležane slame v slamnicah in so skratka notranjosti vseh skregane z najbolj primitivnimi higijenskimi zahtevami. Slamnice niso pokrite z rjuhami, mnoge niti nimajo odej, kajti te si le malokdo more privoščiti. Za odeje je treba položiti pri podjetju po 100 Din. Ker je revščina vsepovsod, delavci ob nedeljah nikamor ne gredo, saj tudi ne morejo.

Nazadnje pa nedelj in praznikov tudi ne poznajo, ker delajo navadno dan za dnem, ne da bi se zmenili, kaj naj bi jim bila nedelja. Tisti, ki ostajajo doma, večinoma poležkujejo in tuhtajo — kaj, ni treba uga-

Vozički z lokomotivo, v ozadju »bager« ali lopatilo na kotu št. 404.

niti. Nekateri si perejo svoje edino perilo, da ne utonejo docela v blatu. Prav nič ni bilo čudno njihovo zatrjevanje vašemu poročevalcu, da se jim godi slabše, kakor če bi bili zaprti v ječah. Še sreča, da se ne zgodi več hudodelstev in zločinov, kakor se jih zgodi. Mnogim tem ljudem sledajočim ni veliko do življenja.

Pri tem Dukičevem podjetju so zaposleni ljudje vseh mogočih poklicev, od najbolj duševno omejenih, zločinskih tipov do najbolj izobraženih. Pri tej »samelsteli« se vrši neprestana menjava, stari odhajajo in novi prihajajo. Ruskih profesorjev in študentov ne bomo posebej omenjali, ker so vsakdanje prikazni. Več pozornosti pa vzbujajo prav naši ljudje, med katerimi srečujemo kot navadne delavce rokodelce, trgovske pomočnike, gostilničarje, gradbene tehnike, propadle študente z več realkami in gimnazijami, bivše uradnike, pomorske častnike, celo kapitane, kratko povedano, skoro same falirane eksistence. Navedli bi jih lahko z imeni, toda so nas

Kotlina v kotu št. 377, v kateri kopljejo premog in odvažajo pesek in kamenje.

prosili da jih ne vlačkno v javnost, češ, da so »že itak mrtvi«. Eden izmed njih je podkrepil to svojo trditev s tem, da je nalepil na neko barako v italijanskem jeziku napisane Dantejeve besede: »Opustite vsako nado,e vi, ki vstopite!«

Ni še dolgo tega, odkar sta si ogledovala te nesrečno naselbino po naročilu zdravstvenega odseka ga. dr. Šimičeva iz Ljubljane in dr. Rebernik iz Celja, s katerima je hodil tudi fotograf. Cepila sta proti boleznim, ki tu vedno divjajo. Prav sedaj razsajajo n. pr. tifus. Toda ali ni to ozračje, v katerem se nekatere barake že na kup sesedajo, kjer si vodovodi in odprta stranišča brez globokih jam, naravnost roka podnjajo, že a priori ustvarjeno za epidemije?

Kakor smo že omenili, ni kriva Trboveljska družba za pravkar orisane razmere. Družba ima za svoje delavce neprimerno boljša stanovanja in je zlasti v zadnjem času v tem oziru mnogo storila. Za vso je odgovorno Dukičevo podjetje, ki skrbi samo formalno za higijeno, kajti postrežalce, ki so dodeljeno posameznim barakam, lahko pometejo sobe in pospravijo najhujše tudi okoli barak, vendar pa ne morejo pričarati čistote in zdravja. Kolikokrat je že intervenirala občina po občinskem zdravniku, toda vedno je bilo že zastonj. Dukičevo podjetje se ne zmeni za vse opomine in grožnje.

Taka je torej dobrnska kolonija — najtemnejša točka iz socijalne slike velike trboveljske občine. Kamorkoli se sicer ozrete, je pogled pošmasti. Toda o tem prihodnič.

Od danes dalje
Pat in Patachon
Orkan smehal
Rezervirajte vstopnice, telefon št. 730, katere dobite brez čakanja in truda v pisarni. Predstave ob nedeljah ob ½ 11. dop. in ob 3., ½ 5., 6., ½ 8. in 9. uri zvečer, ob delavnikih ob 4., ½ 6., ½ 8. in 9. uri.
Mladini
vstop dovoljen samo k predstavam, ki končajo pred 8. uro zvečer.
Kino «LJUBLJANSKI DVOR».
Telefon 730.

KINO IDEAL
Od danes naprej
„Strahote morja"
Senzacijska drama nepresežljive vrednosti. V glavnih vlogah HELENA MAKOWSKA in CARL DE VOGT. Opozarjamo na izstavljene slike.
1353a

Domače vesti

Najmlajši politik SLS

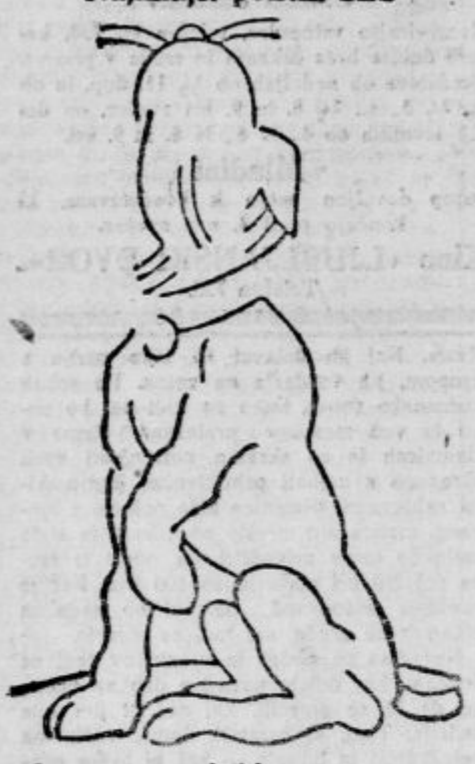

Cenjeni g. urednik!

Prešlo nedelijo je »Slovenec« prinesel sliko dveletnega dečka, ki je že od rojstva tako vnet pristaš SLS, da vsakokrat, kadar se govori o politiki, kričko kliče: «Živija klerikalna slanka, živio Kolosec!»

Gospod urednik! To vse še ni nič. Pošiljam Vam sliko našega Cuka, ki je komaj leto star, a poglejte, kako je navdušen kadar čuje ime kateregakoli od naših preizkušenih voditeljev SLS! Sliko mi prosim vrnite, da to pošljem tudi «Slovencu».

Vaš Macafizelj

---

* **Zdravniška vest.** Ministrstvo za narodno zdravstvo je imenovalo dr. Ivana Gostiša, primarija ženske bolnice v Novem mestu, za okrožnega zdravnika v Novem mestu.

* **Inspekcija kaznilnic.** Načelnik oddelka za kaznilnice v ministrstvu pravde dr. Milan Kostić je pretekli teden inspiciral kaznilnice v Mitrovici, Zenici, Zagrebu in Mariboru. Iz Maribora, kjer je bil v četrtek in petek, se je odpeljal v kaznilnico v Lepoglavi.

* **Inženjerski izpit** so položili v petek na rudarskem oddelku tehniške fakultete ljubljanske univerze gg: Franjo Peteršič, Vinko Karnovšek, Branko Vukanović in Milan Jirak. Čestitamo!

* **Lička železnica.** Dela na progi Gračac-Pribudić-Knin so dovršena ter je tir položen od postaje Gračac do postaje Zrmanja (26 km). Tračnice imajo položiti še na 41 kilometrov dolgi progi. Potrebna količina tračnic je že dospela iz Nemčije na račun reparacij. Računajo, da bo lička železnica popolnoma zgrajena do konca maja.

* **Smrtna kosa.** V petek je umrla v Ljubljani gospa Marija Pavlin, mati znanega našega botanika in direktorja univerzitetnega botaničnega vrta v Ljubljani, prof. Alfonza Pavlina. Dosegla je izredno starost 99 let in je bila nedvomno najstarejša dama in tudi najstarejši prebivalec Ljubljane. Pokojnica je bila vrla slovenska žena in izredno ljubeznivega značaja. — Dne 8. t. m. je preminul v najlepši moški dobi v Slaptincih pri Sv. Juriju ob Ščavnici g. Alojzij Stuhec, skrben gospodar in veseli družabnik, ki so ga visoko spoštovali in radi imeli vsi, kar je pokazala tudi mnogobrojna udeležba na pogrebu dne 10. t. m. — V petek zjutraj je umrl v Ljubljani po kratki bolezni p. Placid Fabiani. Pokojnik je bil rojen v Novem mestu in je bil dolgo dobo frančiškanski provincijal in petkrat tudi generalni vizitator in komisar na Hrvatskem, Tirolskem v Dalmaciji in Galiciji. Pogreb se vrši danes, ob pol 4. popoldne.

* **Pogreb gospe Dore Forčes'n roj. Posega,** soproge srezkega komisarja g. Ivana Forčesina, ki se je vršil v petek v Ptuju, je pokazal kako visoko so vsi krogi cenili pokojnico. Na krsto, okoli katere se je zbralo ptujsko občinstvo, je bilo položenin izredno veliko število vencev in šopkov. Pogreba so se udeležili veliki župan mariborske oblasti dr. Pirkmaier s soprogo, komandant mesta z oficirskim zborom, zastopniki vseh uradov in šol ter številno občinstvo vseh slojev. Pevci so ganljivo zapeli »Vigred« in »Blagor mu«. Žalostna vest o smrti blagopokojne je pretresla tudi nemške družine ki so se v velikem številu udeležile pogreba. Tako veličastnega pogreba Ptuj že dolgo ni videl. Bodi ji lahka domača zemljica!

* **»Obilić« na Poljskem.** Beograjsko akademsko pevsko društvo »Obilić« je dne 10. t. m. zvečer odpotovalo iz Beograda na Poljsko, kjer nastopi s koncertnim programom v vseh večjih poljskih mestih. Pevci so vzeli s seboj nad 2000 knjig in brošur v francoščini, ki se bavijo z našimi prosvetnimi in narodnimi zadevami. Publikacije bodo razdelili brezplačno med svojimi gostitelji. Poleg tega so člani nesli na Poljsko veliko število fotografij in slik, ki predstavljajo naše kraje in ljudi. »Obilićeva« turneja bo torej obenem tudi propagandna akcija za spoznavanje Jugoslavije med poljskim narodom.

* **II. književna tombola Jugoslov. Matice.** Do 7. t. m. so bile izžrebane sledeče številke: 45, 90, 4, 63, 66, 9, 88, 65, 48, 25, 38, 74, 42, 57, 62, 27, 54, 75, 33, 77, 46, 49, 36, 79. S temi številkami so bili zadeti vsi dobitki za ambe, terne, kvaterne in činkvine. Včeraj se je vršilo žrebanje za tombolo in so bile izžrebane sledeče številke: 70 (sedemdeset), 37 (tridesetsedem), 44 (štirideset štiri), 5 (pet), 64 (šestdesetštiri), 24 (dvajsetštiri), 73 (sedemdesettri), 83 (osemdesettri); 76 (sedemdesetšest), 8 (osem), 10 (deset), 60 (šestdeset), 15 (petnajst), 69 (šestdesetdevet), 6 (šest), 85 (osemdesetpet), 18 (osemnajst), 28 (dvajsetosem), 16 (šestnajst), 53 (petdesettri), 55 (petdesetpet) in 80 (osemdeset). Kdor je s temi in prejšnjimi številkami zadel tombolo, naj pošlje svojo tablico pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Matice v Ljubljani, in sicer najkasneje do 21. t. m. Tega dne se bo za slučaj, da bo zadetih več tombol, nego je dobitkov, vršilo podrobno žrebanje.

* **G. Jelačinu ml. v album.** Trgovec z dežele nam piše: Lansko leto enkrat, ko so klerikalci vzdignili vihar »ogorčenja« radi delne odprave latinščine, je smatral g. Jelačin kot načelnik Zveze trgovskih gremijev za oportuno, da malo pokoketira ž njimi in je pomagal kot praktični pridobitnik v imenu trgovcev cele Slovenije zagovarjati humanistične šole. G. Jelačin ml. je vtaknil svoj nos tudi v to zadevo, seveda kot poklican strokovnjak. Naj sedaj prebere uvodni članek odličnega hrvatskega gospodarskega dnevnika Jugoslov. Lloyda, da bo videl kakšne kozle streja. Mi potrebujemo izobražene strokovnjake, treba je zato dobrih meščanskih, obrtnih, elektrotehniških in trgovskih šol, šol za poljedelstvo, industrijo in drugo, pač kakor zahteva gospodarski interes dotične dežele, ne pa samih srednjih šol, kjer se mladi ljudje natrpajo do polovice splošne izobrazbe in ne morejo potem dobiti primerne službe in ne koristiti državi ter tvorijo samo praktično neporaben duševni proletarijat. Članek pozdravlja odločnost ministra prosvete in min. sveta in poziva ga na dosledno izvajanje započetega dela v interesu države in našega gospodarstva. Drugače g. Jelačin ml. On se briga kot Zvezni načelnik za latinščino, ne briga pa se za gospodarske, trgovske nadaljevalne šole. Ta latinski novi svetnik je tudi predsednik društva Trgovska akademija. Mi ta velepomembni zavod radi podpiramo, smo pa odločno proti temu, da se od nas zahtevalo prispevki, dočim g. predsednik do danes še ni daroval iz lastnega žepa niti pare!

* **Neokusna nemška demonstracija.** V zadnjem času je časopisje poročalo, da je prosvetno ministrstvo odredilo, da se zatvori več nemških šol v Vojvodini. Te vesti niso povsem točne, kajti zatvorjeni so bili samo štirje razredi gimnazije v Vršcu, ker ni bilo zadostnega števila dijaštva. V znak protesta pa so nemški dijaki višjih razredov gimnazije v Vršcu prišli v šolo s črnim florom na roki. O tej pudli nemški demonstraciji je bilo informirano tudi prosvetno ministrstvo, ki bo ukrenilo potrebne korake. Dijake so pripravili do tega koraka člani »Kulturbunda«, ki agitno propagirajo pangermanske ideje. Žalostno je, da so pri tej demonstraciji sodelovali tudi nekateri sodniki iz Vršca, ki pa so doslej ostali še nekaznovani.

* **Junaki iz Like.** Žena znanega liškega junaka, ki smo ga imeli priliko opazovati tudi že v Ljubljani, Marijana Matijevića, je porodila te dni zdrave in krepke dvojčke: Marijana-Zvonomirja in Petra-Aleksandra. Dvojčki so prava senzacija za liško selo Županja, ker so nenavadno močne konstrukcije. Marijan Matijević je zelo navdušen nad novim prirastkom svoje rodbine in se že sedaj pripravlja, da svoje nove potomce vzgoji v sportnem duhu za svoje naslednike na polju atletike. Pred sedanjima dvojčkoma je imel Matijević še dva sinova in je tako upati, da bo kmalu vzgojil celo rodbino »junakov iz Like«.

* **Pomilostitev.** Alojzij Sedej, bivši ljubljanski magistratni uradnik, ki je bil radi komunistične propagande dne 1. maja lanskega leta na delavskem shodu v Trbovljah od celjskega okrožnega sodišča obsojen na 13 mesecev težke ječe, je bil od kralja pomiloščen.

* **Proti odebelosti** deluje s kolosalnim uspehom samo »Vilfanov čaj«. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. Proizvaja: Laboratorij Mr. D. Vilfan Zagreb, Prilaz 71.

— **Živčno bolnim in duševno potrtim** prikrbi izredno mila prirodna grenčica »Franz-Josef« dobro prebavo, čisto glavo in mirno spanje. Po izkušnjah slovitih živčnih zdravnikov je najnujnejše priporočati rabo vode »Franz-Josef«. Dobiva se v lekarnah in drogerijah.

— **Znamka »Nersen krema« za čevlje, Vam jamči za dobro blago.** 89-a

* **Zapuščinska dražba v Medvodah,** ki je bila oglašena v včerajšnjih listih, se ni vršila že včeraj, kakor je bilo pometoma naznanjeno, ampak se vrši šele danes. Opozarjamo interesente na današnji oglas.

* **Veliko tihotapstvo kokaina na Sušaku.** Pred nekaj dnevi sta dva finančna organa na Sušaku ustavila neko 16-letno dekljico, ki je imela pri sebi večji zaboj. Ko so zavitek pregledali, so ugotovili, da je notri kokain. Bilo je za okoli 50.000 dinarjev kokaina. V zvezi s tem je bil aretiran trgovec Borčić, ki pa je izjavil, da ni vedel za vsebino zavoja ter je menil, da je notri strup za podgane. Vrši se preiskava.

Peri s „Samohelin" avtomatom!

Približno 600 Din bo stala vožnja iz Ljubljane v Prago in nazaj

za časa „Praškega velesejma". Legitimacije se dobi v Ljubljani pri Čehoslovaškem konzulatu, ALOMA COMPANY in „Putniku". 1322-a

OBLEKE NA ROKE MESTNI TRG 5 O. BERNATOVIC 73-a

Vi ne verujete?

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 93-a VIII

„ključ"

traja kakor štirje pari drugih? Kupite eden par, pa boste verovali. Nogavice brez žiga „ključ" so ponarejene

Kino Ideal!

Od danes naprej

„Strahote morja"

Senzacijska drama neprecenljive vrednosti. V glavnih vlogah HELENA MAKOWSKA in CARL DE VOGT. Opozarjamo na izstavljene slike.

1353a **Kino Ideal!**

Približno 600 dinarjev

bo stala vožnja iz Ljubljane v Prago in nazaj za časa »Praškega velesejma«. Legitimacije se dobe v Ljubljani pri Čehoslovaškem konzulatu, Aloma Company in »Putniku«.

---

* **Nevaren tat in ubežnik pod ključem.** Kakor nam poročajo iz Celja, so prepeljali te dni v zapore celjskega okrožnega sodišča nevarnega člana večje tatinske družbe brezposelnega Ivana Vrečerja, nestalnega bivališča. Ivan Vrečer ima radi raznih vlomov in tatvin že nebroj kazni za seboj in je znan gost mariborskih in celjskih sodišč. Ko bi bil moral pred meseci odslužiti radi tatvine zopet večjo kazen, je pobegnil iz zapora ter se klatil naokrog. Ko ga je na to zasačila roka pravice, je hlinil slaboumnost ter bil radi tega oddan v ljubljansko opazovalnico. Komaj pa se je tu čutil nekoliko varnega, je pobegnil ter vznemirjal odslej z raznimi tatvinami in vlomi dramljski in vojniški okraj, kjer je baje stanoval v neki luknji. Po došlih informacijah ga je izdal neki pes ali pa otroci. Domačini in ojačeno orožništvo so imeli pri aretaciji z nasilnežem hud boj, predno so ga ukrotili in zvezali. Ker pa je raztrgal na rokah verige ter je bila nevarnost, da zopet pobegne, so mu morali povezati še roke na hrbtu ter so tako uklenjenega pripeljali v Celje. V zaporih celjskega okrožnega sodišča čaka sedaj na svojo usodo. Ker pa so zapori celjskega sodišča v precej desolatnem stanju, so odrejene vse varnostne odredbe, da ne pobegne. Tu hlini zopet slaboumnost. Čaka ga med drugim porotna obravnava v Mariboru in pa obravnava radi najnovejših tatvin še pred celjskim okrožnim sodiščem.

* **Umor čevljarja Mikla in njegove družine** iz Studencev pri Mariboru se z aretacijo Frana Čiča polagoma jasni. Kakor poroča sinočnja »Marburger Zeitung«, taji Čič vsako krivdo in skuša dokazati svoj alibi. Vendar pa je preiskovalni sodnik dr. Mihalič takoj pri prvem zaslišanju spoznal čevlje, s katerimi je prišel Čič iz Italije, kot Miklov izdelek.

* **Tragična nesreča železničarja.** V petek popoldne je težko ponesrečil v Hočah pri Mariboru železničar Alojzij Korošec, ki je spremljal tovorni vlak z Zidanega mosta proti Mariboru. Med premikanjem je prišel v Hočah pod kolesa, ki so mu odtrgala nad kolenom desno nogo. Nesrečnež, ki kljub težki poškodbi ni izgubil zavesti, je bil prepeljan v bolnico.

Iz Ljubljane

u— **Umrli v Ljubljani.** Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: P. Placid Fabiani, kustos frančiškanske provincije, 78 let. — Marjan Dolinović, sin železn. uslužbenca, 4 mesece. — Avgustin Sever, duhovnik, 28 let. — Marjana Šramel, žena skladiščnega mojstra, 43 let. — Konstancija Hinterlechner, vdova vladnega tajnika, 73 let. — Frančiška Godina, zasebnica, 72 let. — Konštantin Glazowsky, salezijanski redovnik, 62 let. — Marija Komatar, posestnikova žena, 35 let. — Andrej Tomažič, trgovec, 30 let. — Anton Slapar, delavec, 30 let. Mar. Orehek, už. kurica, 67 let. — Marija Rozman, žena kočarja in upokarn. delavca, 39 let. — Frančiška Fraile, posestnikova hči, 21 let. — Stanko Makovec, sin gozd. delavca, 2 dni.

u— **Policijske prijave.** Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 goljufija, 1 tatvina, 1 prodaja sumljivih predmetov, 1 pretep, 1 ugriz od konja, 1 izsledilev, 1 napačna navedba imena, 2 prestopka kaljenja nočnega miru, 6 prestopkov cestnega policijskega reda in 2 prestopka prekoračenja policijske ure. Aretacija se ni izvršila nobena.

u— **Gledališke abonente** reda B vljudno opozarjamo, da imajo predstavo mesto v ponedeljek, v torek zvečer in to na izrecno željo večih abonentov, ki bi se radi udeležili simfoničnega koncerta muzike dravske divizijske oblasti.

u— **Našla se je** srednja vsota denarja. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi v trafiki na Resljevi cesti 21.

u— **V tramvaju.** A: Kaj pa imate v zavitku? B: Nekaj manufakture sem nabrala. A: Kje pa kupujete? B: Saj bodim vedno le v Oblačilnico na Miklošičevi cesti. Krasno zalogo imajo in poceni. Vedno sem zadovoljna. Le poskusite tudi vi, gotovo boste dobro postrežen! 528

u— **Tombola.** Dne 19. aprila t. l. priredi »Društvo nižjih poštnih uslužbencev« II. »Veliko Tombolo« na Kongresnem trgu ob 3. (15.) uri popoldne. Dobili se bodo dragoceni dobitki. Odbor.

u— **Naznanjamo,** da je g. Josip Pogačar izstopil iz naše službe. Vzajemna zavarovalnica, požarni oddelek v Ljubljani 558

u— **25-letnico svojega zvestega službovanja v knjigovezници Delniške tiskarne v Ljubljani je praznovala včeraj g. Ivanka Zupanc.** Jubilantki iskreno čestitamo in ji želimo, da bi se še dolgo veselila svojega zdravja!

u— **Najden embrio.** Pri papirnici v Vevčah so potegnili iz Ljubljanice trupelce negodnega, približno v 7 mesecih nosečnosti povitega otroka. Na vratu trupla so se poznali sledovi davljenja. Za nečloveško materjo poizvedujejo sedaj varnostne oblasti.

Iz Maribora

a— **Rabljaten delavec.** Ivana G., delavca v mariborski pivovarni Götz, so te dni zasačili in flagranti, ko je hotel na skrivaj odnesti sodček piva. Delovodja ga je tako odpustil iz službe. To pa je nepoštenega delavca tako raztogotilo, da je začel pretiti z nožem, nakar ga je stražnik aretiral in odvedel v zapor.

a— **Primorci,** ki prirejajo v sredo 18. t. m. družinski večer svojega društva »Jadran« v dvorani gostilne g. Magliča na Rotovškem trgu, so z ozirom na koncert češkega pianista Jiranka, ki se vrši isti večer v Kazini, prireditev preložili za toliko časa poznejše, da se lahko člani udeležijo poprej koncerta Jiranka. Družinski večer se torej vrši isti dan, toda šele po koncertu. To narodno zavednost Primorcev javnost iskreno pozdravlja.

a— **Ljudska univerza.** V ponedeljek dne 16. t. m. zvečer predava g. Druzović o slovenskih narodnih napevih s petjem solista g. Živka. Dne 23. in 26. pa bo predaval v Ljudski univerzi umetnostni zgodovinar dr. F. Stele o arhitekturi, plastiki in slikarstvu na Slovenskem.

Iz Celja

e— **Celjsko učiteljsko društvo** je zborovalo, dne 14. t. m. v Celju ob mnogobrojni udeležbi članstva iz celega celjskega okraja. Z ozirom na zadnja učiteljska imenovanja, pri katerih se ni upoštevalo izvoljenih učiteljskih zastopnikov, je bilo sklenjeno delovati nato, da bo imela učiteljska organizacija pri imenovanju učiteljstva poleg državne prosvetne uprave odločilno besedo. UJU naj z urgenco radi izplačila diference na plačo ne preneha; upravičena zahteva naj se predloži vladi še pred sestavo novih dvanajstink. Apelira se na društvenike, da vlagajo svoje morebitne prihranke le v Učiteljsko kreditno zadrugo, držeč se gesla »Svoji k svojim«. Gdč. naduč. Schreiner iz Št. Jurija ob juž. žel. je predavala o potovanju učiteljstva povodom velikih počitnic po Plitvičkih jezerih. V svojem lepem predavanju je seznanila navzoče s krasoto najlepšega dela naše domovine. G. naduč. Potočnik iz Štor je referiral o delu ankete za novi šolski zakon, ki je redigirala v prošlem tednu osnutek na podlagi svoječasnih predlogov okrajnih učiteljskih društev.

e— **Disciplinarna komisija celjskih mestnih uslužbencev.** Na podlagi nove službene pragmatike za celjske mestne uslužbence in istočasno sprejetih disciplinarnih predpisov se je konstituirala v petek, dne 13. t. m. disciplinarna komisija, ki obstoja iz štirih občinskih odbornikov in treh zastopnikov mestnih uslužbencev. Občinski svet je odposlal v disciplinarno komisijo gg. dr. Ernesta Kalana, prof. Franca Mravljaka, Albina Marčica in Ivana Kavsa, občinski uslužbenci pa so si izvolili kot zastopnike gg. dr. Mano Dereanija, Antona Zupančiča in Gustava Grobelnika. Predsednik disciplinarne komisije je dr. Ernest Kalan, njegov namestnik prof. Franc Mravljak.

e— **Podružnica Slovenskega lovskega društva v Celju** ima v sredo, dne 13. t. m. (pred praznikom sv. Jožefa) ob 4. uri popoldne svoj redni občni zbor v hotelu »Balkan« v Celju z navadnim dnevnim redom. (Volitve odbora tokrat odpadejo). — Zvečer ob 8. uri je istotam »Družabni lovski večer« z raznovrstnim programom. Pričakuje se obilna udeležba lovcev in lovskih prijateljev z rodbinami. — Odbor. 557

Iz Trbovelj

t— *Ker ne gre drugače.* Pred kratkim smo poročali, da bodo pripeljali v Trbovlje še ta mesec več zvonov, katere bo vozilo po dva para koni, največjega pa trije pari. Klerikalci že sedaj silno agitirajo in zahteva n. pr. naš župnik da mora biti vse okinčano, zlasti hiše ob cesti, čemur pa se posamezniki upirajo. Nadalje, da bo moralo delati parado kolikor mogoče veliko jezdecev, da se bodo morala peljati kmetska dekleta na lojtrskih vozovih. Tudi do delavstva so se že ponižali in prosijo za udeležitev procesije, ki naj bi bila dolga od postaje do Trbovelj. Na ta način skušajo kovati svoj politični kapital, drugače ne gre. Res je, velika teorija je pri nas, izvajajo ga pa klerikalci.

t— *Nezgode pri delu.* Franc Zabukošnik, rudar, vzhodno okrožje, si je ranil desno roko, prav tako pa Jenij Balek, delavec pri Dukiču. — Anton Finc, rudar, vzhodno okrožje, se je zbodel z žebljem v desno roko. — Franc Jakš, rudar, zapadno okrožje, pa se je poškodoval na glavi, kamor mu je padel premog.

t— *kamenjem so žli nad tovariše.* Na Dobrni so metali delavci pri Dukiču, in sicer Franc Porenta, Ivan Kukovič, Alojzij Potočnik in Josip Doberšek kamenje v barako št. 114, pri čemer so razbili 13 šip. Vsi navedeni so na slabem glasu; kamenje so metali iz sovraštva do stanovalcev. K sreči ni bil nihče zadet.

t— *Aretiran dobrovoljček.* Berač Lovrenc Ropret iz kamniškega okraja je v pijanem stanju razgrajal pred pošto Trbovlje I. Ko ga je zato mimo gredoči orožnik pozval k redu, ga je nahrulil z najbolj izbranimi cvetkami iz svojega vagabundskega slovarja. Vpil je tudi, naj vzame hudič Jugoslavijo. Orožnik ga je nato aretiral.

t— *Nesreča nikjer ne počiva.* Na Tereziji, vzhodno okrožje, se je nevarno opekla 17-letna hčerka rudarja Jože Zibreta. Pri domačem delu jo je sunil otrok, tako da se je vsedla v škaf, poln vročega krompa.

Darujmo za sokolski Tabor!

To je pravi zamotek **Aspirin** tableta Bayer

katere izvrstno polajšavajo bol.

Pazite na modro-belo-rdečo pečatno znamko!

Iz Primorja

* *Lovska razstava v Gorici.* Letos na jesen bo v Gorici lovska razstava, na kateri bo razstavljena razna divjačina. Poleg razstave se bo vršila tudi dirka lovskih psov, streljanje v tarčo itd. Razstava bo odprta od 6. do 20. septembra.

* *Znižana vožnja v Postojno radi obiska jame.* Železniško ministrstvo v Rimu je znižalo voznino z vseh italijanskih postaj v Postojno za 40 odstotkov. S tem hoče omogočiti poset postojnske jame tudi revnejšim slojem. Ta ugodnost velja od 15. maja do 15. junija in ves mesec september.

* *Cesta Solkan-Trnovo pri Gorici* se popravi in zgradi do kraja. Tako je odločil ministrski svet v Rimu, ki je votiral 221 tisoč lir podpore za potrebna dela.

Koncert "Ljubljanskega Zvona" v Hrastniku

Malo tako lepih dni doživljamo v Hrastniku, kakor nam je bila nedelja dne 8. t. m., ko nas je posetilo pevsko društvo «Ljubljanski Zvon» iz Ljubljane ter priredilo v Narodnem domu koncert, kakršnega pri nas menda še nismo slišali. Zanimanje za to prireditev je bilo že nekaj tednov pred koncertom veliko; dokaz temu popolnoma razprodana dvorana.

Spored je bil izredno srečno izbran. Gospod pevovodja Prelovec pač dobro ve, kaj je za naše ljudstvo. Izmed skladateljev je bil največ zastopan E. Adamič, poleg njega pa še Premrl, Dev, Lajovic, Pavčič in Mokranjac.

Že prva pesmica (Kaj ti je, Mojca?) je elektrizirala občinstvo in ploskanje ni hotelo ponehati, ko so odpeli vrli «Zvonaši» Adamičevo «Zrelo žito». Navdušenje pa je prikipelo do vrhunca pri Adamičevi «Zapuščena». Divili smo se solistki sopranistinji gdč. Špelci Ramškovi, ki ima obsežen pri tem pa izredno ljubek glas. Po tej pesmi je stopil na oder predsednik konzorcija za zgradbo Narodnega doma g. Hofbauer ter iskreno pozdravil drage nam goste, prinašalce lepe umetnosti. V znak hvaležnosti je bil izročen pevovodji g. Prelovcu lovorjev venec s trakom, gdč. Ramškovi pa šopek svežega cvetja. Prvi del sporeda je zaključil Premrlov «Polžek», ljubka skladba, zahtevajoča iste preciznosti ki je lastna «Zvonašem». Sledile so nato otroške pesmi (Pesem nagajivka, Uspavanka, Ciganska, Jurjevanje), ki jih je diskretno spremljal na glasovirju g. Prelovec.

Da je bil spored pestrejši, je zapel tudi moški zbor dve pesmi in sicer Adamičevo «Je pa davi» ter Devovo «Vigred približa se». Pri prvi se je odlikoval zlasti solist g. Dore Rovan s svojim mehkim baritonom. Prekmurska narodna «Pojdem na Hrvatsko» (harm. E. Adamič) je ugajala tako, da jo je moral zbor ponoviti. Z Mokranjčevim X. rukovetom je bil oficijelen spored končan, na navdušena publika ni zapustila poprej svojih sedežev, da je zbor še dodal nekaj pesmi, med njimi par Prelovčevih, ki so bile sprejete s burnim aplavzom. — Pa tudi sedaj še ni nihče mislil na odhod. Vse je čakalo, da sliši še in še ono rajsko ubrano petje, mogočno v ff in najnežnejše v pp. Tu bodi omenjeno, da se je prolzvajal ves obširen spored brez not, kar je vzbudilo med poslušalci mnogo občudovanja, zboru pa nedvomno veliko pripomoglo do brezprimerne dovršenosti v izvajanju.

Razvila se je nato neprisiljena zabava in opetovano se nam je nudila prilika, da se zahvalimo dragim gostom za prijetne ure, ki smo jih preživeli v njih sredini. Ta dan nam ostane v neizbrisnem spominu. Za izreden užitek pa «Ljubljanskemu Zvonu» najlepša hvala. Č—

Izjava

Kakor mi poročajo nekateri člani gremija, se nabirajo pri trgovcih v Ljubljani podpisi za sklicanje izrednega občnega zbora, češ, da zadnji občni zbor ni bil pravilno sklican. Nabiralci pregovarjajo trgovce k podpisom s trditvijo in zagotovilom, da delajo to v imenu gremija. Zato smatram za potrebno ugotoviti, da je bil občni zbor, ki se je vršil 19. januarja t. l. pravilno sklican, ter je njegovo sklepčnost in pravilnost potrdil navzoči komisar obrtne oblasti in zastopnik oddelka ministrstva trgovine in industrije. Nadalje ugotavljam, da proti občnemu zboru in njegovim sklepom ni bil v zakonito določenem roku, ki je že potekel 3. februarja t. l., vložen nikak priziv in so torej njegovi sklepi pravnoveljavni. Opozarjam vse p. n. člane, da so vse drugačne trditve neosnovane izmišljotine, da ne nasedajo ljudem, ki bi radi izrabili gremij v kakršnekoli svrhe.

V Ljubljani, 14. marca 1915.

Načelnik: Fran Stupica l. r.

Iz življenja in sveta

Trije poleti na severni tečaj

Med tem, ko raziskujejo aeroplani zadnje neznane pokrajine v »črni« Afriki, se drugi pripravljajo na polet na severni tečaj. Koncem meseca maja bo odpotoval iz Spitzbergov raziskovalec g. Amundsen v spremstvu ameriškega letalca g. Elmswortha in pet drugih pilotov in opazovalcev, na dveh vodnih letalih tipa Dormer, z namenom, doseči severni tečaj.

Pa tudi druge zračne ekspedicije so namenjene v te dežele. Za one pa, ki jih bodo podvzeli, ni toliko zanimivo, letati nad gotovo imaginarno zemljepisno točko, ki je itak že odkrita in brez velikega interesa, kot raziskovati natančneje ogromne pokrajine in proučavati možnost, da se prej ali slej upostavijo potom zračnega prometa trgovske zveze preko mrtvih kontinentov.

Omeniti je pa treba, da zasledujejo te ekspedicije proti severnemu tečaju še druge namene. Čeprav so tamošnji kraji silno siromašni, se je vendar v raznih narodih vzbudil pohlep po njih. Ena teh ekspedicij, namreč Amundsenova, je mednarodna. Druge pa bodo skušale v imenu svoje domovine vzeti v posest one kraje v večnem snegu in ledu, kjer bodo postavili svojo zastavo.

Razne vlade skušajo izrabljati pogumne raziskovalce v svoje politične namene in se prav malo brigajo za njih znanstvene cilje. Že so nastali spori med Norveško in Dansko, med Sovjetsko ljudovlado in Kanado, med Kanado in Zedinjenimi državami.

Potovanja po arktičnih deželah so se dosedaj vršila silno počasi. Raziskovalci morajo namreč vzeti s seboj vse potrebno za taborjenje, kakor tudi hrano za več mesecev ali let. Dr. Charcot, ki je napravil ekspedicijo na južni tečaj, je vzel s seboj 11.851 škatelj konserv. Če bi bil postavil škatlje s kondenziranim mlekom drugo za drugo, bi tvorile steber višine Eifflovega stolpa v Parizu (300 metrov).

Prtljaga teži sani in zavira potovanje. Tako postaja pot še daljša. Tako je treba še več hrane. To je naravnost circulus vitiosus, iz katerega ni bilo rešitve.

Potovanje po zraku pa je odprlo vse drugačne perspektive. Prvi, ki se ga je poslužil, je bil Šved Andrée: odletel je proti severnemu tečaju v okroglem balonu. Nikdar niso zvedeli, kaj se je zgodilo z njim.

Danes imamo izborne stroje: letala, kakor tudi vodljive zrakoplove. Že lani bi bil moral veliki ameriški vodljivi zrakoplov Shenandoah leteti na severni tečaj. Vse je že bilo pripravljeno za ta polet, toda iz doslej še neobjavljenih vzrokov ga je ameriška vlada prepovedala.

Kot smo že omenili, bo letos poletel na sever Norvežan g. Amundsen, ki lani vsled financijelnih težkoč tega ni mogel storiti. Norveški aeroklub pa je zainteresiral za stvar ameriške finančnike in ti bodo v začetku poletja omogočili ta polet.

Drugi, ki bo poletel na sever, in sicer meseca maja, je letalec britanske Kolumbije, g. kapetan Grettir Algarson v spremstvu komandanta Fera Worsleya, bivšega tovariša Shakletona. Odpotovala bosta iz Liverpoola na ladji, se peljala preko Reykyavika na Spitzberge in od tu nadaljevala svojo pot na saneh. Slednjič bosta odletela na zelo lahko vodnem letalu, ki bo imelo pripravo, da lahko pristane na ledu in na vodi. V enem samem poletu mislita doseči pol, se tam spustiti na tla in vrniti se nazaj na mesto, odkoder sta odletela.

Kapetan Algerson je mnenja, da bo rabil sedem mesecev za celokupno potovanje. Lani se mu je ta poskus ponesrečil.

Slednjič pa si je norveški profesor Nansen, čigar ime je danes tudi tesno združeno z Društvom narodov, osvojil stari Amundsenov načrt prepotovati polarni pas od enega kraja do drugega. Ker je pa mnenja, da je namen takih potovanj preiskovanje neznanih dežel in proučavanje ozračja, smatra vodljivi zrakoplov za tako ekspedicijo mnogo pripravnejši kot letalo.

Zato hoče odpotovati na zeppelinu z nemškim komandantom Brunsom. Iz Murmanska bo odšla ekspedicija na Franc-Jožefovo deželo, nato na severni tečaj in potem naprej na Alasko. Priprave pa bodo dolge: Nansen je mnenja, da ne bodo končane pred l. 1927.

Predsednik Coolidge

4. t. m. je nastopil svojo štiriletno funkcijsko dobo predsednik Zedinjenih držav Calvin Coolidge. Z njim vred je stopil v funkcijo kot podpredsednik znani general Dawes, avtor po njem imenovanega načrta za odplačilo nemških reparacij. Ameriški predsednik ima deloma po ustavi, še bolj pa po tradiciji izredno veliko moč, večjo, kakor katerikoli ustavni vladar ali predsednik v drugih državah. Ker je izvoljen direktno od ljudstva, je od parlamenta neodvisen in mu v splošnem ni odgovoren. Zato pozna ameriška zgodovina celo serijo konfliktov med predsednikom in to ali ono zbornico narodnega zastopstva.

Ko je zavzel Collidge po Hardingovi smrti predsedniško mesto, se je držal do novih volitev zelo rezervirano. Nikjer ni silil s svojo volio v ospredje, skrbno se je varoval konfliktov s parlamentom. Zato je splošno presenetilo njegovo postopanje po zopetni izvolitvi. Pokazal se je popolnoma v drugi luči, kakor so ga ljudje poznali poprej, razvija neverjetno energijo in dela po svojem lastnem preudarku. Znano je še, da je kljub odporu senata izsilil imenovanje bivšega londonskega poslanika Kelloga za državnega tajnika za zunanje zadeve, ravno te dni pa se nahaja s senatom v srditi borbi zaradi imenovanja vrhovnega državnega pravdnika, čigar pozicija odgovarja približno našemu justičnemu ministru. Coolidge je določil za to mesto Warrena, ki ga je pa senat, kakor smo že poročali, odklonil. Kljub temu je Coolidge Warrena imenoval. Vsa ameriška pa tudi druga politična javnost pričakuje z veliko napetostjo, kako se bo ta zanimivi konflikt razrešil.

Pozornost vzbuja pri tem taktika podpredsednika Dawesa, ki je tako mojstrsko proračunana, da ga ne morejo uvrstiti niti med Coolidgeve pristaše niti med njegove nasprotnike. Ameriški listi zato ugibajo, da se Dawes že danes pripravlja na prihodnje predsedniške volitve in da si hoče s svojo nevtralnostjo ustvariti ugoden teren za bodočo kandidaturo.

Naša slika nam kaže v sredi predsedniško rezidenco, slovito »Belo hišo« v Washingtonu. Spodaj je predsednik Coolidge, zgoraj v krogu pa podpredsednik Dawes.

15.000 neveljavnih zakonov

Praška sodnijska civilna kronika je doživela pred kratkim pravcato anarhistično senzacijo. Vrhovno sodišče je namreč izreklo sodbo, da so zakoni, sklenjeni pod okriljem češkoslovaške cerkve v dobi, ko še ni država priznala tega pokreta, neveljavni.

Češkoslovaška narodna cerkev je nastala po vojni ko se je del katoliških svečenikov, ki je čutil narodno, odcepil od rimsko - katoliškega klera. V principu je češkoslovaška republika priznala novo cerkev že 15. septembra 1920, toda nadaljno priznavanje posameznih cerkvenih občin je trajalo mnogo dlje, namreč do konca leta 1922. Duhovniki nove cerkve pa so med tem že opravljali svoje funkcije ter sklepali tudi zakone. To se je zgodilo v priznanih in v nepriznanih cerkvenih občinah. Država pa ni mogla priznati zakonov, ki so bili sklenjeni v še nepriznanih občinah in tako se je pripetilo, da je danes na Češkem že 15.000 zakonov, sklenjenih v narodni cerkvi, katerih država ne priznava.

Ker je zadeva zelo nujna in načelne važnosti, je skušal intervenirati notranji minister, da se ti zakoni priznalo kar en bloc. Toda dobil je odgovor, da justični minister ne more priznati zakonov, ki so bili sklenjeni drugače, kakor predpisujejo zakoniti predpisi. Obenem je minister pozval prizadete zakonce, naj se ponovno poroče v priznanih cerkvenih občinah. S tem se je vprašanje še bolj komliciralo. Mnogi bivši pristaši češkoslovaške narodne cerkve so namreč med tem časom že prestopili v pravoslavje ter so stali zaradi ministrove naredbe pred novimi moralnimi in verskimi konflikti. V drugih zakonih pa je zopet nastala zmešnjava na drug način. Najbolj je bila dobrodošla naredba justičnega ministra tistim, ki so se poročili v nepriznanih občinah češkoslovaške narodne cerkve ter so se med tem že naveličali zakonskega življenja. Ti so se lahko razšli, ne da bi jih vezale kake dolžnosti. V češkoslovaški državi je bil torej pod čudnimi okolnostmi skoraj dve leti dovoljen konkubinat.

Od viharja razdejana vila

Poročali smo že ponovno o silnih viharjih, ki so divjali pred tednom po srednji in zapadni Evropi. Silno je trpela pred viharji zlasti tudi Francija, kjer je orkan posebno poškodoval zapadne pokrajine ob Atlantskem oceanu. Vihar in od njega pobesnelo morje sta uničila polja, nasade in vinograde ob morju ter razdejala tudi več stavb. Kako silna je morala biti njuna moč, je razvidno tudi iz tega, da so valovi skoro do tal porušili veliko iz kamna zidano vilo »Atlantide-Marie« v bližini mesteca Les Sables d' Ollone v francoski Vendéeji. Vila je bila še le nedavno dograjena. Slika, ki jo danes prinašamo iz pariškega »Matina«, je posneta po fotografiji, narejeni par dni pred katastrofo.

Pred kapitulacijo carigrajskega patrijarha

Ko je pred tedni pričela znamenita kriza zaradi izgona patrijarha iz Carigrada, te takorekoč vsa Grčija planila pokonci in bilo je sprva videti, kakor da mora stvar neizogibno dovesti do oboroženega konflikta med Grško in Turčijo. Toda poznavalci razmer v bližnjem orijentu so že takrat sklepali, da je situacija za izgnanega patrijarha zelo neugodna in da se bo težko našel faktor ki bi se v dovolj izdatni meri zavzel zanj; na grško oboroženo intervencijo pa ni mogel nihče resno misliti.

Pokazalo se je, da je bila ta skepsa povsem upravičena. Grčija se zaveda, da so njene moči mnogo preslabe, da bi mogle prisiliti Turčijo h kapitulaciji ali vsaj h kompromisni rešitvi vprašanja. Na efektivno pomoč ostalih pravoslavnih držav ni bilo računati, zakaj težko bi mogel kdo upati v današnjih realističnih časih, da se bo kaka država vrgla v avanture zaradi dostojanstva ekumenskega patrijarhata, katerega glavni pomen leži v formi in kvečjemu še v — preteklosti, saj ima danes vsaka pravoslavna država zase svojo popolno cerkveno samostojnost. Rusija je edina država, ki bi pri tem resno prihajala v poštev, ker je imel zanjo sedež patrijarhata tudi povsem realen politični pomen, toda ta Rusija je propadla l. 1917., sovjetska vlada pa sedaj sploh v poštev ne prihaja v tem vprašanju.

Diplomatska intervencija zapadne Evrope je bila problematične vrednosti, ker se je Turčija postavila na stališče, da je slučaj s patrijarhom njena notranja zadeva in da ne more priznati nikakega vnanjega vmešavanja v nikaki obliki.

Podoba je, da so merodajni faktorji pri patrijarhatu samem uvideli, kako neugoden je položaj. Nedvomno vsaj kažejo na to poročila, ki so jih priobčili svetovni listi, sicer s primerno rezervo, ki pa pričajo vendar le, da nam je računati s kapitulacijo grškega stališča. Poroča se namreč, da namerava izgnani patrijarh Konstantin VI., ki se nahaja sedaj na Atosu, resignirati na svoje visoko dostojanstvo, se takoj odpovedati časti patrijarha ter omogočiti sinodu v Carigradu, da si voli novega cerkvenega poglavarja. Ta odločitev bi se izvršila nedvomno na pobudo carigrajskih Grkov in v soglasju s stališčem Turčije; pri novi volitvi bi se upoštevala teza turške vlade ter bi se volil za patrijarha mož, ki se je nahajal že pred letom 1918. v Carigradu.

Kakor rečeno, te vesti sicer še niso potrjene, a so zelo verjetne. Zakaj, kakor je situacija, je treba iskati izhoda iz krize v smeri, ki vodi najhitreje in najsigurneje — vsaj do delnega uspeha. Angorska vlada, ki je tako brezobzirno nastopila zoper kalifat, tedaj v verski zadevi muslimanov, bi v skrajnem slučaju gotovo ne bila obzirnejša, ako gre za patrijarhat, versko zadevo kristijanov. Zdi se, da se grški krogi v Fanaru zavedajo, da so prepuščeni le — svoji lastni moči in angorski vladi ter da skušajo v kompromisu z njo rešiti, kar se pač rešiti da.

Tudi Vi

bi si za Veliko noč v svojo popolno zadovoljnost nabavili novo pomladansko obleko iz prvovrstnega sukna najlepših vzorcev pri

Drago Schwab – Ljubljana.

Mednarodna borza za trgovino z dekleti

Trgovina z dekleti se je zadnja leta po Evropi silno razpasla. Na vse mogoče načine skušajo pridobiti mednarodni temni elementi mlade in lepe dekleta za svoje nečedne zločinske namene. Ker so izvrstno organizirani, jim mladenke kaj rade nasedajo na spretno nastavljene limanice. Ti hudodelci obljubljajo dekletom zlate gradove, ako sprejmejo imenitne službe, seveda skozi in skozi poštene in dostojne. Ko pa pridejo enkrat revice v inozemstvo, se smer njihove vožnje izpremeni in pridejo končno tjakaj, kamor jih hočejo imeti brezvestni ljudje: v javne hiše.

Že dobri dve desetletji se bavijo vlade vseh držav s tem problemom, vendar skoraj brez uspeha. Ustanovile so se in se še ustanavljalo v vseh večjih mestih, zlasti pa na obmejnih postajah razna dobrodelna društva za zaščito dekliet. Naloga teh organizacij je, da neprestano nadzorujejo prihajajoče in odhajajoče vlake in se zavzemajo za dekleta ki potujejo sama ali pa v spremstvu moških in tudi žensk. Ako se jim stvar zdi količkaj sumljiva, po-

Skrajšana kronika življenja A. Averčenka

Napisal jo je v četrtek umrli priljubljeni ruski humorist Arkadij Averčenko kot avtobiografijo k svoji zbirki «Ekscentrične zgodbe», ki je preložena v češčino izšla v Pragi.

Petnajst minut pred svojim rojstvom še nisem vedel, da se kmalu pojavim na tem božjem svetu. To po mojem mnenju malenkostno informacijo objavljam le zato, ker bi rad za četrt ure prehitel vse odlične može, katerih življenje je z utrudljivo enakostjo popisano neizbežno baš od trenutka rojstva. No torej!

Ko me je babica izročila očetu, me je pomenljivo ogledoval, študiral, kaj še postanem, in končno vzkliknil:

— Stavim zlat rubelj, da je fant!

— O, zvita buča! — sem si mislil v duhu smeje, — dobro staviš...

S tem razgovorom je pričelo najino znanstvo in poznejše prijateljstvo.

Iz prevdarnosti ne maram omenjati, da so na moj rojstni dan zvonili zvonovi in da je vladalo splošno ljudsko veselje. Zlobni jeziki so to proslavljanje zvezali z nekakim pomembnim praznikom, ki se je slučajno praznoval z mojim prihodom na svet — toda jaz še danes ne pojmim, kakšen opravek ima praznik z menoj in mojim rojstvom?

Ko sem se ogledal po najbližji okolici, sem sklenil, da takoj začnem rasti. Ko mi je bilo že osem let, moral sem uvaževati očetovo voljo, s katero me je popadel za roko. Ne rečem, tudi prej me je očka že večkrat prijel za ta ud toda vsi ti poprejšnji poskusi niso bili nič več in nič manj kakor odkriti dokazi očetovske ljubeznivosti. Ampak v tem slučaju je očka sebi in meni tudi nataknil klobuk in mahnila sva jo po cesti.

— Kam, za Boga, pojdeva? — sem vprašal z ravnodušnostjo, ki me je vselej odlikovala.

— V šolo moraš!

— Bi rad vedel, čemu! Jaz se ne maram učiti!

— Kako to?

Da se izognem podrobni diskusiji, sem odvrnil, kakor mi je padlo v glavo: — Bolan sem!

—A, kaj te boli?

V duhu sem hitro proučil vse svoje ude in izbral najvažnejše:

— Oči!...

— Hm... tedaj pa le k zdravniku.

Ko prideva do zdravnika, sem se obregnil obenj, ob njegovega pacijenta in še prevrnil malo mizico.

— O, fantič, ti sploh nič ne vidiš?

Ne, — sem odvrnil in zatajil konec stavka, ki sem ga v duhu dopolnil: — ... dobrega na učenju.

In tako se je torej zgodilo, da se nisem začel pečati z znanostmi.

— — — Moje literarno delovanje je pričelo v letu 190.. in je bilo, kakor se mi dozdeva, moj edini triumf. Prvič, napisal sem pripovedko... Drugič, ponesel sem jo v novine »Jug«. In tretjič (še danes sem prepričan, da je nastopno pri povesti najvažnejše:), tretjič: bila je natisnjena.

Honorarja iz neznanega razloga nisem prejel, kar je temboli krivično, ker se je neposredno zatem, ko je moja pripovest zagledala luč sveta, naročnina in cena posamezne številke dotičnih novin naravnost podvojila...

Prav isti zavidneži, ki so moj rojstni dan skušali zvezati s še nekakšnim praznikom, so tudi povišanje naročnine spravili v zvezo z izbruhom rusko-japonske vojne.

Toda mi, vi moji čitatelji in jaz, vendar vemo, kje je resnica.

Ko sem tekom dveh let napisal četvero pripovesti, sem se zavedal, da sem pač že dovolj storil v prid domače literature, in sem sklenil, da začnem temeljito počivati. Toda leto 1905 je privihralo, me zagrabilo in me vrtinčilo kakor smet.

Bil sem urednik časopisa »Bajonet«, ki je v Harkovu imel velik uspeh... Pisal sem mrzlično, črtal karikature, redigiral in korigiral, in se pri deveti številki tako izkazal, da me je generalni guvernér obsodil s 500 rubalji in sanjal, da jih bom nemara plačal iz lastnega žepa...

— — — V Češkoslovaški, kjer zdaj živim, se mi godi kakor — takorekoč — na žegnanju.

Čehe imam rad. Čehi mi v enaki meri vračajo ljubezen. Jem knedlike, prepevam ljudske in kabaretne popevke in izrekam »má úcta« tako lepo, da se vsenaokrog obračajo ljudje:

— Lej no, pravijo, izgleda kakor tujec, a češko govori sijajno!

— — — Častitljivo zaključujem skrajšano kroniko svojega življenja: ura je pravkar štirj zarana. Prekasno torej za nadaljevanje življenske istorije, a prezgodaj za — nekrolog...

Vse rad opravim osebno, zato ta poslednji opravek z veseljem prepuščam komu drugemu... Zakaj tudi drugim je treba privoščiti kakšno zaslugo.

Ant. Adamič:

Nace med Čiči

Prav izvrstni kuharji so tudi Čiči. Ko sem v Čičarliji točil vino —»

«V Čičarliji vino? O!»

«Med pravimi, pristnimi Čiči! Sami to dejali, da so. Da vam povem» . . .

Prekinile so ga zlobne opazke, kakor: «Goltali smo jesih, sedaj šele vemo; zato so rinili žeblji iz podnic, kačar je kapljalo z mize; zato se je zavihala konica škornja, če ga je orosil. Nacetov vrisk! Oj, vino iz Čičarije!»

«Gospodje, nemojte natolcevati. Vse to se je zgodilo še pred volno; tedaj pa nihče izmed vas ni bil že moj gost. Hotel sem vam samo povedati, kako kuhajo Čiči. Pa če nočete, potem govorimo o vinu.» Krčmar se je udaril ob kolena in se dvignil izza mize.

«Dajte, dajte! Brez zamere! Pripovedujte,» so vikali vanj.

Ostra linija okoli usten mu je splahnela, s kazalcem in sredincem si je gladil koren nosa, kot bi hotel zastreti šegav nasmešek v očeh. Nace je zopet prisedel in pripovedoval:

«Ljudje, od katerih sem kupil vino in ki so me ob kupčiji tako imenitno pogostili, so bili Čiči doselci s severa; njih domačija je velika in leži dobro uro nad Puljem v Istri.»

«A!» Vseobče razočaranje.

Nace je, ne meneč se za novo razpoloženje, nadaljeval z zgovornostjo ženske:

«Miš - maš ljudje! Ne Hrvatje, ne Slovenci, ne Italijani. Zapuščenci. — Tore bilo je za sv. Tomaža pred Božičem. Vedro solnce, topla zima. Vaščanje so mi pokazali daleč izven vasi nekako farmo, ograjeno okoli in okoli s poldrugi meter visokim zidom. Šel sem, ker so trdili, da ga ima Klalč preko dvajset hekto in poceni.

ščečejo na pomoč policijo, nakar se dožene svrha potovanja mladenk. Na tisoče deklet se je že na ta način rešilo strašne usode, ki so jim jo namenili brezvestni zločinci. Žal se pa večkrat dogaja, da se nahajajo najbolj prevejani agenti, oziroma agentke baš med vodilnimi osebami teh družb samih.

Pred par dnevi je odkrilt policija v Strasbourgu na Francoskem pravcato borzo za trgovino z dekleti, ki je imela svojo podružnico v Hamburgu. Ta borza je pošiljala devojke večinoma v Južno Ameriko in na Balkan. Vsa stvar je prišla na dan, ker je policija prijela nekega Arganta.

Že več dni so prinašali nemški listi oglas, da sprejme neko veleposestvo na deželi dekleta iz boljših družin v službo kot pisarniške pomočnice ali kot odgojiteljice. Neka družina v Hamburgu je na podlagi tega inserata sklenila poslati svojo hčer na to posestvo. Službo je preskrbel mešetar, s katerim je sklenila rodbina pogodbo. Isti dan, ko je gospodična morala odpotovati, je nenadoma zbolela. Oče je takoj to brzojavil upravi veleposestva, od katerega je dobil odgovor, da nič ne ve za to, da bi tam potrebovali kako dekle. Oče je takoj sumil, da tu ni vse v redu, in je obvestil policijo. Redarstvo je vzelo stvar v roke in ugotovilo da so naročili oglas v listu trgovci z dekleti. Glavni posredovalec je bil kmalu dognan in prijet v osebi omenjenega Arganta.

Policija je preiskala stanovanje posredovalca in prišla iz zaplenjene korespondece na to, da se je Argantu doslej posrečilo, da je na podoben način že izvabil 50 deklet v starosti 16—18 let v Ameriko. Pri Argantu so našli redarji tudi sledeče pismo, ki še ni bilo oddano na pošto:

«Omenjenih pet deklet je prišlo in so na varnem. Sedaj se nahajajo na potu v Newyork. V hamburškem pristanišču mrgoli redarjev, vendar smo spravili devojke po trudapolnem delu na ladjo. Dve sta se skoraj izdali, veš pa, da dobro učinkuje. Spravil sem dekleta v San Francisco. Tam lahko kriče po očetu in materi, kolikor in kakor dolgo se jim ljubi. Kadar boš imel zopet kaj blaga, ga spravi takoj v Hamburg na borzo. Hkrati ti pošiljam ček na —. Ako bi se deklice upirale, spravi jih tjakaj, kamor sem ti že omenil. Tam bodo že prišle k pameti.»

Tudi iz Marseilla prihaja vest, da je prišla te dni ondi policija na sled pravcati centrali trgovcev z dekleti. Posebno agilne so bile ženske, ki so pod raznimi krinkami izvabile dekleta, večinoma delavke iz Pariza, v inozemstvo s pretvezo, da jih bodo vzgojile za filmske igralke. V resnici pa so jih mešetarji spravili s pomočjo ponarejenih potnih listov v Argentinijo, kjer se razblinjajo natvezeni zračni gradovi v javne hiše.

Policija je marljivo na delu in upa, da bo v kratkem imela v rokah vse niti, ki vodijo do posameznih središč dobro organizirane trgovine z dekleti.

Letošnja neobičajna zima

Vsi vidimo in čutimo, da je letošnja zima neobičajna. Ta pojav je opaziti povsod v Evropi ter je dal pobudo, da so se začeli vremenoslovci natančneje pečati z abnormalnostmi, ki se pojavljajo od lanske jeseni dalje.

Predvsem je treba ugotoviti, da sta bila lanski november in december s svojo povprečno temperaturo normalna meseca. O abnormalnosti zime se da govoriti šele od začetka letošnjega koledar. leta dalje. Mesec november leta 1924. je bil ponekod celo hladnejši kakor običajno. Meseca decembra pa je temperatura znašala povprečno eno sto pinjo C nad ničlo. Pač pa se je januar oddaljil od svoje povprečne temperature za približno 5 in pol stop. C. Toda to ni nobena posebnost. Leta 1756. so imeli v Berlinu takisto topel januar. Povprečna temperatura je znašala 5 stopinj nad ničlo, dočim bi smela znašati normalna toplota komaj 0.7 stop. C. Za februar pa moramo reči, da je njegova temperatura letos izredno visoka. Toplota je prestopila svojo normalno črto za celih 7 stop. Mesec februar 1925. je torej v tem oziru dosegel rekord v zgodovini meteorologije. Dr. Bock, asistent na berlinskem meteorološkem institutu je vzporejal temperaturo 15. februarja letošnjega leta, ki je znašala 15 in pol stop. C nad ničlo, s temperaturo prejšnjih let istega dne ter je šel nazaj do leta 1700. Našel ni niti enega slučaja tolike toplote v tem času. Edini datum, kateremu se bliža ta temperatura, je 12. februar 1899. l., ki izkazuje 11.8 stopinj C ter 12. februar 1768, ki beleži 11.1 stopinj Celzija. To je največja toplota v zadnjih stoletjih, katero je doseglo vreme v februarju. Poleg letošnje zime je bila najblažja zima leta 1899.

Vesela davkarija

Pred par tedni so vdrli neznani zlikovci v davčni urad v Lüneburgu na Pruskem. Sedaj je dala davkarija priobčiti v vseh lüneburških listih naslednje vposlano:

«Vsem vlomilcem v Lüneburgu in okolici!

Dragi vlomilci! V noči od 16. na 17. februarja t. l. se je potrudil eden Vaše organizacije v našo davkarijo brez našega dovoljenja. Razbil je dve šipi, skozi kateri je solnce že tako gorko sijalo. Polomil je dve stari ključavnici, ki sta v času, ko je bila v hiši še nastanjena vojna bolnišnica, tako pošteno služili. Potem je z velikim trudom in naporom, ki je bil gotovo vreden boljše stvari, spravil lepa vrata v blagajniški prostor na dvoje. Pred leno blagajno, ki se je nahajala v tem prostoru, se je nato ustavil in se je, nemara slabe volje, ker je tako zaman prebil noč v silnem naporu telesa in še bolj duha, vrnil domov in premišljeval, čemu vse to.

Ali, ljubi vlomilci, dobro je bilo tako, da si ni ubogi dečko nakopal še več dela na glavo in si naprtil stroškov s kisikovim mehom, ker bi bil potem koncem koncev še pokvaril našo blagajno. Ker sem dober človek, Vam hočem izdati, zakaj vse to:

V blagajni davkarije ne sme ležati nikoli več kot kvečjemu petdeset mark. Ves ostali denar, ki ga odvzema hudobna davkarija jezečim se someščanom, roma takoj drugam, daleč proč, kamor itak ne pridete. V omenjeni neumni noči je bilo v blagajni le 16 mark. Navadno jih je še manj.

Torej, dragi, ljubi vlomilci, puščajte v bodoče šipe in ključavnice naše dobre davkarije v miru. Vlom vanjo se res ne izplača. Nam je vsem zelo žal, da ste se zaman potrudili, ali ne moremo vam pri najboljši volji pomagati.

S prijateljskim pozdravom:
Vodja davkarije v Lüneburgu.»

Številke in – zvezde

Ni na svetu bolj neokusnega, banalnega in prozaičnega, kakor so številke, zlasti kadar so v zvezi z naštevanjem dolarjev, funtov šterlingov, mark, in pogosto tudi, kadar izražajo starost človeškega bitja. Številke so najhujši sovražniki fantazije, zato jih ne ljubijo ne poeti, ne umetniki.

Vse res, vse lepo, toda . . . številke skrivajo včasih toliko poezije v sebi, kolikor je ne zmore noben pesnik, one vzbujajo v nas višek spoštovanja in občudovanja, kadar izražajo veličino vsemirja in čudovito majhnost atomskega mikrokozma. Pa tudi poezija sama in glasba sta prepleteni s številčnimi izrazi.

Nedavno tega je objavil holandski astronom Pannekoek po dolgem, potrpežljivem raziskovanju nekatere številčne rezultate svojega dela, ki kljub svoji navidezni suhoparnosti vzbujajo v dojemljivem človeku več vzhičenja in duševnega užitka kot vsakdanji produkti iznajdljivega pisateljskega duha.

Do danes so bili astronomi mnenja, da tvorijo vse zvezde, ki jih vidimo na našem nebu, eno edino veliko zvezdnato grupo, ki ima svoj centrum in izvor v Rimski cesti. Pannekoek pa je dognal, da temu ni tako. Zvezde na našem nebu pripadajo marveč večim skupinam, ki so raztresene v vsemirju in niso v nikaki medsebojni zvezi.

Ena izmed teh zvezdnatih skupin se nahaja v ozvezdju Licorna (Unoroga) in je oddaljena od nas približno 800 parsekov. Pri tej priliki je potrebno, da to besedo razložimo. Parsek je enota, ki jo uporablja moderna astronomija za izražanje astronomskih razdalj. Parsek je tista razdalja, iz katere se vidi 150 milijonov km broječa črta solnce — naša zemlja pod kotom ene ločne sekunde. Da si bomo lažje predstavljali velikost ločne sekunde, naj navedemo, da se vidi 1 m visok predmet pod kotom 1 sekunde v razdalji 206 km. Ta kot je torej vrlo majhen.

Zvezda, ki je oddaljena od nas enparsek je torej, v kilometrih izraženo, oddaljena 206.000krat 150 milijonov kilometrov ali okroglo 30 bilijonov kilometrov. Skupina Likorna pa je oddaljena 800krat 30 bilijonov kilometrov!

Največja zvezdna skupina leži po Pannekoeku v Rimski cesti v bližini ozvezdja Labuda. Njeno jedro je oddaljeno od nas 600 parsekov. Najgostejša in na zvezdah najbogatejša skupina pa se nahaja v okolici ozvezdja Ladje v razdalji 400 parsekov od nas. Čeprav so te grupe zvezd posejane po nebu zelo nerodno in nepravilno, so vendar ugotovili, da njihovo skupno središče, od katerega je naše solnce oddaljeno nad 700 parsekov. Bedno naše solnce, o katerem so toliko časa mislili, da je centrum vsemirja, leži v resnici daleč, daleč na periferiji zvezdnatega jedra. In če pomislimo, da so še nedavno sežigali naivne filozofe, ki so si drznili trditi, da je solnce tisti centrum, okoli katerega so sučejo planeti z našo zemljo vred! Kje si, Kopernik, pridi med nas, da se nasmejemo tvoji nekdaj revolucijonarni, danes zastareli teoriji!

Ubogo solnce naše! Pahnili so te s prestola, na katerem si carjevalo tisočletja in tisočletja! Danes si reducirano in poniževano na stopnjo provincijonalne veličine, ki sveti in ogreva je še ponižne in skromne tvoje oboževalce, in od dneva do dneva pada tvoj sijaj. Taka je pač usoda vseh velikih. In če se danes spomni božanstvo, ki morda prestoluje v centrali našega vsemirja, da se ozre na nas maličke človeške, ki jih ti osvetljuješ, ah, božanstvo bi lahko čakalo dolgo, dolgo, polnih 2300 let, da bi jim tvoji sicer urni in točni žarki prinesli vest o nas. Morda pa bi mu, o solnce, s svojo počasnostjo ustreglo?

(Po Charlesu Nordmannu.)

Kraljestvo mode

Novotarije in prismodarije

Novi dežniki so 25 cm dolgi, 5 cm široki. Nosijo se v ročni torbici. In, če zaplače nenadoma nebo, se vzame ta «liliputanček» iz torbice in položi na Prokrustovo posteljico. Dežnikova palica se daljša in daljša. Razpotegne se za trikratno dolžino. Impregnirano blago se širi, razgrinja. In «pisker-lonec» je pod streho.

Promenadne torbice imajo obliko povečanih denarnic. Notranjščina je tapecirana s šarenim dragocenim brokatom, ki diskretno ozko obrobija usnje na zunaj.

Nogavice so pri dnevnih oblekah temnejše; navadno harmonizirajo z barvo čevljev. Svitle večerne toalete pa še ljubijo nogavice kožnate barve.

Jabot je neobhodno potreben pri pomladanskem kasha-kostumu. Učinkuje graciozno in mladostno ljubko.

Kačja koža se uporablja za izdelovanje čevljev in ročnih torbic, ki pristojajo k oblekam z ozkimi obrobki iz iste kože.

Podpetniki cestnih in potnih čevljev iz rjavega usnja (bozkalf) so navadno polvisoki.

Domači čevljički iz modrega in zlatega chevreauja ali celo s cvetkami garnirani, ustvarjajo pravljično nožico.

Kartrasti taft je jako mladoaten in nič manj »feš«.

Bordura poživlja vsakovrstno blago: popeline, kashe, bombaževine kot svilene tančice.

Vizitke z lastnoročnim podpisom so zadnje čase najnovejša karakteristična in popolnoma individualna moda. Kot take naj izražajo lastnikov okus, značaj in sploh osebnost. Vizitka za privatno uporabo ima samo ime; oni, ki služi v trgovske namene, pa se pripišejo potrebni naslovi. Diplomati uporabljajo baje v tujini vizitke brez imena, s samo navedbo države in čina.

Kratka, ozka krila iz kompaktnega blaga so zadaj še vedno gladka; spredaj ali ob strani pa imajo vložene gube, da ne zadržujejo koraka.

Pomladanski plašč

Pismen papir naj bo dostojen in okusen kakor obleka za obisk. Najnovejša moda je velik, zelo velik format koščenobelega pergament - alabaster ali bütten - papirja. Mlade dame rade jemljejo za intimnejšo korespondenco papir nežnih akvarelnih barv. Pa zapečatijo »pismo ljubezni najine« z voskom iste, ali vsaj harmonične boje s ono, katero ima ovitkova podloga. Malo ekscentrični, toda rafinirano ljubki so odtiski pečatov na pismih zvestih Desdemon. Ljubka Muca pritisne na mlačni vosek najmanjši gotski oblikovan nohtek svoje šapice, sladka Miška pa morda svoj drobni zobek . . . **Dobra.**

Pariške pomladne obleke

× *Roparski napad na avtomobil.* V bližini Aten so napadli roparji avtomobil, v katerem so se peljali štirje ameriški in en angleški dijak, ki posečajo arheološko šolo v Atenah. Roparji so smrtno nevarno ranili enega ameriškega dijaka. Vse potnike so izropali. Grška vlada se je zaradi tega napada oprostila pri angleškem in ameriškem poslaniku.

× *Prenos slik po žici.* Po nastopnem govoru predsednika Zedinjenih držav, Coolidgea, je «Ameriška brzojavna in telefonska družba» dostavila vsem velikim listom v Newyorku, Chicagu in San Franciscu po brzojavni žici sliko predsednika. Fotografija govorečega predsednika je izšla par ur po govoru že v vseh večjih ameriških listih. Poskus se je tako obnesel, da namerava družba uvesti v najkrajšem času stalen prenos slik po žici za ameriško časopisje. Brzojavljenje Coolidgeove slike v Newyork, San Francisco in Chicago ni trajalo več kot pet minut.

× *Ruska plesalka Pavlova se omoži in zapusti oder.* Slavnoznana ruska plesalka Ana Pavlova se omoži in je sklenila zapustiti oder za vedno. To svojo odločitev utemeljuje s tem, da mora vsaka omožena ženska pripadati samo enemu možu, kateri ima pravico do vseh njenih dražeti. Nastopati na odru kot omožena ženska je po njeni sodbi nemoralno in nedopustno.

× *Milijardni tat na Dunaju.* Dunajski draguljarji so zadnji čas ponovno opazili, da jim odnaša predmete neki mož, ki je večkrat prihajal v njihove trgovine ter si vselej dal predložiti kako bogato zbirko dragih kamnov. Kupil je redkokdaj kaj, navadno je le izmaknil, kar se mu je videlo najprijetnejše. Draguljarji niso mogli priti njegovim spretnim krajam dolgo v okom. Šele zadnje dni se jim je posrečilo zalotiti ptička pri kaznivem dejanju. Pri tej priliki se je izkazalo da se piše tat Alojzij Weiss in da je po poklicu pekovski pomočnik. Doslej je nakradel pri draguljarjih za eno milijardo avstrijskih kron raznih predmetov.

× *V smrt zaradi prepira z ljubico.* Na Dunaju se je te dni ustrelil 31letni elektrotehnik Rudolf Devoti, doma iz Gradca. Devoti je bil ločen od svoje žene in je ljubimkoval z neko drugo žensko. Ker se je z njo sprl, si je pognal kroglo v glavo in je ostal na mestu mrtev.

× *Društvo proti kadilcem.* V ameriških Zedinjenih državah so osnovali ligo proti nikotinu. Naloga organizacije je boriti se s skrajnimi sredstvi zoper tobak. Antinikotinsko vojno bo vodil kemik dr. Willey, ki misli začeti z agitacijo pri najvažnejših predstavnikih Amerike, pri senatorjih in poslancih.

× *Madžarska narodna noša na gromadi.* V madžarski občini Mezökövezd je prišlo te dni do neobičajnega sežiganja oblek na gromadi. Jezuiti v tem kraju so ostro nastopili zoper narodno nošo seljakov, katere so prepovedali, da so izročili plamenom vse svoje narodne noše. Prebivalstvo je več dni zaporedoma nosilo na ogenj svoje dragocene obleke. Šele, ko je bilo te orgije konec, so oblasti doznale za postopanje jezuitov, ki se bodo sedaj morali zagovarjati pred sodiščem radi uničevanja narodne starine.

Ko sem vstopil na dvorišče, sem se že pokesal. Iz več kotov obsežnega dvorišča so zarožljale verige; psi so zatulili z vseh koncev. Menil sem, da sem pri konjaču. Nisem se še okrenil, da bi šel, odkoder sem prišel, ko so me že obkolili. Pet bradatih, toda mladih in krepkih dedcev v jopičih iz neustrojene jančevine brez rokavov in s prav tako kučmo na glavi, me je režeč se odvedlo mimo velikanskega kadečega se kupa gnoja v dolgo, s slamo krito poslopje. Iz duri mi je stopil nasproti in mi molil roko visok, bradat starec z belkastimi očmi.

To je bil gazda Klaič. Visoko zravnan je presegal za pedenj svoje sinove, kot maklen med gabri. S klopi v veži se je dvignila gazdarica Klaička, tudi velika in široka kot siva platana.

Ogledal sem se. To ni bila ne veža, ne soba: tla iz ilovice, ognjišča nikjer, a tudi nobene oprave nikjer, razen dolge mize, klopi in par vegastih stolov, ob steni pa črvojedne skrinje. Vrata na nasprotni steni so bila zaprta; tja noter je krenil stari Klaič.

Sedel sem za mizo. Stari se je vrnil z velikim hlebom ožganega kruha s soljo. Pozdrav s trdim koruznim kruhom, eh! Slab začetek, bogme.

Za vino smo se res kaj kmalu pobotali in uredili vse glede točenja. Potem je stara Klaička pričela pripravljati gostijo. Omeniti moram še, da so bili njuni trije sinovi že oženjeni. Spraševal nisem, sami mi tudi niso povedali, kje so; menda so se poskrile, sinahe namreč.

Videl sem le kopico polnagih otrok, ki so mi lezli od vsepovsod pod noge, kamorkoli sem stopil. — Če ni vse to resnica, kar vam pripovedujem, naj se nikdar več ne premaknem z mesta!

Kot že rečeno, je gazdarica pripravljala gostijo, a samo zame. Oziral sem se za ognjiščem . . . glej no, saj je ognjišče na dvorišču! Dim se je svalkal in ogenj je plapolal iz primitivno zloženega kamenja in nekaj opeke. Nad ognjiščem kotel z vrelo vodo. Na ukaz je ujela deca velikega pisanega petelina. Klaička mu je, petelinu namreč, preparala vrat — z ostro čepinjo, ga položila na tla in ga polila s kropom. Poklicala je deco «Amo, simo!»

Otroci so planili na kokota z vikom. Pulili so mu perje, da je pokalo, kot bi ga šibali, petelina namreč. Uh, in otroci so si svetili z rumenimi svečicami iz noskov.

Medtem je Klaička odprla staro škrinjo in privlekla na dan črno cinasto žlico, rjast nož in vilice. Vedi Bog, kateri vinski kupec se je lani nostil v tej sredni hiši . . . Že sem trepetal, da bom moral jesti s tem orodjem, pa se je gospodinja vendarle premislila. Stolkla je košček opeke v prah, pljunila je na žlico in jo odrgnila v opekovini; ko jo je osnažila še s krilom, se je obelila, žlica namreč. Več sitnosti je bilo z nožem in vilicami. Ko se je vse lepo svetilo, je položila z dobrodušnim nasmehom, gazdarica namreč, vse to lepo predme na mizo.

Otroci so medtem opravili svoj posel, to se reče: oskubli so petelina na repu in perotnicah; na drobno — hm — ga je potem oskubla še gospodinja.

Sin ji je posodil krivec (za obrezovanje trt), nakar je pobrala, petelinu namreč, iz trupla ves drob in ga je vsega vrgla na gnoj. Petelina je nasolila, ga oblila in zalila z olivnim oljem in ga stlačila v črno kozico. Ai, to bo kosilce!

Kmalu sem tudi zvedel, čemu leži žlica pred menoj. Kuharica Klaička je potisnila poleg kozice še kotliček vode, ki jo je že prej osolila. Potem je v veži počenila in si ukazala prinesti pet jajc. Z desnico je del svojega krila dvakrat prepognila in si ga razprostrla preko zapestja levice. Na migljaj je največja puncka ubila na pripravljeno krilo jajce za jajcem in Klaička je s polencem v desnici stepla rumenjake in beljakovino v okusno zakuho. Dvignila se je oprezno in zanesla zakuho v kotel, toliko, da ni še oprala, krila namreč.

Zona me je oblivala, podpiral sem si rosno čelo in prav nič nisem maral za ljubeznivo nagovarjanje vsenaokoli. Kako naj se rešim odtod? Resnične, prave slabosti so me obhajale; bledel sem in zelenel.

«Pa, ma šta ti fali, brate?» me je zabaral gazda Klaič. «Si umoran, kaj?»

«Dà, umorjen sem,» sem zastokal in zlezel vase.

Pred menoj se je kadila na cinastem krožniku juha. «Nemoj! ne morem, sem umorjen.»

Skrbi polnih obrazov so odnesli čorbo. Med vriščem spremljajoče jo dece, je prinesla starka na lesenem pladnju kar celega petelina in mi ga porinila pred nos.

«Evo ti!»

Gospoda, moj želodec je dober, trden je kot iz teletine. Ko pa sem z motnim pogledom uzrl zabrekle, kalne petelinje oči in s koruzo natrpani grbanec — niti požiralnika mu nise izruvali! — ter mi je udaril v nos smrad po osmjenem perju, po žarkem olju, po ožganih kosteh, ko me je ošinil oni neznosni duh po kurjem neizrečenem, tedaj sem malone usekal s čelom ob rob mize. Še enkrat pa sem si opomogel, da sem podprl rosno čelo v dlani: z mrtvaškim glasom sem zaprosil perišča vode . . .

Razrogačenih oči so strmeli v me. Edini stari Klaič se je osvestil; podvizal se je in mi prinesel kapnice v leseni kadici. Vsi ostali so bili sveto prepričani, da sem nenadoma obolel. Če ti niti pečen petelin ne diši, tedaj si najmanj na smrt bolan! Kdo bi še dvomil? Pomagali so mi na voz v pleteno cajno in s parom oslov so me potegnili do prve, uro oddaljene železniške postaje.

Pa so bili dobri in pošteni ti ljudje, namreč Čiči. Za Veliko noč so mi poslali štirinajst kilogramov težkega jančka, zaklanega namreč, lepo v smrečje povitega. V pismu so me prosili še enkrat oproščenja za nesrečo, ker sem zbolel baš v njihovi hiši. Pisali so mi, da so oni nedolžni nad to nesrečo, da je pa sedaj prevzel vse grehe nase ta zaklani in podarjeni janček . . . Kaj pa pravite na to?»

Excella:
je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje.
J. GOREC, LJUBLJANA
palača Ljubljanske kreditne banke

T. G. Masaryk:

Svetovna revolucija

Iz vojnih spominov prezidenta ČSR.

III.

Švicarska demokracija.

Ženeva: januar — september 1915.

Avstrija nas je zasledovala v Švico in po Švici. — Poskus zastrupljenja? — Švica kot vzor narodno in jezikovno mešane države. — Mednarodnost ne nasprotuje narodnosti. — Švicarska demokracija.

Tudi v svobodni Švici smo čutili roč Avstrije. V nevtralni Švici je Avstrija, kakor tudi Nemčija, imela diplomatsko zastopstvo, ki je izkoriščalo svoj položaj: skoro pri vseh naših ljudeh so e provedle policijske preiskave, vlada Ženevskega kantona je prepovedala protiavstrijsko propagando in propagandiste iztirale iz Švice. V praksi se je zabrana provajala blažje: zato se je samo teški list dr. Sychrave premestil v Francijo, v Annemasse — (ki je z Ženevo spojen s tramvajsko progo!) — vse drugo pa je ostalo pri starem. Morali pa smo biti skrajno oprezni, da bi ženevski vladi ne povzročili neprilik. Pozneje v februarju 1916. — pa je dr. Sychrova bil res prognan iz Švice. Nekoliko čeških dijakov je bilo po povratku v domovino aretiranih in končno na smrt obsojenih edino zato, ker so prisostvovali mojemu predavanju in ker so z menoj govorili!

V Švici je kakor povsod drugod bila razvita silna nemška, avstrijska in madžarska propaganda; tudi je bilo v Švici dokaj avstrofilstva. Med drugimi je v Švico dospel tudi dunajski vseuč. prof. dr. Lammusch, v Švici so se navezovali stiki z raznimi pripadniki vojskujočih se držav. Švicarskega svobodnega zatočišča nismo uživali le mi, temveč tudi vsi ostali, osobito še socialistični pacifisti (Zimmerwald-Kienthal); iz Švice se je kasneje Lenin s pomočjo švicarskih socialistov odpravil domov. Nemški del Švice je bil silno navdušen za Nemčijo; osobito so bili za Nemčijo višji oficirji in vojaški poveljniki.

Avstrijski špiclji so nam bili povsod za petami. Eden izmed njih je dospel iz Prage direktno v moj hotel; ker pa so mi ga iz Prage že avizirali — (dokaz, kako dobro so funkcionirale naše podzemske zveze iz Mafija v Pragi) — sem tega špiclja takoj drugi dan povabil k sebi in ga prav domače in ravnodušno izpraševal o Pragi in policiji. Moji mlajši tovariši so z njim imeli dokaj zabave, nekateri so ga vabili v našo službo in tako iz njega delali dvojnega izdajalca. Zanimivejši je bil slučaj z avstrijskim oficirjem, rodom Moravanom, ki je prišel k meni v Ženevo, češ da je dezertiral; ponujal mi je za Francijo izum, kako se iz letečega aeroplana dá sigurno meriti in pogoditi cilj. Predstavil sem ga v Annemassu Francozom, toda v Parizu njegove razlage niso uvaževali, zato do Pariza ni dospel. Bil sem pozoren, ali ni tudi špijon, ker je imel tako ogledusko romantiko in fantastiko; razlagal nam je, kako je bil zapleten v ljubezensko afero, ki je končala s smrtjo člana habsburške obitelji (njegova zgodba je dobro karakterizirala Habsburžanke, zato sem jo objavil v švicarskih novinah), naposled pa nam je pripovedoval kompliciran roman o mlajšem bratu znanega londonskega nacionalističnega urednika in takšne podobne zgodbe. Kontroliral sem jih, a niso odgovarjale resnici. Kmalu nato se je brat Moravan izgubil...

Spomladi sem več tednov imel težave z roko; na rami so se mi pojavili čudni tvori, doktor je dejal, da sem otrovan. Naši so domnevali, da me Nemci proskušajo otrovati s strupenim perilom. Ne bi omenjal tega, da se mi ni v Angliji zgodilo isto in je tudi tam zdravnik podal enako diagnozo. Jaz pa sem stvar pripisoval pomanjkanju gibanja na svežem zraku, zato sem se posvetil jezdnemu športu; na konju baje pride v pluča dvakrat toliko zraka, kakor pri šetanju.

Razume se, da smo v glavnem razbijali avstrijsko propagando in intrigantstvo; prav često so nam sovražniki s svojo prenapetostjo in brezobzirnostjo naravnost pomagali. Pojmoval sem težko situacijo male Švice, na katero sta Nemčija in Avstrija pritiskali z vso silo.

Švica me je posebno zanimala s politične in narodnostne strani; kolikor sem mogel, sem motril njeno upravo in posamezne institucije.

V grobih obrisih se mi je razmerje treh narodnosti v Švici zdelo podobno razmerju narodnosti v pričakovani češkoslovaški državi (Čehov — Nemcev — Madžarov); vsekakor je med Švico in nami precej sličnosti: Švica je vznikla z uporom proti Avstriji, nima morja. Najbolj tehtno je bilo zame spoznanje, da enotnost republike v vojnem času navzlic silno deljenim narodnim simpatijam nikakor ni bila omajana. Mnogoteri odlični Nemci (med njimi pisatelj Spitteler) so prav odločno nastopali proti prusovstvu. Že iz prejšnjih dob sem poznal švicarske pisatelje: G. Kellerja, C. F. Meyerja, Spittelerja, d'Amiela, Seippela, Roda, Ramuza: med vojno sem spoznal še nemškega pisatelja Roningerja in dopolnil svoje znanje s starejšim Gotthelfom — uvaževanja vredni realizem, osobito Gotthelfov pred Kellerjem. Ta švicarski realizem je po mojem mnenju v ozki zvezi s švicarsko demokracijo. Mnogovrednost švicarske literature sem vedno smatral za dokaz, da prijateljsko sožitje Nemcev in Francozov ter švicarska internacionalnost ne škodi narodnosti. Jezikovno in narodnostno je Švic auprav klasična vzornica silne narodnostne originalnosti spričo intenzivnega mednarodnega sožitja.

Švica, četudi majhna, je s svojimi duhovi imela vpliv na evropsko kulturo; svojo mednarodnost je gojila tako intenzivno kakor narodnost; to dokazujejo znane mednarodne človečanske ustanove počenši od Rdečega križa do Zveze narodov. Seveda, Švica je svobodna in demokratična, dočim so v Avstriji in Ogrski narodi nasilno vzdržani v zajednici pod monarhističnim absolutizmom. Ravno zato se lahko učimo na švicarskem zgledu; pri tem pa uvažujmo razlike, katerih najvažnejše so te, da je Švica federacija malih samostojnih državic — kantonov, da so vse tri švicarske narodnosti veje velikih narodov z velikimi samostojnimi državami in da v Švici že v starejši dobi ni bilo nikakih narodnostnih bojev.

Ker je Švica mobilizirala, sem videl nekaj njene armade in se mogel poučiti o miličnem sistemu, katerega so posebno socialisti priporočali, in sem ga akceptiral tudi jaz: že samo dejstvo, da se je milica obnesla, dokazuje stanovitne temelje švicarske demokracije.

Demokracijo in njeno svobodo more in mora pozoren tujec videti v vsem švicarskem življenju. Obiskoval sem razne kantone in spoznal odnošaj med federacijo in demokracijo; primerjava z Zedinjenimi državami in Nemčijo mi je bila kakor na dlani.

Kantoni so mali, cela federacija je slabo obljudena, zato so se razvile nekatere oblike direktne ljudske vladavine — referendum in inicijativa; najmanjši kantoni niti niso imeli stalnega parlamenta, ljudstvo samo se je sestalo in sklepalo. Volitev vlade in prezidenta, oblika in trajanje funkcije odgovarja posebni enostavnosti državnega aparata. Švicarska je tudi dežela proporcionalnega zastopstva.

To stremljenje švicarske demokracije k direktni vladavini je našla svoj izraz v Roussea-u; to vodilni teoretik modernega demokratizma je stal uprav pod uplivom svoje švicarske domovine v političnem in verskem oziru. Najti tudi rodnostno je Švica prav klas na vzor- ženevski kalvinizem je v marsičem uplival na Rousseau-ja in njegovo teorijo demokracije. — Kip Rousseau-ja, ki sem ga dnevno videl parkrat, je v meni oživil rousseau-ovski problem v vsej popolnosti ter me pripravil k ponovnemu proučevanju in reviziji rousseauizma.

B. Borko:

Božidar Borko:

Michelangelo

Povodom 450letnice njegovega rojstva.

Renesančna doba jih je imela malo, ki bi bili tako daleč od nje kot je bil Michelangelo. V tej trditvi ni paradoksa. Tudi v Michelangelovem značaju ni bilo protislovja. Zakaj v protislovja se zapletajo mali ljudje in povprečni talenti, dočim je genij samorasel in oblikuje svojo vnanjost in notranjost po zakonih, kateri so položeni vanj kakor v seme. In Michelangelo je bil genij! Z njim se niso mogli meriti talenti Rafaelove in Tizivanove vrste. Po naših pojmih, z našega vidika je Michelangelo spadal v renesančno dobo časovno in po

klasičnih oblikah svoje umetnosti. Duhovno pa je bil daleč od povprečne, osladne, pomehkužene renesanse, v kateri se je katoliški teolog pretvarjal v humanista in humanist v trubadurja izprijenih kurtizan. V tej dobi, ki je dala poganske papeže in katoliške Borgie je bil Michelangelo po svojem temperamentu, delu in trpljenju eden izmed zaostalih graditeljev Srednjega veka in daleko prezgodnji predhodnik konstruktivnega 19. stoletja, stoletja individualizma in mogočnih uspehov akcije. Zakaj akcija je »življenski element njegove umetnosti« (Sauerlandt) in akcijo močnih rok in razpaljenih glav so poznali samo v srednjem veku in v naši dobi. Renesansa, ki je bila premalo helenska, da bi dala zgodovini novih ljudi in premalo katoliška, da bi ohranila bleščeče tradicije, se je izčrpavala v neodločnem iskanju tega, kar je že zadevnaj minulo ali nemara sploh bilo ni. Celo silnejši duhovi so se navelčali iskanja in se kaj kmalu izgubili, bodisi med kurtizansko in v salone krvoločnih državnikov, bodisi med samotarje. Res klasičen prototip tega iskanja in neodločnosti je bil Leonardo da Vinci, mož ki se je vsega lotil in ni skoraj ničesar dovršil. Michelangelo pa je kakor mogočen hrast v sanjavem brezju. Že zgodaj so mu nadeli naziv titan in še danes se nam zdi, da titanizen najbolj osrečuje njegov značaj. Michelangelov »Mojzes« nas presune in vrže s tira, toliko nadčloveškega izraza je v njem, toliko voditeljske sile in ustvariteljske moči. Renesansa je sicer imela voditejske osebnosti ,imela je Cesara Borgio in Julija II., a kaj so bili ti tirani in ženski klečeplazci v primeri z Vodjem, ki si ga je zamislil Michelangelo v »Mojzesu«? Michelangelove osebnosti si ne moremo razložiti, če ne spoznamo na nji potez najboljšega, kar je imel srednji vek in konstruktivnosti tehnične dobe 400 let pozneje.

Vsak izmed nas najde v raznih dobah svoje simpatije in antipatije, ki jih često obsine s najskritejšimi plamenčki svoje duše, katerih nemara drugače niti ne opazi. Ko sem »prebavil« nekaj debelih knjig o renesansi in presedel ure in ure nad zbirkami slik in skulptur te dobe v kaki nemški knjižni izdaji, me je najprej zgrabila zagonetnost Leonardove osebnosti, potlej pa me je opekel čudovit plamen Michelangelovega titanizma in Savonarolne mistične čistosti. Posihdob iščem osobito Michelangela. Dočim se mi zdi Savonarola kakor oster severni veter, ki je nenadoma zapihal čez predspomladansko osladno - južno pokrajino in zbrisal nebo do hladne, čiste, brezlučne modrine, — je Michelangelov duh mogočen kakor morje, ki buta ob skale in se peni nad zaprekami, ki brzdajo njegovo silo. Pojav Savonarole je ledeni klic srednjega veka, vzbruh barbarske krvi, ki jo je stočilo krščanstvo v rimske žile v zameno za dušo, katero je dalo barbarom. Tako je vzkliknil Martin Luther gori na severu, ko je napočila doba, da je zabučal v osladni adagio rimske civilizacije fortissimo prebujenih narodov. Michelangelova umetnost, ki združuje titansko silo helenskega individualizma s sensitivnostjo srednjeveškega katolicizma, je bila dostojen akord mogočne »glasbe duš« na prehodni stopnji med srednjeveško smiselnostjo in novo epoho, ki ji je šele 19. stoletje s svojo tehniko vzidalo betonske temelje.

Michelangela so proučevali mnogi umetnostni in kulturni zgodovinarji, esteti, pesniki in romanopisci, hoteč mu dati večinoma svojo podobo ali pa vtisniti kako profesorsko etiketo; vzlic temu je na njem še mnogo zagonetnega. Najbolj nas zgrabi na njem tista sila, ki so jo krstili za titanizem. Iz zapiskov, ki potekajo iz Michelangelovega časa, izvemo marsikako potezo njegove osebnosti; veliko razodenejo njegova dela in tudi poetični umotvori, ki jih je pisal v svoji delavnici, ko se je hotela bolest olajšati v lažji obliki nego je mramor. Michelangelo je bil silovita, prekipevajoča natura, v kateri so divjali besi. Jeza, trma, srd, klubovalnost in svojeglavnost so ga včasih obvladale kot orkan šibko drevo. V teh mračnih trenutkih pa je vaplamtela eksplozija njegovega genija in so se rodile zasnove, katerim je roka pokorno sledila. V fantovskih letih mu je neki tovariš v pretepu spačil nos. Tako je dobil njegov že od prirode nelep obraz neprikupljivo obliko. Ženske so bežale pred njim. A v njem je plala vroča kri, ki se ji je hotelo krepke, bujne in čiste ženske telesnosti. Morda je to pripomoglo k razvoju homoseksualnosti, ki je že bila v njegovi naturi, kar sodimo po tem, da imajo vse Michelangelove ženske postave krepke moške forme. Michelangelova nagnenja so ostala večjidel neutešena. Velik glad njegove notranjosti po nečem finejšem, lepšem, kar bi bilo v skladu z njegovim jazom, glad po sorodni duši, se je nekoliko utešil stoprav na zatonu umetnikove ustvarjalne sile. Bila je to ljubezen do duhovite Vittorije Colonne, ljubezen, ki nam je kljub vsem komentarjem zagonetna. Najbrže ni bilo v nji več toplega človeškega srca z njegovim koprneniem po celi osebnosti izvoljenega bitja; njeni poljubi so bili samaritanski — po tolikih burjah življenja! In morda veljajo o tej ljubezni nekam čudni Michelangelovi verzi:

La vita del mia amor non è il cor mio,
ch'amor, di quel ch'io 'amo è senza core.

To je dih savonarolskega vetra, ki čisti vse, kar je zemeljsko in vlažno od razmočene prsti ter odpira hladno, nebo nebo...

Večen glad po nečem adekvatnem, po nečem, kar bi utešilo vso umetnikovo osebnost, je bil gonilna moč Michelangelovega genija. Promatrajte katerokoli delo — povsod zaslutite prisotnost te težnje. Njegovi »Pietà«, »David«, »Mojzes«, »Suženj«, njegov »Kristus«, skulpture na Julijevem grobu in slike v Sikstinski kapeli — vse nam priča o neutešenosti genija in rohneči sili titana, ki hoče ustvarjati nad svojo moč, da bi kljuboval človeku v sebi. Michelangelo se je moral veliko boriti, da je dobil sredstev in miru za ustvarjanje; njegov boj s spletkami in sovražniki je bil tem težji, čim manj hinavstva in družabne diplomacije je poznala umetnikova nebrzdana natura. Bil je nasprotnik čopiča in barv, ker se mu je zdelo slikarstvo prebledo, premalo kompozitorno, toda papežka volja si ga je naposled uklonila in s srdom in odporom je poslikal strop Sikstinske kapele. A koliko je zrasel prav pod vplivom titanskih svojih strasti in nagibov! Vse, kar je zapustil človeškemu rodu, je bilo spočeto od očeta genija in matere — Michelangelove neuravnotežene, s samim sabo in s svetom nezadovoljne nature. Morda se ni nobena velika umetnost porodila ob toli potenciranem trpljenju kakor Michelangelova.

Kljub temu pa se nam iz njegovih del oglaša — kot je ugotovil Angležž Walter Pater v lepi študiji o Michelangelovi poeziji — druga, subtilnejša stran njegove nature, prodirajoča na dan sramežljivo ko izvir med travo. To je pesniški zanos. Če beremo Michelangelove sonete, se čudimo, odkod spričo sile in energije njegovih plastičnih in slikarskih del toliko čudno sanjavega raskoša, trenutnih občutkov in nagibov, kih tegob, ki so privrele na dan z ritmom oblikovno kladnih, a vsebinsko gorkih in mehkih verzov.

Ta zdi se nam, da najdemo baš v spojitvi obeh elementov ključ do Michelangelove osebnosti. Titan, graditelj, človek akcije, »od srda rjoveči genij« je samo reakcija moške nature, ki ni mogla najti niti v svojem času niti v posameznem človeku svoje dopolnitve in so je obdala z mračnimi oblaki, za katere je treba celega človeškega življenja, da jih razžene. Izmed teh oblakov je včasih sinila tanka in prozorna vedrina — taka kot je bila nad njegovo Aodno Arenzzo v marcu l. 1475., ko je geniju zasvetila luč sveta. V Vittoriji Colonni se je združil titan Michelangelo s svojo Beatrice. Toda notranji paradiž z Beatrico, h kateremu je umetnik prispel kakor Dante skozi pekel in čistilišče, ni bil več od tega sveta. Edina poezija je mogla ohraniti svetle utrinke liričnosti, ženskosti v njegovi duši; ostala Michelangelova dela pa izražajo trpljenje genija, trpljenje, ki je tudi čez več kot štiri stoletja vredno najgl[illegible]šega občudovanja naših src.

Po slovanskem svetu

Nekaj o Masaryku

Masaryk je iskal resnico, in sicer v nje dvojnem pomenu, prvič kolikor je kot resničnost nasprotna golemu videzu, in drugič, kolikor je nasprotna laži. Zato ni slepo verjel v edino Rusijo niti verjame v boljševizem; ni mislil, da je Rusija edina rešiteljica za Slovanstvo. Zato je v njegovih mislih bilo mesto tudi za Poljake, in to tem bolj, ker je svojo narodno zavest prav za prav dobil iz poljske prošlosti. Poljski pisatelj Adolf Novaczynski pripoveduje (po Masarykovih »Slovenskih Spominih): »Poljski je Masaryk znal že od deških let. Prvikrat je slišal poljski jezik leta 1865. od poljskih ulanov iz Galicije, stacioniranih v Čajkovicah, blizu njegovega rojstnega kraja Hodonina. Ko je bil dijak nemške gimnazije v Brnu, je (v svojem 14. letu) že čital poljski. Silen vtis je na njega napravila poljska revolucijska literatura, ki se je z njo seznanil od tovariša Poljaka. Učil se je tedaj poljski in zaljubil se je v ideje poljskih emigrantov. »In v onih časih sem se zavedel svojega slovaškega porekla.« piše Masaryk sam. To je tako, kakor so pri nas na Slovenskem mnogi vedeli, da so Slovenci, pa so čitali — ilirski. Naravno, da je bil Masaryk na strani poljskih revolucijonarjev (misliti je tu na vstajo 1863) — in buntovnik je ostal cele življenje, dokler ni sezidal svobodne domovine.

Bilo je menda prve dni decembra 1892. Bil sem »brucuš« na univerzi v Gradcu. Nad nami je kraljeval takrat profesor slavistike na tej univerzi dr. Gregor Krek. Bil je to plemenit, a nekritičen Slovan. Nekdo se je jezil, (menda tudi iz osebnih vzrokov) na Jagiča in seveda na Masaryka. Prilika za tako jezo se je nudila, ko je v omenjenem času prišel v Gradec profesor Masaryk na neko predavanje, mislim, Krek je v slavističnem seminarju hudo zmerjal Masaryka kot neslovanskega »realista«. — Nekega večera smo imeli v »Aninih dvoranah« (blizu kolodvora) velik komers, kjer je izpregovoril tudi Masaryk zbranemu slovanskemu dijaštvu. Kaj je govoril, se ne spominjam več; tudi »brucuš« še ni dobro razumel češki.

W. F.

Ustanove ob Masarykovem jubileju

Ob Masarykovi petindvajsetletnici so češki denarni zavodi in poedinci žrtvovali znatne vsote, da z njimi omogočijo kulturne, zdravstvene in druge humanitarne ustanove v smislu Masarykovih želja.

Češkoslovaško - jugoslovenska Liga je na dan jubileja otvorila Strossmayerjevo knjižnico v Pragi. Ta biblioteka ima nalogo, informirati češko javnost o vseh zadevah naše države. Obratno bodo dobili v tej knjižnici vsi v Pragi bivajoči Jugosloveni vpogled v češke kulturne razmere. Prosvetno ministrstvo v Pragi je poslalo siromašnejšim občinam širom češkoslovaške države na milijone čeških in nemških knjig, da se razdele med ljudstvo. Te knjige bodo služile kot ustanovni kammi za nove biblioteke.

V Pragi je bila na dan prezidentovega jubileja proglašena Masarykova ustava za ljudsko vzgojo. Masaryk je poklonil zavodu, ki se bavi s to zadevo, štiri milijone čeških kron. Zavod bo organiziral in vodil celokupno mimološko delo za narodno vzgojo v češkoslovaški republiki. Pomagale mu bodo vse znamenite instituciie. Prosvetna zveza, Delavna Akademija, Slovaška Matica itd. itd. Dijaki praških visokih šol so proslavili Masarykovo 75letnico s polaganjem temeljnega kamna za nov dijaški kolegij, ki se je ustanovil največ po Masarykovi zaslugi in z Masarykovo denarno pomočjo.

Češko prosvetno ministrstvo je istočasno položilo temeljni kamen za praško javno vseučiliščko knjižnico, kateri je dalo ime »Narodna biblioteka«. — Ta knjižnica ima poseben oddelek za shranjevanje rokopisov, knjig, ki so izšle na ozemlju češkoslovaške republike. — V njen delokrog spadajo takisto vse publikacije, ki govore o Čehoslovakih.

Dne 7. marca je izšel prvi del Masarykovega znanstvenega slovarja, na katerem delajo že od ustanovitve češkoslovaške države najboljši češki znanstveniki. Čehoslovaki bodo torej v doglednem času dobili leksikon, ki bo nosil ime po prvem prezidentu njihove države. Prva češ. enciklopedija se je morala namreč zadovoljiti s tem, da je bila krščena po svojem založniku J. Otto v Pragi.

Arkadij Averčenko

Dne 12. marca zjutraj je umrl, kakor smo že poročali, v praški bolnici na kliniki profesorja drja. Syllabe slavni ruski satirični pisatelj Arkadij Averčenko.

Pokojnik je prišel v Prago letos dne 28. januarja, potem ko se je že nekaj časa zdravil v kopališču Poděbradi radi arterioskleroze. Zdravniki so imeli z Averčenkom mnogo truda, ker so ga hoteli vsekakor ohraniti pri življenju. Vendar ni bilo popularnemu pisatelju nikakor mogoče pomagati. Najprej je nastopilo krvavenje v želodcu, ki se je dne 12. marca ponovilo s tako silo, da je bolnik izdihnil vsled splošne oslabelosti.

Arkadij Timofejevič Averčenko se je rodil v Sevastopolju leta 1881. Roditelji so mu bili trgovci. Po stari tradiciji rodnega doma se je tudi Arkadij pripravljal na trgovsko karijero. Toda že v zgodnji mladosti je začutil v sebi literarno nadarjenost ter se je — mesto trgovstvu — posvetil književnosti in publicistiki.

Imel je veliko srečo. Njegov originalen talent je bil kmalu priznan. Že s 24 letom je bil Averčenko v vrstah znanih ruskih književnikov in publicistov. Leta 1906. je postal popularen v vsej Rusiji. Postal je namreč sotrudnik največjih petrograjskih dnevnikov in je sodeloval pri znanem humoristično-satiričnem časopisu »Satyrikom«. — Med vojno je podvojil svojo produktivnost. Bil je uverjen, da se nahaja ruski narod v najtežji dobi svojega življenja, zato se mu je smejal, da ga razveseli. Ko je izbruhnila revolucija, je ostavil Averčenko Petrograd ter se podal na ruski jug. Tam je pisal in tiskal svoje podlistke, v katerih je bičal neznosne domače razmere. Toda ko je plamen revolucije užgal tudi južno Rusijo, se je pisatelj umaknil in podal v balkanske države. Nastanil se je najprej v Sofiji, poznejc pa je odšel v Beograd. Od leta 1922. dalje je živel v Pragi. Od tam se je parkrat peljal v Berlin, kjer je nastopal kot voditelj svoje male gledališke skupine. Družba je igrala večinoma njegove stvari. Kmalu pa so se pokazali znaki arterioskleroze. Lani so se pojavile pogubne posledice te bolezni najprej na enem očesu. Averčenko je prišel deloma ob vid, kar pa mu ni vzelo prirodne veselosti. Bil je kljub temu radosten, podjeten, produktiven in agilen, ter je delal do zadnjega.

Z Averčenkom je odšla v večnost najnarkantnejša in najpopularnejša osebnost ruske pisateljske emigracije. Število pokojnikovih spisov je zelo veliko: njegova dela pa imajo v zadnjih letih na žalost le prigodniški značaj.

Nemška drama v znamenju Masarykove ideologije. Tik pred proslavo Masarykove 75-letnice na Češkem je izšla v Pragi nemška drama, katero je napisal pisatelj in univerzitetni profesor Kristijan Aehrenfels pod naslovom »Legijonarjeva mati«. Pisatelj prikazuje v svojem delu pomen borbe češkoslovaških legijonarjev za svobodo domovine in celokupnega človečanstva. Avtor se v drami popolnoma pridružuje Masarykovi ideologiji, da prihaja obnova kulture

in človečanstva z Vzhoda, in sicer od slovanskega plemena. Delo je posvečeno prezidentu čsl. republike, katerega smatra Aehrenfels za veliko sodobno osebnost, ki se brez dvoma lahko meri s Husom in Komenskim.

Novo gledališče v Varšavi. Dne 7. marca so otvorili v Varšavi novo gledališče, ki ima namen uprizarjati samo satirične komade pikantne vsebine. Predstave začenjajo točno opolnoči in trajajo do dveh zjutraj. Za otvoritveno predstavo si je izbralo vodstvo novega odra dve aktovki poljskih dramatikov Winawerja in Tuwina.

Reforma zakonskega prava na Poljskem. Vprašanje reforme bračnega prava na Poljskem postaja vedno nujnejše, ker se v poljskih deželah strahovito širijo slučaji bračnih razvedb. Katoliška cerkev hoče naraščajoče število ločitev omejiti in posledica tega je, da prestopajo ljudje trumoma v pravoslavje. Ta pojav je tako važen, da se je zanj zainteresiral sam predsednik poljske republike Wojciechowski ter dal pobudo za konferenco strokovnjakov, ki je ugotovila, da je poljsko bračno pravo zastarelo in ga je treba čimprej modernizirati. Varšavski kabinet je že izdelal načrt za preureditev bračnega prava in osnutek zakona se v kratkem predloži poljskemu sejmu v definitivno rešitev.

ELITNI KINO MATICA DANES:

Na splošno želo — Še danes v nedeljo

Izvrstna, najmodernejša, elegantna veseloigra iz velikomestnega življenja

Cunje in svila

Reinchold Schünzel, Mary Kid, Johanes Riemann

Od jutri 16. marca naprej: „Oči Prince samoha

HA-HA-HAROLD LLOYD

v najboljši burki te sezije:

„Na nebotičniku“

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji.

Ljubljanska drama

Nedelja, 15.: ob 20.: «Vdova Roślinka». Izv.
Pondeljek, 16.: Zaprto.
Torek, 17.: «Rosmersholm». B.
Sreda, 18.: «Misel». Premijera. F.
Četrtek, 19.: «Hamlet». Izv.

Ljubljanska opera

Nedelja, 15.: ob 15.: «Boheme». Gostuje Josip Rijavec iz Zagreba. Popoldanska predstava pri znižanih cenah. Izv.
Pondeljek, 16.: Zaprto.
Torek, 17.: «Boheme». E.
Sreda, 18.: «Traviata». A.
Četrtek, 19.: ob 15.: «Don Juan». Predstava pri znižanih cenah. Izv.

Mariborsko gledališče

Nedelja, 15.: «Vdova Roślinka» (Kuponi). Zadnjič v sezoni.

Marijonetni gledališči v Ljubljani.

Slovensko v Mladiki, ob pol 3. in pol 6.: «Čarobne gosli».
Češko v Narodnem domu ob 17.: «Začarani grad». Vstopnina prostovoljna.

Jugoslovenski capriccio

O vplivu in zaslugah čeških skladateljev za razvoj slovenske glasbe bi bilo treba napisati zanimivo študijo. Od Gasparja in Kamila Maška preko Foersterja in Nedveda do Hoffmeistra in Prochazke teče neprestrgana nit češke umetnosti v službi slovenske moderne in najmodernejše instrumentalne in vokalne glasbe. A tudi srbska in hrvatska glasba štejeta med svojimi začetniki, razvijalci in najvišjimi tvorci celo vrsto češkoslovaških imen.

Na dr. Čerinovem simfoničnem koncertu v ponedeljek 16. t. m. se seznanimo s Čehom, ki je eden najbolj produktivnih in uglednih komponistov v hrvatskem Zagrebu. To je rektor kr. muzičke akademije Fran Lhotka.

Izmed njegovih skladb naj navedem izmed že izvajanih le najznačilnejše:

»Minka«, opera v treh dejanjih (Premiera v Zagrebu leta 1919.) »Morje«, glasbena vizija v dveh dejanjih (treh slikah). Premiera v Zagrebu leta 1921. kot svečana predstava na dan narodnega osvobojenja. »Morje« je Lhotkovo najzrelejše gledališko delo in prikazuje prihod Hrvatov v današnjo njih domovino ob morju.

»Zlatolasi kraljević« (feerija Milana Ogrizovića, premiera leta 1909 v Zagrebu).

»V carstvu sanj« od Srdjana Tucića (balet). Premiera leta 1912 v Zagrebu.

Simfonija E-dur (izvajana leta 1924 v Zagrebu v Filharmoniji).

Kvartet G-mol, izvajal zagreb. kvartet.

»Sjećanja« za klavir (Edition Slave na Dunaju).

Napisal je tudi mnogo zborov in priredb jugoslovenskih naodnih pesmi za zbore in šole; med temi jih je bilo več nagrajenih na raznih tečajih jugoslovenskih pevskih društev.

Fran Lhotka je torej izredno plodovit in veleugleden komponist, ki ga moramo poznati

»Jugoslovenski capriccio« je bil komponiran leta 1913, a izvajan šele leta 1920 na koncertu jugoslovenskih skladateljev po zagrebški Filharmoniji in potem še opetovano v Zagrebu. Dosegel je velik uspeh pri kritiki in publiki.

Dr. Čerin, ki nas je na svojih koncertih seznanil že s celo vrsto jugoslovenskih skladateljev in virtuozov (n. pr. Risto Savin, Dobronić, Paunović, Premrl, Adamič, Parma, Trošt, Tkalčić i. dr.), nam v ponedeljek predstavi tudi Fr. Lhotko.

Lhotka je bil rojen leta 1883. na Češkem in je leta 1905 absolviral praški konservatorij z odličnim uspehom na instrumentalnem in kompozicijskem oddelku. — Tudi Anton Dvořak mu je bil učitelj. Kot komponist je prvič javno nastopil na Dunaju ter je dunajski konservatorij s svojim orkestrom pod dirigentstvom ravnatelja barona pl. Pergerja izvajal Lhotkov »Scherzo« v F-duru. Isto kompozicijo je izvajal nato tudi praški konservatorij.

Leta 1908. je odšel v Rusijo in je bil učitelj na konservatoriju v Jekaterinoslavu. — Toda že leto nato je prišel k zagrebškemu kazališču, postal leta 1910 učitelj teoretskih predmetov na glasbeni šoli Hrvat. glasben. zavoda in je zdaj že 15 let profesor na Kr. muzički akademiji. Profesorski zbor ga je izbral letos že tretjič zapored za rektorja muzič. akademije. Obenem je bil osem let dirigent hrvat. pev. udruženja »Lisinski«, ki ga je vodil na Dunaj, v Prago, Plzen, Brno, Krakov in Ljubljano. Povsod je priredil izredno uspele koncerte.

Čeh Lhotka je torej eden najodličnejših delavcev na polju jugoslovenske moderne glasbe; zato ga v ponedeljek pozdravimo z zaslužnim spoštovanjem. G.

Med revijami

Na prvem mestu nam je omeniti vsebinsko in po opremi vsestransko na višini stoječ »LETOPIS MATICE SRPSKE«, ki izhaja v Novem Sadu. Februarska številka objavlja članek Svetozara Miletića »Naše stranke«, ki je izšel l. 1866. v »Zastavi«. Dr. Svetislav Predić priobčuje razpravo o umetnikih in občinstvu, dr. Geza Farkaš govori o demokraciji in o sposobnosti narodnostnega prilaganja. Dr. Mirko Kosić se bavi z vprašanjem agrarne reforme v Češkoslovaški, dr. P. R. Radosavljević pa s problemom Indije, hinduizma in Ghandija. Kašanin prispeva novelo »Udovica«, Desanka Maksimović pesem »Zaborav«. V Pregledu je čitati sestavek o Rollandu in Ghandiju. Revija ima poleg tega vrlo zanimive bележke.

»JUGOSLAVENSKA NJIVA« objavlja na uvodnem mestu petega zvezka Luja Vojnovića članek »Spljet pred šezdeset godina«. Vladimir Nazor prispeva prozo »Voda«, Ante Cettineo »Dečaka«, Zlatija Turkalj pesem »Moja ljubav«. Sledi Mislava Mihajlovića spis »Smrt princa Karnevala« in dr. Milana Preloga razprava »Petar Veliki«. Med bележkami čitamo Lovričevo poročilo o jugosl. režiserju Emilu Nadvorniku v Pragi.

»POPOTNIK«, pedagoški in znanstveni list prinaša v prvi in drugi številki letnika XLVI. Lichtenvallnerjev članek o bistvu in pomenu delovne šole in njeni poti do uresničenja v sedanjih razmerah. Mil. R. Majstorović se bavi s pedagogiko Svet. Markovića, Eliza Kukovčeva razpravlja o kmetijskem pouku po načelu samopridobitnosti na nižji stopnji. Razgled obsega slovstvo, časopisni vpogled in rubriko To in ono.

Zagrebška »NOVA EVROPA« razpravlja v sedmi številki o Sarajevskem atentatu pred svetovno javnostjo ter o Anatolu Franceju, v osmem zvezku pa obdeluje aktualni problem tiskovnega zakona, katerega načrt objavlja v celoti.

Omenjamo še beograjski »VENAC«, ki priobčuje pesmi, prozo, članke in običajni »Omladinski glasnik«. Glavni sestavek v nevezani besedi zavzema topot Popovičeva proza »Vo Jordanje«. Gebor nadaljuje »Doživljaje božanstvenega Odisela«, Fabius Junior pa opisuje »Božič na obali Temze«.

Izšli sta tudi »GRUDA« in »MLADIKA« z zabavno in poučno vsebino. V »Grudi« zasluži posebno pozornost Aristofanova komedija »Acharnjani« v prevodu univ. prof. Bradača, v »Mladiki« pa Jack Londonov roman »Krištof Dimač«.

Premijera »Misli«, drame Leonida Andrejeva, bo v ljubljanskem dramskem gledališču v sredo, dne 18. t. m. Sodelujejo dame: Rogozova, Juvanova, Medvedova. Vida ter gospodje: Skrbinšek, Rogoz, Kralj, Cesar, Jerman, Jan. Režira g. Skrbinšek.

Celjsko mestno gledališče. V torek, dne 17. t. m. se vrši v celjskem mestnem gledališču premijera Golarjeve kmečke komedije »Vdove Roślinke«. Gostujeta člana ljubljanskega Narodnega gledališča ga. Juvanova kot vdova Roślinka in g. Cesar kot Rožmanov Janez. Od domačih igralcev nastopita senior celjskih igralcev g. Rafko Salmič in ga. Vorbach-Saderjeva.

Strindbergov »Peterček« na mariborskem odru. V najkrajšem času vprizori mariborska drama eno najznamenitejših Strindbergovih pravljičnih iger »Peterček gre po srečo«. Delo, ki je razdeljeno na sedem slik, zahteva zelo velik aparat: nastopi ves dramski ansambl; pevske točke študira g. Harastović, baletne pa ga Harastovičeva. Da bo vprizoritev čim dostojnejša, se je po režiserjevem načrtu nabavilo tudi nekaj novih kulisnih delov. Režira g. V. Bratina. — »Peterček« je bil prvič vprizorjen v decembru 1883. v »Novem gledališču« v Stockholmu; uspeh je bil izvanreden: 76 zaporednih vprizoritev. Tudi na našem odru je pričakovati svojevrstne in pomembne vprizoritve tega popularnega dela.

Proslava Fr. S. Vilharjeve sedemdesetletnice v Zedinjenih državah. Jugoslovenski rojaki v ameriških Zedinjenih državah so zelo častno proslavili sedemdesetletnico zaslužnega skladatelja Fr. S. Vilharja, čigar opero »Lopudska sirota« smo čuli v letošnji sezoni pri nas v Ljubljani. Znana umetnostna revija »Kolo« katero sedaj urejuje publicist Ivan Mladineo, je priobčila na prvi strani skladatelievo sliko in primeren članek, ki opisuje Vilharjeve zasluge za jugoslovensko glasbo. Več pevskih društev je tudi priredilo kolekcijo denarnih prispevkov za Vilharja. V kratkem se bo vršil med našimi Američani velik koncert, na katerem se bodo izvajale izključno Vilharjeve skladbe. Dobiček prireditve pošljejo naši rojaki skladatelju v domovino.

Vilharjeva pesem »Guslam« dobila prvo nagrado. Hrvatsko pevsko društvo »Zora« v Ameriki je sporočilo skladatelju Vilharju, da so si njegovi pevci pri veliki mednarodni pevski tekmi v Gary, Ind. priborili prvo odlikovanje s pesmijo »Guslam«. Skladatelj in društvo se čutita radi tega odlikovanja pač lahko izredno počaščena.

Gounodov »Faust« v beograjski operi. V petek zvečer so imeli v Beogradu izreden večer: v opernem gledališču se je izvajala opera »Faust« v izredno srečni zasedbi. Margareto je pela prvič ga Rogovska. Mefisto je bil v rokah Jurenjeva. Fausta je pel Gukasov, Valentina pa Balaban. Balet v Walpurgini noči sta plesala ga Nina Kirsanova in g. Fortunato. Dirigiral je kapelnik Hristić.

Sokol

Za Masarykove proslave, ki jih je odredil Jugoslovenski sokolski savez, je sokolskim društvom mariborske župe na razpolago dvoje predavateljev, in sicer prof. dr. Anton Dolar in urednik B. Borko. Društva se naj obračajo tozadevno na predsedstvo župe.

Sport

S. K. Maribor : Primorje. Danes se vrši važna prvenstvena tekma med navedenima kluboma. Izid te tekme je velike važnosti za nadalnji placement v prvenstveni tabeli. Mariborčani se tega zavedajo, zato so se tudi pripravili ter nastopijo gotovo kompletni s svojim starim vratarjem Geyerjem. Prošlo nedeljo so gladko zmagali nad Celjani s 3 : 1. Tekma se vrši na igrišču Primorja, Dunajska cesta, ter prične ob 15. Pred tem pa nastopita ob 13.30 v trening tekmi *Slovan : Primorje rez.*

Ilirija : Jadran. Pri tej današnji prvenstveni tekmi nastopita dva skoraj enakovredna nasprotnika. Tekme jesenske sezone so pokazale, da razpolaga tudi Jadran s tehnično in kombinacijsko rutiniranim moštvom, ki si je priborilo tretje mesto Slovenije in se radi tega ne sme podcenjevati. Na vsak način utegne biti tekma zanimiva in napeta, ker si bo pač prvi kot drugi nasprotnik prizadeval odnesti čim boljši rezultat.

Prvenstvena nogometna tekma v Celju. II. prvenstvena nogometna tekma v spomladanski sezoni se vrši v nedeljo, dne 15. t. m. ob 15. uri na Glazije med S. K. Hermes, Ljubljana in S. K. Celje.

Včerajšnje (sobotne) nogometne tekme na Dunaju. Admira : Wacker 3 : 3 (2 : 1), WAF. : Vorwärts 06 5 : 4 (3 : 2), Germania : Bewegungsspieler 1 : 1 (1 : 1), Slovan : Cricketer 4 : 1 (3 : 1), Ostmark : Hertha 2 : 0 (0 : 0).

Naša nogometna moštva v inozemstvu. Včeraj in danes igra, kakor smo že poročali, zagrebški Hašk v Pragi. Čez osem dni pa jo ubere naš državni prvak beograjska Jugoslavija na Češkoslovaško. 21. in 22. t. m. igra v Pragi proti Slaviji, 25. v Pardubicah proti S. K. Pardubice, 29. v Brnu proti Moravski Slaviji ter eventuelno tudi proti Židenicam in Bratislavi. — Koncem tega meseca odpotuje splitski Hajduk na Malto, odtam pa v Južno Italijo. 29. t. m. igra proti prvaku Malte Florina Clubu, 31. proti Wanderers Clubu, 4. aprila proti reprezentanci Malte in 5. aprila proti Maltas Hotspur Clubu. V Južni Italiji bo Hajduk igral 12. aprila proti Unione Sportiva Savoia iz Torre Annuziata, prvaku Južne in Srednje Italije, 13. aprila pa proti prvaku Rima F. C. Alba.

Medmestna tekma Zagreb : Carigrad se vrši 25. aprila t. l.

Ogroženo prvenstveno tekmovanje v Pragi. Sparta in Viktorija Žižkov sta odklonili nastopiti 1. in 8. marca pri izžrebanih prvenstvenih tekmah proti Slaviji, oziroma proti Meteor VIII. Češkoslovaški nogometni savez je oba kluba kaznoval z 2000 Kč ter jima zabranil vsako tekmo do dovih prvenstvenih tekem. Z ozirom na to odpade tudi tekma Sparte proti dunajskemu Wackru, ki bi se morala vršiti danes v nedeljo, 14. in 15. t. m. bo moral igrati v Pragi Hašk proti Sparti. Z ozirom na to prepoved je tekma 15. t. m. v nevarnosti.

Službene objave LNP (dodatno iz seje u. o. z dne 11. III.) Vsem klubom LNP se daje tem potom na znanje, da v smislu sklepa u. o. JNS ne smejo klubi sklepati tekem s klubi češkoslovaškega in avstrijskega nogometnega saveza, potom profesionalnih menegerov (posrednikov), temveč naravnost z dotičnimi klubi. Ako rabijo klubi tozadevno kake informacije, tedaj jim stoje na razpolago češkoslovaški in avstrijski nogometni savez. — Sporoča se vsem klubom LNP, da je JNS izrekel nad S. K. Slavija Osijek, zabrano igranja in sicer dotlej, dokler S. K. Slavija ne vrne prehodni pokal «Jutarnjega lista» za prvaka province ZNP. Tajnik I.

LNP. (Službeno.) Mariborski medklubski odbor se naprosa, da delegira odbornika k tekmi Merkur : Svoboda oziroma sploh vodi prvenstvene tekme svojega okrožja.

Iz sekcije ZNS. (Službeno) Za današnjo tekmo Primorje : Maribor se delegira vsled obolelosti g. Betetta, kot sodnik g. *Vodišek*. Ostali razpored se glasi: Jadran : Ilirija g. *Planinšek*, rezerve g. *Goslar*, Celje : Hermes g. *Ocha*, Lask : Svoboda g. *Strnad*, Merkur : Svoboda. Maribor g. *Frankl*. — Načelnik.

Nogometna sekcija S. K. Ilirije. Sestava moštev za današnji tekmi z Jadranom v članski knjigi v «Evropi». Rezerve mora biti v garderobi ob 13. uri, I. moštvo ob pol 15. — Na objave v članski knjigi se osobito opozarja I. moštvo radi gostovanja na Reki. 22. t. m. — Načelnik.

S. K. Slovan ponovno opozarja članstvo na občni zbor, ki se vrši danes ob 9. dopoldne v restavraciji Lloyd. Udeležba obvezna za vse redne člane, zlasti še za težkoatletsko in nogometno sekcijo. Pridite točno! Odbor.

Dopisi

MEDVODE. Podružnica Jugoslov. Matice v Medvodah je imela 8. marca občni zbor, ki je zelo lepo uspel. Pod vodstvom predsednika g. Josipa Šušteršiča, tajnika — nadučitelja Alojzija Kržišnika in blagajnika Zdravka Vrtačnika je podružnica v preteklem letu živahno delovala. Priredila je večjo vrtno veselico s tombolo. Tudi zbirka za vestfalske Slovence in dinarski dan sta donesla lepe svote, večje od marsikatere mestne ali trške podružnice. Phročilli tajnika in blagajnika sta nam podala poleg suhih številk tudi nekaj lepih misli o važnosti, namenu in pomenu Jugoslov. Matice. Poleg moralne opore, ki jo daje podiarmljenim bratom, goji in krepi J. M. tudi med osvobojenim delom naroda jugoslovensko nacionalno zavest. Debat so se navzoči člani prav živahno udeleževali, vse pa je preveval duh sloge in solidarnosti. Odbor je ostal z malimi izjemami stari. Upamo, da bo podružnica ostala tudi v bodoče tako delavna kot v pretečenem letu.

PREDDVOR. K dopisu »Iz Preddvora nad Kranjem« v »Domoljubu« z dne 4. t. m. ugotavljam resnico na ljubo: Nikdar nisem ob otvoritvi šolskega odra povdarjal, da se smele z dovoljenjem(!) šolske mladine uporabiti oder v druge namene, pač pa sem rekel, da ima poleg šolske mladine dostop tudi šoli odrasla mladina. Šolski oder je nepolitičen in za sodelovanje odprt dostop vsakemu. Baš dopisnik »Domoljuba« najbolj rovari proti odru, a ne bo imel uspeha. Res je, da je Miklavž obdaroval 190 šolskih otrok in 120 za šolo še nedoraslih. Kaj je bilo v ovitkih, vedo odrasli fantje, ki so polnili zavitke, vedo otroci in starši, ve pa tudi dopisnik-lažnik, ki namenoma potvarja resnico. Tega seveda ne piše, koliko je bilo dela in truda in požrtvovalnosti, da se je napravilo nedolžno veselje otrokom. Koliko pa je treba jaic, masla in moke, da se napeče za 316 otrok, pa prepuščam v presojo poštenim dobrotnikom, ki so darovali za otroke. Najmanj pravice za kritiko pa ima dopisnik, ki je vse storil, da bi odvzel otrokom veselje. Sicer pa nesramni lažnik, pridi in poglej v šoli in videl boš čudež, ki ga znaš narediti ti z lažjo, namreč, da otroci pišejo, rišejo in radirajo s piškoti. Čudne šolske potrebščine! Ne začudi se, če dobiš enkrat tak radir-piškot, ki bo zradiral tvoje svetohlinstvo in te pokazal v pravi luči. Šolski oder je le gost v dvorani g. Wurzbacha, torej ne lastnik dvorane in zato plesov ne prireja in tudi ne zabranjuje, ker nima pravice kratiti svobode gostilniške obrti g. Wurzbacha. Dalje ni res, da bi se otrokom v šoli prepovedalo čitati »Slovenca« in »Domoljuba«, ter da se je agitiralo z »Domovino«, pač pa je res, da je odredilo šol. upraviteljstvo, da je prepovedano nositi otrokom s pošte ali kjerkoli v šolo vse politične časopise brez razlike. Razkrinkujemo tvoje laži, da branimo šolo in da se popravijo prizadetim krivice. Za svojo osebo sem pa daleč nad teboj — moralna ničla. Zato vedi, da je to moj prvi in zadnji odgovor tudi na vse še morebitne napade in laži. Pozivam te, da potrdiš svoje laži s podpisom, ali pa naj te drugi dostojnejši izdregajo iz luknje na solnce. Ker pa prvega ne bo, ker nimaš časti, o drugem pa dvomim, te imenujem — moralno propalico in lažnivca. — Peter Jocif, šol. upraviteli v Preddvoru.

ŠMARTNO PRI LITIJI. Kraj. organizacija JDS v Šmartnem je svoje delo razdelila v štiri poslovne pododseke: Delavski odsek bo reševal o splošnih delavskih vprašanjih, kmetiški odsek za kmetska vprašanja, trgovsko-obrtniški in pravni odsek, ki bo sprejemal razne prošnje in pritožbe, davčna vprašanja, vojaške zadeve, invalidnine ter šel na roko vsakomur, brez ozira na politično prepričanje. Vsaka intervencija in nasvet je brezplačno na razpolago. Poleg tega, bo poslovalo tajništvo kr. organizacije vsako nedeljo od 8. do 10. dop. v prostorih Kmetske posojilnice v Šmartnem ter bo sprejemal prošnje in pritožbe. Tajništvo prične poslovati z nedeljo 15. marca.

SODRAŽICA. V sredo dopoldne smo položili k večnemu počitku našega rojaka in vzor naprednjaka br. Dominika Lušina, lesnega trgovca v Ljubljani. Poleg mnogoštevilnega občinstva se je pogreba udeležilo prostov. gasilno društvo v Sodražici, katerega ustanovni član je bil pokojni, ter sokolsko društvo s praporom v kroju. Pevci iz Ribnice so zapeli par žalostink med njimi pretužno »Vigred«. V imenu napredne Sodražice in sokolskega društva se je poslovil od pokojnika br. starosta Jože Obrstar in v imenu gasilnega društva načelnik Jakob Perdan. Od dalеč naokrog so prihiteli njegovi številni prijatelji, da ga spremijo na zadnji poti, kar je dokaz, kako splošno je bil pokojni priljubljen in spoštovan. Vsa napredna Sodražica bo obdržala pokojnika vedno v najlepšem spominu, saj je vedno požrtvovalno prožil svojo darežljivo roko vsem naprednim društvom v trgu in okolici. Naj mu bo ohranjen časten spomin, ko se mu je spolnila želja, da truplo njegovo v zemlji domači leži.

KOSTANJEVICA. Z ozirom na ponovne izpade v »Slovencu« napram članu pripr. odbora meš. strelske garde v Kostanjevici ugotavlja podpisani odbor sledeče: 1.) Nizkotni izpadi v »Slovencu« imajo prozoren namen, norčevati se iz delavnega člana g. Hanzlovskega, ga pred člani garde osmešiti in moralno ubiti, ter s tem tudi oslabiti delo snujoče se patrijotične organizacije. 2.) Podpisani odbor popolnoma odobrava in v celoti sprejema vse izjave g. Hanzlovskega, ker je bil v to pooblaščen od pripravljalnega odbora. Kdor ima torej kaj na vesti, naj se obrne na podpisani odbor. Kar se pa tiče peticije, je zadeva za odbor popolnoma v redu. Besedilo peticije ni sprejelo samo članstvo, ampak tudi dopisnik, kateri se je udeležil sestanka in ni črhnil proti besedilu niti besedice. 3.) Odbor kakor tudi članstvo javno obsoja nizkotne osebne izpade, ker se iz njih zrcali vsa moralna propalost znanega dopisnika in njegovega inspiratorja. 4.) Za naprej ne bo dopuščal odbor nikakega napada na svoje člane, ampak jih bo znal pobijati s sredstvi, ki so na razpolago poštenim ljudem. To si naj znana gospoda zapomnita. — Pripravljalni odbor meš. strelske garde za Kostanjevico in okolico.

RIBNICA NA DOL. Danes, dne 15. t. m. ob 1. popoldne se vrši občni zbor »Narodne Čitalnice«. Ker je na dnevnem redu med drugim tudi sprememba pravil, kar je zelo važno, zato je udeležba za vsakega člana dolžnost. Torej na svidenje po obedu v kavarni »Kofetarjevi!«

STARI TRG OB KOLPI. Slučajno mi je prišel v roke »Novi Domoljub« ki je še bolj surov kakor stari. V številki 7. razlaga »Domoljubov« velemodrijan svojim backom, kako je stara liberalna trdnjava Stari trg padla v klerikalne roke in se zgraža nad neko osebo, ki je povedala samo golo resnico o kaplanu in Miheliču, češ, da je prodajal maslo po liberalnih listih ter prav neumno zavija, da naj ga še naprej prodaja, da si kaj zasluži, ker od Žerjava in Zuponiča itak nima ničesar pričakovati. Dotični klerikalni bacek naj si zapomni, da smo dosegli od dr. Žerjava že več kakor od vseh tigrov skupaj. S svojo zmago v Poljanah naj se Mihelič nikar ne tolaži, saj sam ve, da jo je krvavo zaslužil. Zbrusil je nešteto podplatov, si pokvaril kolo in tudi precej vina se je popilo na njegov račun. Sicer pa zmaga ni tako sijajna: 151 glasov proti 250 drugih strank, ni baš tako sijajno. Dopisuneček se zaletava dalje v napredne učitelje, češ, da zavajajo mladino v brezverstvo in da so pod njihovim vodstvom fantje »zagrajali po Starem trgu in se veselili zmage Narodnega bloka. Tu pravi, da se je našlo nekaj »fantov-poštenjakov« v Predgradu, ki so šli v Stari trg pet »Hej Slovane«. Ne ve pa, da je tem »faniom-poštenjakom« nekdo, ki je dobro znan, saj se celo na zvonove podpisuje, plačal za korajžo 24 litrov vina in se imalo zahvaliti le preudarnosti naprednjakov, da so odnesli zdravo kožo iz Starega trga. Le tako naprej mali lažidopisunček »Domoljuba«, samo ne skrivaj se za hrbet drugih; masla imaš preveč na glavi in zato pazi, kako ga boš obvaroval. Bliža se namreč spomlad in takrat se maslo rado topi tudi v senci.

Izdajatelj in lastnik: «Konzorcij «Jutra».
Odgovorni urednik: Fran Brozovič.
Tisk Narodne tiskarne v Ljubljani.

Continental izdelkov 1925

se posužujejo vsi boljši avtomobilisti.

Zahtevajte izrecno samo

Continental Balon pnevmatiko

katera je uporabna za vsa normalna platišča.

VIKTOR BOHINEC, Ljubljana

Dunajska cesta štev. 21.

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Zagreb, 14. marca.

Na **efektivnem** tržišču je bilo ta teden spričo precejšnje likvidnosti na denarnem tržišču zelo prijazno razpoloženje za bančne panirje. Največje zanimanje je bilo za Eskomptno, po kateri je bilo povpraševanje tudi iz Prage in Švice. Večje zanimanje je bilo tudi za Jugo in Srpsko. V najslabšem položaju so se nahajale delnice Trgo. ki so precej nazadovale, dasi toliko nezaupanje v te papirje nima podlage. Industrijski papirji pa so se tudi ta teden zelo omalovaževali in so bili zaključki v njih zelo redki. Zanimanje za državne papirje, predvsem za vojno škodo, je bilo ta teden dalje nezmanjšano. Po njih povprašuje tudi inozemstvo. Po njih po Curiha in Prage. Tečaj vojne škode se je dvignil ta teden od 155 na 161.

Na **deviznem** tržišču imata največjo ulogo lira in češkoslovaška krona, ker velik del zunanje trgovine kalkulira na bazi teh dveh valut. V zadnjem času sicer ni več toliko blaga na ponudbo, vendar ga je prilično zadostovalo za kritje povpraševanja. Pridno je nastopala tudi Narodna banka in dajala večje ali manjše količine. Dinar je ta teden variral med 8.35 in 8.40 v Curihu.

Poslovalo se je ves teden na paritetah. Promet je bil večinoma majhen in se je gibal povprečno dnevno okrog 5 do 6 milijonov dinarjev.

V današnjem **svobodnem prometu** je bila tendenca nespremenjena, a promet minimalen. Eskompina je zadržala svoj čvrsti tečaj in se iskala po 123 do 124. Povpraševalo se je tudi po vojni škodi. — Na deviznem tržišču je bila tendenca brez poslovanja. Ponudba je bila nekaj večja, a povpraševanje minimalno. Blago se je ponujalo po naslednjih tečajih: Dunaj 879, Italija 253.5, Newyork 62.2, Pariz 320.5, Praga 185.25 in Švica 1201.

Uvedba zlate bilance v Avstriji

Avstrijski zakonski načrt o zlati bilanci je bil od avstrijskega ministrskega sveta že prejšnji teden sprejet in bi moral biti po vesti z Dunaja te dni predložen narodnemu svetu. Po določbah načrta sme najmanjša glavnica delniških družb po prevedbi znašati 100.000 šilingov, družb z omejeno zavezo pa 10.000 šilingov. Ako ostane delniška glavnica kakšne družbe največ za eno petino za minimalnim zneskom, se more temeljna glavnica vstaviti s 100.000 šilingi in razlika vpostaviti v otvoritveno bilanco kot konto razvredene glavnice. Konto razvredene glavnice se mora poravnati v prvih treh poslovnih letih in do popolne razdolžitve se ne sme razdeljevati nikaka dividenda. Rezervni fond ne sme znašati več kakor polovico lastnega premoženja. Delnice se ne smejo glasiti na nižji znesek kakor 10 šilingov. Za osnovne vloge družb z omejeno zavezo se določa najmanjši znesek 50 šilingov.

Ako se izkažejo s prevedbo manjše delniške vrednote, se mora razmerno zmanjšati število delnic. Dovoljeno je zloženje delnic, da se doseže vrednost delnice v znesku največ 50 šilingov. Pomnoženje delnic brez vplačila se sme zgoditi samo, ako po stvoritvi najviše dovoljene rezerve odpade na delnico več kakor 150 šilingov. Pri zložitvah se morajo delničarjem, ki ne razpolagajo z odgovarjajočim številom delnic, da bi mogli dobiti novo delnico, izstaviti deležnice. Te deležnice se morajo glasiti na 5 šilingov ali pa na večkratnik tega zneska. Zneski pod 5 šilingi se morajo dotičnikom izplačati v gotovini. Spremembe v precenitvi nimajo načelno davčnih posledic ne za poslovno leto nove ocenitve ne za predhodna poslovna leta. Vendar obstoje glede tega načelnega stališča izjeme, ki so naletele v poslovnih krogih na živahen odpor.

Kakor poroča dunajsko časopisje, se pripravljajo po željah gospodarskih krogov nekatere spremembe v tem načrtu. Tako med drugim zahteva Centralna zveza avstrijskih delniških družb, da se minimalna osnovna glavnica delniških družb zniža od 100.000 na 50.000 šilingov, češ da pojavi prošlega leta pokazujejo, da visoka glavnica ni vedno znak uspevanja dotičnega podjetja.

K letni skupščini Narodne banke

O peti redni skupščini delničarjev Narodne banke, ki se je vršila 8. t. m., smo že na kratko poročali. V naslednjem navajamo še nekatere važnejše podatke iz govorov posameznih zborovalcev.

Zanimal bo zlasti govor dr. Vlade *Markovića*, generalnega direktorja Izvozne banke, ki je predvsem povdarjal, da je računsko poročilo zadovoljivo in dividenda po tečaju delnic ugodna. V svojem govoru se je pečal nekoliko obširnejše z vprašanjem odkupovanja tretjine izvoznih deviz in državne intervencije na borzah ter je menil, da ta način zadolževanja države pri Narodni banki ni v smislu zakona in statutov.

Govoril je dalje tudi o plačilni bilanci in izjavil, da je aktivna z 1900 milijoni dinarjev. Po njegovem mnenju trgovinska statistika ni natančna, radi česar meni, da ima Jugoslavija večjo izvozno vrednost, kakor jo izkazuje. Na ta način je dobil dinar solidno in stalno gospodarsko podlago. Marković je za deflacijsko politiko in želi, da se začne s plačevanjem dolgov. V svojem govoru je večkrat povdarjal, da država ne sme kupovati deviz, ker na ta način izgublja milijonske vsote. V prošlem letu je država po njegovem mnenju izgubila okrog 20 odst. diference med nakupnimi in prodajnimi cenami.

Advokat Arsenije *Stamenković* je v svojem nagovoru najprej vprašal, kaj pomeni v bilanci na strani aktiv diferenca v znesku 595.451.198 Din, ali je to mogoče državni dolg, odnosno izguba iz deviznih poslov. Na to vprašanje je odgovoril viceguverner Protić v imenu upravnega odbora, da država kupuje devize iz novčanične rezerve in da ta svota ne pride na novčanični kontingent.

Trgovec *Stanojević* je povdarjal, da se izvozni posli nahajajo v krizi zaradi umetne hausse dinarja. Skoro vsi izvozni posli so prestali. Turščica, les, jajca se izvažajo v zelo majhnem obsegu. Posebno naglaša krizo v lesni industriji. Svoj govor je zaključil z besedami: »Ako se bo izvoz zanemarjal, se pozneje dinar ne bo mogel zboljšati z nikakimi sredstvi. Zato pustite dinar, da se sam boljša.« Za njim je ponovno povzel besedo dr. Vlada Marković, ki je tudi mišljenja, naj se dinar prepusti svoji usodi. Interveniranje finančnega ministrstva za krepitev dinarja ali proti njej naj se ukine.

Tihomir *Banić* je kritiziral kreditno politiko Narodne banke in je mišljenja, da se morajo ukiniti sezonski krediti za banke in naj se ti izplačujejo direktno na izvoznike. Dalje je zahteval, da naj se ne dovoljuje kredit nobenemu denarnemu zavodu, ki pobira obresti, znašajoče preko 18 odst. Razen tega naj bi se zabranila udeležba članov upravnega in nadzornega sveta Narodne banke pri drugih podjetjih.

Ljubljanski trg

Na trgu je vsega blaga dovolj, le krompirja stalno primanjkuje. Največ pride na trg jajc. Zelo mnogo je tudi jabolk, ki pa so kljub temu stalno draga. Cene so drugače v glavnem nespremenjene.

Cene: goveje meso 17—25, telečje 20—30, svinjsko 20—25, kozličje 25—30, koštrunje 18, slanina 25—27 Din kg, kranjske klobase 5—10 Din komad, kokoši 30—60 Din komad, domači zajci (kunci) 10—20 Din komad, jajca 0.87 —1.25 Din komad, mleko 3 Din liter, sirovo maslo 35 Din kg, maslo 40 Din kg, smetana 1.25 D merica, mohant v hlebčkih 0.50—0.75 Din komad, karfijola 10—12 Din kg, zelena solata v glavicah 20 Din kg, rdeča solata v glavicah 17 Din kg, domača mešana solata 1.75 Din merica, regrat 1.25—1.75 D merica, motovilec 1.25 Din merica, špinača 1.50—2 Din merica, čebula 4 Din kg, česenj 1 Din glavica, krompir 2 Din kg, jabolka 4—7.50 Din kg, moka »0« 7.50—8 D kg, ajdova moka 10—11 Din kg, krušna moka 6.50—7 Din kg, turščični zdrob 5 D kg.

Mariborski trg

Radi mraza (—3 C) je bil trg 14. t. m. ob 8. zjutraj slabo obiskan, čeprav je bil obilno preskrbljen; ob 10. dopoldne pa je kupčija postala zelo živahna. Slaninarji so pripeljali 70 vozov mesa na trg ter so prodajali svinjino po 20—35, slanino po 25—30 in drob po 20 Din kg, domači mesarji pa, ki še vedno tekmujejo s slaninarji, so prodajali govedino po 13—17.50, teletino 15—20, svinjino po 2 in drob po 10—17 Din kg, klobase po 25—35, prekajeno meso po 35—45 Din kg; v mestni mesnici so ostale cene preteznega tedna, in sicer za govedino 15—16, teletino 20 in svinjino 22 Din za kg.

Perutnine je bilo okoli 400 komadov, ob deseti uri pa okoli 600 komadov. Cene so bile kokošim 25—60, racam in gosem 50—100, puranom pa 100—150 Din za komad. **Domači zajci** (okoli 40 komadov) so se prodajali po 10—60 Din komad. **Dva kozlička** sta bila po 100 D na prodaj.

To pot je bilo malo krompirja na trgu, prodajal pa se je po 10.50—11 Din mernik (7 in pol kg), zeljnate glave in solata po 2.50—6 Din komad, čebula po 3—6, česenj 4—12 Din venec, kislo zelje 3.50—4, kisla repa 2 Din kg, jabolka 2.50—6 Din, hruške po 6—20 Din kg. Jabolk in hrušk je bilo zelo malo na trgu, ker se izvozniki med tednom zelo potrudijo, da pokupijo, kolikor je mogoče, in izvažajo v Avstrijo, Češkoslovaško pa tudi v Srbijo. Pomaranče so stale 1—2.50, limone po 0.75—1.50, jajca po 1—1.25 Din komad; bučno olje 25—30, mleko 3—3.50 Din liter.

Lončena in lesena roba se je prodajala po 0.50—160 Din komad, brezove metle po 2—6 Din komad, turščična slama po 25—30 Din vreča; 3 leseni ročni vozički so bili po 125—500 Din komad na prodaj.

Kmetje so pripeljali v sredo 11. t. m. 2 voza sena, 3 vozove otave in 2 voza slame, v soboto 14. t. m. pa 10 vozov sena, 8 vozov otave in 7 vozov slame na trg. Cene so bile senu in otavi 75—90, slami pa 50—62.50 Din za 100 kg.

•

Dunajska borza za kmetijske produkte (13. t. m.) V soglasju z oslabelimi noticami v Ameriki kaže dunajski trg slabo tendenco. Notirajo v šilingih za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine: **pšenica** domača 55.50—56.50, madžarska s Potisja 60.50—61.50, jugoslovenska 59—60, Rosalé 60—60.50; **rž**: domača 49—50; **ječmen**: domači 49—54; **turščica**: 28—29; **oves**: 40—41 šilingov.

= **Položaj na našem žitnem tržišču.** V kupčiji s pšenico je tendenca ta teden ponovno oslabela radi večje ponudbe in zlasti zaradi občutne baisse na svetovnem trgu. Promet je bil pri nas v splošnem nekako živahnejši, predvsem v moki, s katero se oskrbujejo trgovci za velikonočne praznike, ko bo konzum povečan. Na evropska tržišča prihajajo večje količine ameriške pšenice, katero v večji meri uvažajo tudi naši pasivni kraji večinoma preko Trsta. Enak je položaj na tržišču s turščico, kateri cene stalno nazadujejo. Zaloge turščice v naši kraljevini so obilne. Cene: pšenica, baška 75—76 kg, 2 % 445—450; sremska 435—445; oves, baški 300—310; turščica, promptna 175—185 Din; moka »0« 600—660 D.

= **Petrolejski vrelci v Jugoslaviji.** Pišejo nam: Na Vašo notico o petrolejskih vrelcih v Jugoslaviji bi pripomnil, da sem v okolici Rogatca ob Sotli, zlasti blizu Sv. Vida (občina Klenovec) videl na vodi sledove nafte. Obenem omenjam, da v premogovniku v Klenovcu (Hrvatska) često nalete na sledove nafte. Mogoče bi bilo dobro, preiskati to po strokovnjakih.

= **Prisilna poravnava Balkanske banke v Zagrebu** je bila končana 10. t. m. Vlagatelji dobe 50 %, drugi upniki pa 30 %. Po likvidaciji banke dobe še ostali znesek.

= **Povoljni izgledi za novo tobačno posojilo.** Uprava državnih monopolov v Beogradu vodi pogajanja z Anglijo glede tobačnega posojila v znesku 2 milijonov funtov šterlingov. To posojilo bi služilo za finansiranje produkcije tobaka, izgledi za posojilo so ugodni.

= **Tvornica asfalta v Vršcu.** Pred vojno je obstojala v Vršcu tvornica, ki se je bavila s čiščenjem asfalta. V začetku vojne je prenehala z obratom. Sedaj pa so izgledi, da bo mogla ponovno otvoriti obrat.

= **Nove tvornice tobaka v Srbiji.** V Nišu je svoječasno obstojala tvornica tobaka, ki je za časa vojne tako propadla, da je potrebna temeljitega renoviranja. Zato se je z mnogih strani predlagalo, da se sploh opusti in da se zgradi namesto nje nova v Smederevu. Končno se je stvar tako predlila, da bosta dobila Niš in Smederevo tvornici, a razen tega se bo zgradila še ena tvornica v Velesu.

= **Proti izvozu kož z volno.** Ministrstvo trgovine in industrije je prejelo od Udruženja tvorničarjev finih kož v Zagrebu spomenico, v kateri to udruženje protestira proti nepravilni izvozni carini na volno in kože. Ker se na izvoz volne plača za 100 kg 1000 Din izvozne carine, a na kože pri 100 kg samo 200 Din, so trgovci z volno poslednji dve leti izvažali samo kože, in to obenem z volno. Na ta način jim ni bilo treba plačevati visoko carino na volno.

= **Prodaja lizola, lanolina, etra in razkužavalnega sredstva** se bo vršila 8. aprila pri oblastni upravi bolniškega fonda direkcije državnih železnic v Zagrebu. Predmetni oglas je v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

= **Cene olivnemu olju padajo.** Po vesteh iz Dalmacije so cene olivnemu olju nazadovale in se gibljejo med 15 do 17 D. Zaloge olja so še velike.

= **Dobave.** Direkcija pomorskog saobraćaja v Splitu sprejema do 20. t. m. ponudbe glede dobave strojev za obdelovanje lesa. — Pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila 18. t. m. ofertalna licitacija glede dobave mesa za ljubljansko garnizijo, dne 24. t. m. pa glede dobave 280.000 kg pšenične krušne moke (tipa 80%). — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 24. t. m. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave sanitetskega materiala; 28. t. m. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave posebnega perila, blazin itd.; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave obročev; 6. aprila pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave tiskarskih strojev; 8. aprila pri odeljenju za mornarico v Zemunu glede dobave 100.000 kg pšenične moke št. 6 tipa novosadske borze; 10. aprila pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 50.000 kg čistega bencina; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave lesenih držajev itd. — Predmetni oglasi so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

= **Prvi izkaz Avstrijske narodne banke v šilingih.** Po izkazu z dne 7. t. m. je obtok novčanic v Avstriji nazadoval za 38.58 milijona na 757.15 milijona šilingov.

= **Velika insolvenca v Budimpešti.** Stara krojaška tvrdka Weiner & Grünbaum v Budimpešti se je proglasila za insolventno. Aktiva znašajo 1 milijardo, pasiva pa 3 milijarde mk. Ponuja se 30% poravnava. Med oškodovanci so v večini inozemske tvrdke.

= **Kongres Mednarodne trgovske zbornice** se bo vršil od 21—28. junija v Brusiju. Po rimskem kongresu, ki se je v glavnem bavil z vprašanjem reparacij ter z gospodarskim ozdravljenjem Evrope in ki je mnogo pripomogel k spreletju Daweso-vega načrta, prihaja bruseljski kongres, ki bo nedvomno istotako velike važnosti, ker se vlade v mnogočem ravnajo po zaključkih tega velikega gospodarskega forума. V naši kraljevini je več zbornic in gospodarskih organizacij, ki so pristopile k Mednarodni trgovski zbornici.

Borze

CURIH: Beograd 8.35, Berlin 1.2340, Newyork 518.50, London 24.81, Pariz 26.72, Milan 21.07, Praga 15.40, Budimpešta 0.0072, Bukarešta 2.55, Sofija 3.775, Varšava 100, Dunaj 73.—.

PRAGA: Beograd 54.375; Dunaj 477.25, Rim 137.25; Curih 653.

BERLIN: Beograd 6.74, Milan 17.75, Praga 12.748; Newyork 4.195, Curih 80.93.

Vreme

Ko je koncem preteklega tedna velika depresija nizkega zračnega tlaka odhajala preko Skandinavije in severne Rusije na vzhod, so planili na njeni zapadni strani mrzli severni vetrovi na jug, kakor je to pri vsaki depresiji običajno. Najpogosteje se za odhajajočo depresijo brž pojavi zopet nova, prihajajoča z Atlanskega oceana ter hitro odrine severne vetrove. To pot se to ni zgodilo in mrzel zrak s severa se je mogel na široko razprostreti skoro preko cele Evrope. Lahko se reče, da tako velikega vpada mrzlega zraka s Severnega Ledenega morja nismo imeli v srednji in južni Evropi vso letošnjo zimo; sični vpadi mraza pa so se dogajali v Rusiji tudi letos zelo pogostoma.

Velik vpad mraza je pričel že poprejšnji petek in soboto; v soboto zjutraj je mrzel zračni val, prihajajoč z Ledenega morja, preplavil vso severozapadno Rusijo, Skandinavijo in Atlantski ocean tja čez Islandijo. V nedeljo je dospel že do Poljske, Nemčije in Anglije kjer je povsod snežilo že v nedeljo, v pondeljek je mrzla struja preko Francije in po ovinku na vzhodu mimo Alp že dosegla Sredozemsko morje ter povzročila nenaden vremenski preobrat z viharji in snežnimi meteži pri nas, v gornji Italiji in ostalih deželah v bližini severnih delov Mediteraneje. V večini srednje Evrope in tudi ponekod na zapadu je padal sneg. Sredi tedna je mraz prodri celo v Španijo, Italijo in na Balkan, edino v južni Rusiji se je še držalo toplo vreme: v sredo zjutraj je imel n. pr. vedno toplo Lugano 3 stopinje pod ničlo, Bordeaux v južni Franciji — 5 stopinj C, Moskva še vedno 3 stopinje C nad ničlo! Ker je velika depresija zelo počasi odhajala preko Rusije, je severni veter pihal preko Evrope skoro ves teden in jo še bolj ohladil; koncem tedna, v petek zjutraj je imela še vedno vsa Evropa od Hamerfesta do Madrida, Rima in Soluna temperaturo pod ničlo: London je imel — 3 stopinje C, Pariz — 4, Madrid — 2, Rim — 2 stopinji, Beograd nič stopinj, München — 15 stopinj, Dunaj — 8, Berlin — 10, Krakov — 18, Petrograd — 9, Arhangelsk — 14 in Hamerfest — 4 stopinje.

Ob zaključku tedna se pripravlja nov preobrat. Z Atlantskega oceana se je približala nova depresija ter je že prevladala v severozapadni Evropi, kjer je nastopil topli jugozapad. Pri nas se naznanja s padanjem barometra in z zapadno strujo v najvišjih oblakih; vztrajanje visokega tlaka na jugozapadu pa bi jo moglo še nekaj časa potiskati od naše neposredne bližine ter zadržati spremembo vremena.

•

Vremenska napoved za nedeljo: Dvignjenje temperature. Večinoma oblačno, semintja živahni zapadni vetrovi. Padavine niso izključene. Prognoza negotova.

Izjava

Podpisani Alojzij Rauši, posestnik in občinski svetnik v Slomih št. 43, obžalujem vse svoje obdolžitve v vlogi z dne 7., oziroma 9. februarja 1925, vposlani na srezkega poglavarja v Ptuju glede župana Antona Viseniaka v Slomih kot neresnične. Zahvaljujem se županu g. A. Viseniaku, da je odstopil od nadaljnega sodnega zasledovanja.

Ptuj, dne 13. marca 1925. 556

Alojzij Rauši.

OTVORITVENO NAZNANILO!

1334-a **KONFEKCIJSKA TOVARNA**

Fran Derenda & Cie. v Ljubljani

katera izdeluje in proizvaja na tovarniški način vsakovrstna oblačila za moške, fante in dečke

je otvorila

na Erjavčevi cesti štev. 2. (vogal Gram. gledališča v neposredni bližini Ilinske cerkve) poseben oddelek za

prodajo na drobno

da tako nudi v sedanjih kritičnih, težkih in drogiljivih razmerah **ugoden nakup** vsem uradniškim, delavskim in nižjim slojem raznovrstne oblačila in to oblaka iz dobrega in trocelnega sukna **od cene Din 450 naprej.** Za obilen obisk se priporoča, obilnostno najtopleje priporoča **K. mlekcijska tovarna**

FRAN DERENDA & CIE., LJUBLJANA.

Zahvala.

Za mnogoštevilne izraze sožalja ob smrti

Ivana Pernuša

za darovano cvetje in mnogobrojno spremstvo ob pogrebu se vsem iskreno zahvaljujemo.

Zlasti izrekamo svojo zahvalo prečastiti duhovščini, sokolskim društvom iz Radovljice, Bleda in Jesenic, pevskemu društvu z Bleda ter požarni brambi z Bleda.

Lesce, dne 13. marca 1925.

Rodbini

Pernuš in Olip.

1285-a

Oblastveno prijavljeni petrolejski prostori

1381-a

(glej brzojavko iz Londona v Jutru z dne 11. marca t. l. pod „Petrolejski vrelci v Jugoslaviji") se pod ugodnimi pogoji deloma ali v celoti odstopijo. Naslov v upravništvu.

1386-a

Preminula nam je danes iskreno ljubljena, predobra soproga, mama, teta in svakinja, gospa

Ivana Wisiak roj. Jauernik

soproga strojevodje.

K zadnjemu počitku jo bomo spremili v ponedeljek dne 16. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti na Jesenicah št. 87.

JESENICE, dne 14. marca 1925.

Anton Wisiak, soprog. — **Toni, Fric,** otroka. — **Ostali sorodniki.**

Inseriraite v Jutru!

Hiša v Ljubljani

nasproti univerze

trinadstropna, renovirana, obstoječa iz 19 stanovanj, 5 trgovskih lokalov in večje restavracije se proda. - Natančne poizvedbe pri g. MAYERJU v Gosposki ulici štev. 3/II. 1361-a

Angleščino

poučuje gradusni ameriške univerze v Washingtonu, D. C. z dipl. A. M. Naslov pove Aloma Company, Kongresni trg 3./I. 1299-a

Strojni inženir

išče delokroga ozir. novabilo k pogajanjem. Pismene ponudbe je nasloviti pod „Kraljestvo dela" na **Aloma Company, Ljubljana.** 1326-a

Proda se

več novih mlinskih strojev, in to sestava Ganz, Amme, Giesecke in Konegen. Stroji so popolnoma novi in nerabljeni. — Natančnejše podatke daje tvrdka: **„KONCERN", d. d., Zagreb, Vrhovčeva ul. 6a štev. 13.** 1189-a

Kovinsko podjetje 1307-a

dobro vpeljano, rentabilno, lastno poslopje s takoj prostim stanovanjem, v industr. kraju se vsled družinskih razmer proda.

Dop. na Jutro pod "Ugodni pogoji-1307".

Priporočamo knjigo:

Stojanović A., Kumanovska bitka.

Popis bitke in njen pomen z dvema zemljevidoma. Knjiga velja s poštnino vred Din 31·— ter se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Dostojevski:

„Besi"

Broš. Din 40, vez. Din 52 brez poštnine.

Roman v treh delih, prelož. Vladimir Levstik, se dobi v knjigarni „TISKOVNE ZADRUGE" v Ljubljani, Prešernova 54. (Nasproti glavne pošte.)

ALEKSANDER · DUMAS

ZVESTOBA DO · GROBA

(LA · DAME DE · MONSOREAU)

94

«Zahvaljujem se za ljubeznjivo vabilo, vendar obžalujem, da ne morem. Zopet me prijemlje mrzlica.»

«O, to je prav!» klikne nekdo z močnim glasom raz praga. «glej no, gospod de Bussy je zopet brez mojega dovoljenja vstal!»

Okrenejo se in pogledajo. Bil je Remy de Hadouin, zdravnik Bussyjev. «No, sedaj jih bom zopet slišal. Siten je, ta dobri moj zdravnik, skoraj je predober! Zbogom, grof, priporočam vam Rolanda!» «Bodite brez skrbi!» Bussy se oddalji in Monsoreau se vspne v sedlo. «Kaj vam je?» vprašuje Remy. Tako ste prebledli, da bi zares sam mogel verjeti, da ste bolni!» «Ali veš, kam jaše Monsoreau? Na Meridor!? pravi Bussy zaupniku. «Pa kaj ste se nadejali, da ga tja sploh ne bo?» «Bože moj, kaj se bo neki zgodilo po včerajšnjem dogodku!» «Gospa de Monsoreau bo vse tajila!» «Ali on jo je videl?» «Gospa Diana bo trdila, da se je on motil.» «Dvomim, da bo imela dovoli moči za to!» «O, gospod de Bussy, je li res mogoče, da tako malo poznate žene?» Remy, zelo slabo se počutim.» «Verujem. Vrnite se domov. Za danes vam predpišem račjo juho, pečeno pišče in trohico šunke.» «Oh, nisem gladen.» «Tembolj vam je krepko jelo potrebno.» «Remy, slutim, da bo ta krvniški sluga v Meridoru izzval tragičen prizor. Moral bi pristati na njegovo vabilo, spremit bi ga moral.» «Zakaj?« «Da pomagam Diani!» «Rekel sem vam in ponavljam, gospa Diana si bo sama bolje pomagala, in mi moramo prav toliko storiti, zato vas prosim, vrnimo se. Sicer pa, naj ne vidijo, da ste tukaj obstali. Zakaj ste šli na zrak kljub moji zabrani?» «Bil sem preveč vznemirjen in se nisem mogel vzdržati.

Remy zmigne z rameni, odvede Bussyja in posadi svojega prijatelja in gospodarja za dobro obloženo mizo. Monsoreau pa jaše tačas iz mesta pri istih vratih, kakor včeraj, in po isti poti.

Monsoreau je imel dovolj razloga, da je zopet zajahal Rolanda. Hotel se je prepričati, jeli ga je ta konj včeraj slučajno nesel do onega hrasta, kjer je zid nekoliko prekrušen in nosi sledove obiskov, ali pa je konj storil tako po svoji že ukoreninjeni navadi. Monsoreau mu je torej spustil uzde in konj je dirkal svojo pot, s svojo običajno naglico, ki je bila uprav bajna v primeri z drugimi konji, in se je pri pogledu na vrata dvorca Meridor okrenil na levo. Monsoreau mu je prepustil smer, in čez kakšnih petdeset minut se je s konjem znašel uprav na istem mestu, kakor včerajšnji dan. Samo da je danes bilo to mesto pusto in se ni danes slišalo nikakršno drugo hrzanje.

Grof stopi s konja, se ogleduje nekaj časa, in potem stopi zopet na zid. Da se mu pa ne zgodi, kakor včeraj, in da bi zopet ne bil prisljen, da se vrne peš, vzame povodce svojega konja v roke, preje pa jih je napustil do največje mogoče dolgosti.

Z vrha zida pozorno ogleduje Monsoreau na vse strani. Ali nikjer ne vidi ničesar. Povsodi je tišina, od nikoder glasu, ne postave. Redkokdaj se prikaže kakšna mlada srnica in zopet plašno prhne v goščavo. Grof premisli in uvidi kmalu, da izgublja svoj čas s prežanjem na ljudi, ki so opozorjeni, in ki jih najbrže ne bo več semkaj. Če imajo še sestanke, so jih prenesli na drugo mesto. Monsoreau zopet zajaše Rolanda in krene po stezici nazaj, proti dvorcu. Čez pol ure se nahaja pred rešetko pod dvižnim mostom.

Baron je pravkar dresiral svoje lovske pse, ko se njegov zet pojavi pred vhodom. Stopil mu je nasproti. Diana je sedela nedaleč pod divnim jesenom in čitala neko knjigo, neki sodobni roman. Pri njej je sedela njena verna sobarica in spremljevalka Jerica. Ko je grof pozdravil tasta, ogledal se je na gospo. S konja stopi in se jej približa. Diana vstane, mu stopi tri korake nasproti in se mu resnobno nakloni.

«Kolika mirnost, ali kolika pokvarjenost!» si gnevno misli grof, obenem zavzet nad nepričakovano mirnostjo svoje žene. «Kako bom neki mogel razpihati vihar v tej stoječi vodi?» Neki sluga pristopi, grof mu vrže povodce svojega konja, nato zaprosi ženo za kratek razgovor. «Prav rada,» mu odgovori ona. Baron pa ga vpraša: «Ali nas hočete počastiti in ostati nocoj pri nas?» «Da, dragi gospod baron, vsaj do jutri!» Stari baron se oddalji, da se pobrine za svojega zeta. Monsoreua pokaže Diani na stolec, s katerega je pravkar vstala, sam sede na stolico, katero mu je prepustila Jerica, in upre v Diano pogled, katerega bi se ustrašil tudi marsikateri močni možakar. Potem spregovori kar naravnost: «Gospa, kdo je bil včeraj z vami v parku?» Diana pogleda moža bistro in iskreno: «Kateri čas, gospod?» vpraša z glasom, kateremu je z močjo svoje volje odvzela vsak znak vznemirjenja.

«Oh šestih.»

«In kje?»

«V starem srezu.»

«Tam ?Ni me bilo. Morda je šetala tam moja prijateljica.» Monsoreau je bil izprva presenečen, tako da ni našel nadaljevanja. Potem ga je prevzel gniev, in ves zelen ponovi: «Gospa, povejte mi ime tega moža!» «Katerega moža?» «Onega, ki je z vami šetal!» «Ne morem reči, ker se jaz nisem šetala.» «Vi ste bili, pravim vam!» zahrope Monsoreau, da mu ni treba zavpiti. «Vi se motite, gospod!» odgovori Diana hladnokrvno. »Kako morete to tajiti, ko sem vas videl!» «Kaj, vi da ste me videli?» «Da, gospa, na lastne oči! Kako morete tajiti, ako bi to ne bili vi, ko razven vas ni žene v Meridoru!» «Zopet se motite. Tukaj je gospa de Saint Luc, moja prijateljica.» «In gospod de Saint Luc?» «O, mlado poročena sta, on je ne zapusti nikdar, ona ne njega. Njun zakon je nastal iz ljubezni. Vi ste najbrže videli njiju.»

«Ne, to ni bil gospod de Saint Luc. To tudi ni bila gospa de Saint Luc. Jaz sem vas povsem dobro spoznal. Bili ste z nekim moškim, katerega ne poznam, ali spoznal ga bom, zaklinjam se vam na to!»

«Vi torej ostajate pri trditvi, da sem jaz bila ona ženska, ki je bila baje z nekim moškim tam v parku, kjer ste jih vi videli?»

«Pravim vam, da sem vas spoznal, da sem tudi spoznal vaš vsklik.»

«Če ste miren in razborit, gospod moj, bi vas prav rada poslušala in se razgovarjala z vami, tudi o neprijetni stvari. Toda vi ponavljati venomer eno, in meni se ne ljubi venomer ponavljati tudi svojo. Zato raje odidem».

«Ne, gospa,» klikne Monsoreau in prime Diano za roki. Vi boste ostali tukaj!»

«Gospod,» pravi Diana, «evo, pravkar prihaja čez stopnice gospod in gospa de Saint Luc. Upam, da se boste znali obnašati. Vsaj sebe imejte v oblasti.»

Zares ta prihajala oba imenovana. Pa ne s strani stopnic, ampak s strani drevoreda, šetala sta skupno, pod roko, ona v sinjem krilu in ogrinjalu, kakor Diana včeraj ... in prihajala sta, ker je zvonilo na južino. Oba spoznata grofa, in takoj zaslutita, da bosta s svojo prisotnostjo osvobodila Diano iz velike neprilike, zato sta se požurila k njej. Gospa de Saint Luc se globoko nakloni pred Monsoreauom, po običaju one dobe, plemič de Saint Luc pa krepko stisne roko. Zamenjali so nekoliko ljubezniivosti, potem je Saint Luc nalahno odrinil svojo ženo proti Monsoreauu, sam pa je vzel Diano izpod roke, in tako porazdeljeni so skupno odšli v dvorec k obedu. V Meridoru so po starem običaju izza časa kralja Ludovika XI. še imeli glavni zajtrk ob devetih predpoldne.

Monsoreau je sedel med Saint Lucom in njegovo ženo. Diana pa med svojim očetom in gospo de Saint Luc, svojo prijateljico, ki je spretno tako razmestila goste. Vodil se je obči razgovor, o prihodu vojvode v Angers, o kralju in Parizu, o poseldicah tega pokreta, o kraljici materi, o preteči državljanski vojni. Potem tudi o lovu. Monsoreau bi se bil razgovarjal o čem drugem, ali njegovi mizni prijatelji so se trdovratno vračali na te splošne predmete, kakor da jih naenkrat zanima ta politika bolj ko vse drugo. In Monsoreau tudi sedaj ni imel uspeha. Saint Luc pa je gospej de Monsoreau neopaženo dvakrat namežiknil, kakor da jo hoče s tem znakom obodriti in jej reči: «Le zaupanje, gospa, kmalu bo vse bolje. Že zori!»

„Jutrov" roman

LUCIFER

katerega skozinskoz napeta vsebina, prepletena s fantastičnimi zapletljaji od začetka do konca, ki prinašajo navdušenje v čitatelju z interesantnim razmotavanjem vsak hip presenečenja, ki mu že sledi razočaranje in konsternacija in zopet presenečenje tako, da so čitatelji netrpno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je izšel in se dobiva pri upravi „Jutra" v Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za svoje domače knjižnice.

Bolj zabavati Vas ne more nobena knjiga!

vezana stane Din 55, Broširana pa Din 45.

Priporočamo novo izdajo Janko Kersnikovih romanov:

Cyclamen

Broš. 22 Din, vez. 27 Din, pošt. 1·25 Din

Agitator

Broš. 18 Din, vez. 23 Din, pošt. 1·25 Din

Izdala jih je Tiskovna zadruga v Ljubljani

Oblastna monopolska direkcija v Ljubljani razpisuje na dan 10. aprila t. l. ponovno

ofertalno licitacijo

A) za prodajo v zalogi nahajajočih se:

1. malih zabojev od pločevinastih spojk,
2. velikih zabojev od cigaretnega papirja,
3. starih sodov od olja,
4. odpadkov od jutnih niti,
5. odpadkov od pletenine iz kozje dlake,
6. odpadkov od konopcev črnorumenih,

B) za oddajo v enoletni zakup:

1. odpadkov od jutnih niti,
2. koruzne slame od ambalaže.

Interesantom-tuzemcem je vložiti do 10. ure dneva licitacije kavcijo v iznosu 5%, inozemcem 10% od ponudene svote v blagajni tobačne tovarne v Ljubljani.

Razpisani materijal, kakor tudi dražbeni pogoji so navpogled v ekonomatu tobačne tovarne v Ljubljani, kjer se dobe tudi vse tozadevne informacije.

Iz pisarne Oblastne monopolske direkcije v Ljubljani, št. 270/14 1925 I. v Ljubljani.

1369-a

Razpis

licitacije za zgradbo novega šolskega poslopje v Žvirčah pri Žužemberku.

Krajni šolski svet v Žvirčah **razpisuje javno zmanševalno dražbo** v svrho oddaje gradbe novega šolskega poslopja v Žvirčah. Gradbeni stroški so proračunjeni na znesek 400.000 Din. Podatki, pojasnila, načrti, splošni in posebni pogoji, kakor tudi popis poslopja so na razpolago pri podpisanem krajnem šolskem svetu.

Ponudbe, kolekovane s kolekom 100 Din, je vložiti najpozneje do dne 25. marca 1925 ob 10 uri v roke predsednika krajnega šolskega sveta in sicer v zapečatenem zavitku z zunanjo označbo: „Ponudba podjetnika N. N. za zgradbo novega šolskega poslopja v Žvirčah".

Licitacija se bode vršila dne 28. marca 1925 ob 10. uri pri okrajnem šolskem svetu v Žvirčah.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrecno izjaviti, da v celoti pristane na načrte, splošne in posebne stavbene pogoje, ter na popis poslopja, ter mora položiti kot kavcijo 10% ponudbene svote.

Kavcija se lahko položi v gotovini, hranilnih knjižicah pupilarno varnih hranilnic, odnosno vrednostnih papirjih ali v garancijskih pismih bank.

Obenem s ponudbo je doprinesti dokaz o usposobljenosti za izvrševanje visokih gradb.

Krajni šolski svet si pridrži pravico do oddaje gradbenih del ne glede na višino ponudbe.

V Žvirčah, dne 2. februarja 1925.

Krajni šolski svet.

1368-a

SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI

SINGER

šivalni stroji

so na vsem svetu poznani kot najboljši

Singer šivalni stroji, COURNE & CO., NEW YORK

Prodaja na obroke

LJUBLJANA, Šelenburgova ul. 3

Centrala za SHS:

ZAGREB, Marulićeva ulica 5

Zastopstva v vseh mestih 38-a

Samo Din 250

zelo trajžen gumijev

dežni plašč.

Isti boljše vrste **Din 295,** najfinejši **Din 460** se dobivajo v Prvi gorenjski razpošiljalni

1331-a **IVAN SAVNIK, Kranj 230**

Istotam se razpošilja zopet vse vrste manufakturno blago po zelo nizkih cenah. Zahtevajte vzorce in cenike!

„AUGOLATOR"

inhalacijski aparat ne sme manjkati v nobeni družini, nabaviti si ga mora vsak posameznik, ako skrbi za svoje zdravje. — „AUGOLATOR", inhalacijski aparat, zdravi z najsigurnejšim uspehom vse bolezni sapnih organov, kakor: prehlajenja, kašelj, ošlovski kašelj, naduha, gostalcni in bronhijelni katar, vratne in pljučne bolezni, vnetje pljučnih konic, posledice influence, astma itd. itd. Prednosti aparata: kazhlapuje čiste in vodene tekočine. Ni v nikaki zvezi s kurjavo, torej ognja varen. Komodno se more uporabljati tudi v postelji. Takoj po uporabi se pacijent lahko poda na mrzli zrak ter je popolnoma zavarovan pred ponovnim prehlajenjem. Presenetljiv učinek takoj po uporabi. Cena takoj upo abljivega in popolnega aparata „AUGOLATOR" 135 Din, poštnina in ovojnina se zaračuna posebej.

Zahtevajte takoj brezplačnih prospektov.

JOZE CEBULJ

agentura-komisija, Jesenice na Gorenjskem

Generalno zastopstvo za SHS. 85-a

Cvetličarna Anton Bajec

Ljubljana, Pod Trančo štev. 2

oskrbi vsak dan **sveže cvetje** šopke in vence, traksve z napisi itd. točno in po zmernih cenah. 66-a

12603-a

Dobro izvežbanega

pomočnika ali prodajalko

papirne oz. galanterijske stroke sprejme tvrdka

Goričar & Leskovšek, Celje

Teod. Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 3

kovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar, instalacije vodovodov. Naprava strelovodov. Kopalne in klozetne naprave.

Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škatlje) za konzerve. 73-a

B. VESELINOVIĆ & COMP.

V MARIBORU, Gosposka ulica Št. 26

Da bi cenjeno občinstvo spoznalo naše dobro blago, katero prodajamo po stalno solidnih cenah, vpeljali smo v naši trgovini **„Brezplačno loterijo"**, potom katere je mogoče, da dobi kupec lepo darilo, ne da bi kaj žrtvoval. Kdor torej kupi na enkrat ali v presledkih blaga za 250 Din, dobi brezplačno po 1 srečko, s katero ima pravico igrati na tej loteriji pri zgoraj omenjeni tvrdki, kakor hitro je prodanega blaga za omenjeno štvilo srečk.

Ta loterija ima 1600 srečk s 720 dobitki.

Dan srečkanja se pravočasno objavi.

Žrebanje pod kontrolo dr. V. Pfeiferja **najkasneje v juliju 1925.** Dobitki: 1 kompletna spalna soba, 2 dobitka po 1 otomana, 2 dobitka po 3 m volnenega blaga, 10 dobitkov aluminijeve posode in še 705 raznih drugih dobitkov. 54-a

Ha-Ha-Ha

ne bodete stregli ne, imam močno obleko, ker sem kupil sukno v veletrgovini R. Biermocki Celje št. 20, katera razpošilja trajno sukno m 60 Din, močan ševjot m 70 Din, fini kamgarn m 90 Din. Ilustrovani cenik s čez 1000 slikami se pošlje vsakemu zastonj, vzorci od sukna, kamgarna in razne manufakturne robe pa samo za 8 dni na ogled. Kdor pride z vlakom osebno kupovat, dobi nakupu primerno povrnitev vožnje. Naročila čez 500 dinarjev poštnine prosta. Trgovci en gros cene. 105-a

TALMONE Zahtevajte

ČOKOLADA Jo povsod!

IPAK NAJBOLJA

Filijale

Jadransko Podunavske banke

v Kranju, Ljubljani in Mariboru

sprejemajo in obrestujejo najbolje

vloge na knjižice in na tekoči račun

Eskontirajo menice

Izvršujejo vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje 1335-a

Copiče za slikarje,

zidarje in pleskarje izdeluje najceneje **Hinko Šinenc, Ljubljana, Trž**aška c. 3. Zahtevajte cenik!

1357-a

Opr. štev.: E A I 13/25 / 7

Dražbeni oklic.

Dne 15. marca 1925 ob 13. uri prodalo bo v Medvodah, vila Urbanc, po javni dražbi sledeči predmeti:

Razna posteljna oprava, pohištvo, salonska ura z nihalom, ura budilka, slike, kipi iz gipsa, cenina za turiste, slamnati okraski, divan, umivalnik z ogledalom in marmornato ploščo, porcelanasta umivalna garnitura, karnise, postelina odeja, svitilke, razno moško perilo, telovadne hlače, čepice, zastori, posteljna preginjalka, več slamnikov, sobne kredence, omara za knjige, razno pohištvo, razna posoda, servisi, kuhinjska oprava itd.

K draženju se bo začelo pozivati še-le pol ure po zgoraj navedeni uri; medtem se lahko ti predmeti ogledajo.

Zapuščinska zadeva: **Erna Janežič iz Ljubljane.**

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. V.

dne 8. marca 1925. 1342-a

Za mladino

naročite novi knjigi:

Filip Dom.: Kako se se vragi ženili.

Broširano 30 Din, vezano 35 Din, poštnina 1·50 Din.

Levstik Vlad.: Deček brez imena.

Broširano 25 Din, vezano 30 Din, poštnina 1·50 Din.

Knjigi se naročata pri

knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Obrt

Slamnike in svilene klobuke po najnovejši, zelo okusni modi in najnižjih cenah kakor tudi razno preoblikovanje vljudno priporoča modni atelje MARIJA JEGLIČ, Ljubljana, Slomškova ulica št. 27. 112

Podkovanje konj seva podkova, mala, št. 00 — 12 Din; srednja, št. 2 — 14.50 Din; velika, št. 4 — 16.50 Din. Kunstler, Lepi pot, pri tobačni tovarni. 5654

Pekarno dobri obrat vzamem v najem. Ponudbe na upravo »Jutra« pod Pekarija 2681. 5581

Stare slamnike sprejema v preoblikovanje, bolenje in barvanje po nizki ceni in se priporoča J. Sternberger, Dunajska cesta št. 9. 5725

Damski klobuki najnovejši so pravkar došli! Kristina Stadler, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23/I. — Priznano solidna cena, preoblikovanje, predelavanje in barvanje vseh vrst se točno izvršuje. Istotam se sprejme učenka. 5799

Cementne cevi stopnice, tarace, plošče za tlak, ograje itd., izdeluje D. Cihlár, Ljubljana, telefon št. 783. 6045

Preoblikovanje slamnikov od 40—50 Din. Predelovanje svilenih klobukov od 70 do 90 Din, priporoča modni salon na Vodnikovem trgu, lepa št. 10. 6014

Pek, mojstrom! Polaganje kartov, hodisi iz epeke ali flovice, napravljam natančno in hitro. — Pismene ponudbe pod šifro »Oftenšlager« na upravništvo »Jutra«. 5964

Pouk

Strojepisje poučuje gospodična. Pokrve se od 1.—2. ure. Naslov v upravi »Jutra«. 5492

Krojl najmodernejši, po meri, za dame in gospode s natančnim poukom 16. marca tečaj za krojače, šivilje in za samouporabo! — Od ministr. za trgovino in obrt konces. krojna šola v Ljubljani, Židovska 5. 5978

Strojepisje fri. konces. zasebno učilišče, učna ura 6 Din. Gita Petač, Ljubljana, Valvasorjev trg 6, pritličje. 6136

Inštrukcije daje akademik-tehnik srednješolcu pod ugodnimi pogoji. Naslov pove uprava »Jutra«. 6092

Inštruktor se išče za pouk v kajigovodstvu v večernih uroh. Naslov pove uprava »Jutra«. 5960

Služba (dobe)

Sprejmem učenko v trgovino z mešanim blagom v Ljubljani. Ukrbo mora imeti pri starših. — Naslov v upravi »Jutra«. 5749

Prodajalec ali prodajalka za prodajo živilic po mestu, se sprejme. Predpogoj snažnost in poštenost. Naslov za informacije v upravi »Jutra«. 5859

Čevljar, pomočnika (fra) za fina moška in ženska dela, sprejme Alojzij Negro, čevljar, Ljubno-Pokrant, Gorenjsko. Hrana in stanovanje v hiši, plača po dogovoru. 5847

Močan učenec z dobrim izpričevalom, se sprejme. Ponudbe na naslov: L. Gutenberger d. d., umetni mlin, trgovina z mešanim blagom in elektrarna, Medlica, postaja Prevalje. 5844

Šivilja-pomočnica se sprejme. — Vidmar, Ž. Ulica 1. 6076

Mlajši šofer ki bi opravljal vsa dela v skladišču, se išče. Ponudbe z označbo zahteve plače na upravo »Jutra« pod znakom »Manufaktura 2893«. 6064

Mlad in čeden fant se sprejme kot snažilec jedilnega orodja v tukajšnje restavracije. — Naslov pove uprava »Jutra«. 6053

Zanesljiv potnik za Slovenijo in Hrvatsko, se sprejme. Oni, ki znajo voziti dvokolo imajo prednost. Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta 4. 6067

Ločen trgovec naobražen, 40letni mož v dvema deškoma, išče za takoj simpatično gospodinjo, ki bi opravljala vsa opravila tričlanske družine, v mestu ob Dravi. Mirno domače življenje. Ponudbe s sliko in zahtevki pod »Rodbina 2861« na upravo »Jutra«. 6035

Služkinja ki bi znala kuhati ter bi opravljala tudi druga hišna dela, se sprejme pri majhni boljši družini. — Plača po dogovoru. — Naslov pove uprava »Jutra«. 6056

Modistinja spretna, ki zna vsa modistovska dela, se sprejme takoj. Hrana in stanovanje v hiši. — Več pove uprava »Jutra«. 6021

Šivilja zmožna samostojnega dela in gospodinjstva, se sprejme v trgovini Uran nasl., Glince 68. 6057

Vajenka za špecerijsko trgovino — katera ima že tletno učno dobo ali pa je še izučena, se sprejme. Ponudbe pod »Vajenka 1925« na upravo »Jutra«. 5547

Pošteno dekle staro 20—30 let, ki razume kuho in druga lahka hišna dela, se sprejme takoj. — Zglasiti se je v Škofji ulici št. 8, pritličje, desno. 6045

Vajenca zdravega, iz dobre rodbine, s primerno šolsko izobrazbo sprejme manufakturna trvrdka Franc Crobath, d. z o. z. v Kranju. Dečka je takoj osebno predstaviti. 6050

Dekle pridno, pošteno in zanesljivo, ki zna tudi kuhati, s večletnimi spričevali — se sprejme kot natakarica. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod znakom »Dekla 87.417«. 6039

Deček poštenih staršev, star od 18 do 20 let, se takoj sprejme za vse domača dela. — Prednost imajo oni, ki so nekoliko izurjeni v kletarstvu. — Vinska klet Pačnikova, Laško. 6040

Dekllce pridne in zanesljive, priporočam za vzgojiteljice, natakarice, podnatakarice, varnikinje otrok in služkinje. Mesta dobite po vsej Jugoslaviji. Za odgovor je priložiti znamko za 2 Din. Roza Ružer, posredovalnica služb, Ljutomer, Slovenija. 5635

Služkinja dobrih staršev, pridna, ki zna kuhati in opravljati lahka hišna dela, se sprejme. Vljudnost in znanje nemškega jezika pogoj. Naslov pove uprava »Jutra«. 6125

Dobre šivilje dobilo stalni na dom vrzane moške in ženske srajce. Poizvedbe daje Textilia, d. d., Krekov trg štev. 10. 5648

Učenec s primerno šolsko izobrazbo, se takoj sprejme v mešani trgovini Viktor Čonč, Rogaška Slatina. 5638

Trgovski učenec s primerno šolsko izobrazbo, se sprejme. A. Sušnik, trgovina s železnino, Ljubljana. 5820

Učenec pošten in zdrav, s primerno šolsko izobrazbo, poštenih staršev, ne pod 15 let star, se sprejme v trgovino Ignac Andrašič v Kranju. 5929

Kovaški pomočnik se išče za takojšnji nastop. Biti mora dober podkovski kovač konj in volov. Hrana in stanovanje v hiši — plača po dogovoru. Naslov v upravi »Jutra«. 6481

Ogljarje sprejme, popolnoma izvežbane in zanesljive, se išče za takoj v stalno delo. — Eventualno se odda zanesljivemu akordantu, ki je zmožen položiti primerno kavcijo, kuhanje oglja v veliki množini. — Pojasnila daje Ivan Sitko, tovarnar v Ljubljani, Metelkova 4. 5466

Import Dokumente poslati — zahtevano ugodno. — Direkcija. 6006

Krojaški pomočniki dobri, dobijo trajno delo pri tvrdki I. Čeh, Postojna-Trebnje. 6003

Kuharica ki samostojno in dobro kuha in opravlja tudi druga domača dela, se sprejme. — Ponudbe na upr. »Jutra« 6072

Šivilja za belo perilo, dobi delo na dom. Naslov pove upr. »Jutra«. 5885

Kuharica in sobarica se sprejmeta. Ponudbe na naslov: Gusti pl. Benko, Zemun, Kralja Petra ul. 33. 5850

Knjigovodja vešč popolnoma ameriškega knjigovodstva, zmožen slovenskega, nemškega in srbohrv. jezika, se pod ugodnimi pogoji sprejme. — Ozira se samo na prvovrstno moč. Ponudbe je poslati na poštni predal 3 v Celju. 5743

Vajenca se sprejme v fotografični zavod. Pogoji: starost od 15 do 18 let, nekaj razredov srednjih šol in veselje do risanja. — Pismene ponudbe na upravo »Jutra« pod »Kemigraf«. 5706

Šivilja za popravljanje perila na dom, se išče. Ponudbe na upravo »Jutra« pod znakom »Pripravna 2889«. 6103

Špec. veletrgovina v Ljubljani, išče za Ljubljano starejšega in resnega zastopnika. Ozira se samo na trgovsko izobražene reflektante. — Vprašanja na upravo »Jutra« pod znakom »Stalna služba 2897«. 6135

Brivsk. pomočnika sprejme Hinko Dolenc, Ljubljana, Poljanska c. 51. 5730

Čevljar, pomočnik za boljša obuta in finna moška in ženska dela, se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. August Jeglič, Radeče. 5902

Namestitve! Dijaki, knjigovodje, inkasanti, skladiščniki, korespondenti, trg. pomočniki, agenti, vozniki, strojepiske, mašinisti itd. lahko v kratkem dobijo primerno namestitev v Ljubljani, Zagrebu in drugih mestih. — Obrnite se takoj pismeno na: Namještbeno - Oglasni odjel Delta - Stana, Zagreb, Ilica 17. 5827

Par dobrih kovačev ki se razumejo v prvi vrsti na vpakovrstne lopate in motike, se sprejme takoj v službo. Plača po dogovoru. Poizve se v upravi »Jutra« pod »Dober kovač«. 5845

Krojaški pomočnik zmožen vsakega dela, se sprejme takoj pri G. Janeu v Radečah pri Žid. mostu. 5925

Služba (išče se)

Samostojen vrtnar oženjen, 32 let star, z dobrim spričevalom, vešč v vseh panogah, išče stalno mesto. Nastopi takoj ali s 1. aprilom. Naslov: Josip Bobič, Ročica-Bled št. 2. 5750

Sobarica išče mesto, najraje izven Ljubljane. Dopise na upr. »Jutra« pod znakom »Sobarica 162«. 5920

Mlad trg. pomočnik želi spremeniti službo. — Reflektira na službo hodisi v mestu ali v večjem prometnem kraju Slovenije. — Cenjene ponudbe na upravo »Jutra« pod »Spreten prodajalec 18«. 5895

Moška moč z večletno prakso v knjigovodstvu, zmožna slovenskega, češkega in angleškega jezika v govoru in pisavi, franc. v pisavi, želi spremeniti mesto. — Ponudbe pod »St. 2780/16« na upr. »Jutra« 5809

Elektromehanik absolvent električne delovodske strokovne šole, vojaščine prost, s strojniškim in kolarskim izpitom, vešč slovenščine, srbohrvatščine in nemščine, išče primernega namestitve. Cenj. ponudbe pod »Vesten 5820« na upr. »Jutra«. 5902

Šivilja za krpanje in popravila — gre v hotele in na dom. Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Šivilja za hotele«. 6066

Gospodična ki zna nekoliko šivati in bi ta posel opravljala v prostem času, išče mesta pri šivilji. — Ponudbe pod znakom »Zanesljiva 2864« na upravo »Jutra«. 6028

Strojni paznik izučen klinčavničar, ki je vešč mazanja samostojno voditi motor na nafto ter obnovo nadzirati manjšo električno centralo, išče primerne službe. Naslov pod znakom »Zanesljiv 2860« v upravi »Jutra«. 6011

Knjigovodja samostojen blanketski kalkulant, saldokontist, perfekten slovenski, hrvatski in nemški stenotipist, išče mesta. Ponudbe pod šifro »Rodna praksa« na podružnico »Jutra« v Mariboru. 5997

Urednik perfekten knjigovodja, blanketist, korespondent v slovenskem, srbohrvatskem in nemškem jeziku, z dolgo in večletno tovarn. prakso, želi s 1. julijem spremeniti mesto. Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Vodilno mesto«. 6143

Lesnim industrijam! Iščem službe pri taki večji lesni trgovini ali industriji. Sem 28 let star, neomadeževane preteklosti, vzorčan v rezanem, tesanem in okroglem lesu. — Cenjene dopise na upravo »Jutra« pod »Les 28«. 5756

Lepa nagrada kuharici iščem službo, kjer se izpopolnim v kuhanju. Naslov pove upr. »Jutra«. 6038

Rudar, obratovodja absolvent rud. šole in rezike z mnogoletno prakso, vešč slovenskega, nemškega in hrvatskega jezika, želi premembe službe. Naslov v upravi »Jutra«. 5621

Gospodična s primerno šolsko izobrazbo — išče službe k 1 ali 2 otrokoma. — Naslov pove uprava »Jutra«. 5428

Sedlarski pomočnik ravnokar izučen, želi dobiti mesto v boljši delavnici. — Ponudbe na naslov: Franc Sattler, Poljšane. 5486

Absolvent trg. šole želi mesta, najraje pri kakem lesno industr. podjetju kot začetnik. Ponudbe na upravo »Jutra« pod znakom »Marljivost 3150«. 5839

Trgov. pomočnik mlad, mešane stroke, zmožen slov. in nemškega jezika, išče službe za takoj. Naslov: Franc Schwarz, Pesnica. 6115

Ekonom samski strokovnjak, 28 let star, neomadeževane preteklosti, išče službe upravitelja večjega posestva ali kaj sličnega. Cenjene dopise na upravo »Jutra« pod »Upravitelj 28«. 5754

Prodajalka izurjena v mešani stroki, zmožna slovenskega, nemškega in nekoliko hrvatskega jezika, vajena nekaj pisarniških del, išče mesta kjerkoli. Cenjene ponudbe pod »Vestna 2746« na upr. »Jutra«. 5899

Potnik s dobro prakso, uveden po Bosni, Hercegovini, Vojvodini in Srbiji, išče mesta »fike« ali v provizijo. — Ponudbe je poslati na naslov: »Potnik«, Vukovar, Šajmište 88. 5892

Gospodična iz boljše hiše z večletnimi prvovrstnimi izpričevali, izvestna računarica, s lepo pisavo, želi mesta, najraje v trgovini kot prodajalka, blagajničarka ali pisarniška moč. Cenj. ponudbe pod šifro »Pridna in zanesljiva 1. maja« na upravo »Jutra«. 5830

Dekle pridno in pošteno, s večletnimi spričevali hišna in natakarica, katera zna tudi kuhati, išče službo, najraje na deželo. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod znakom »Nastopi takoj«. 5839

Korespondentinja nemška, ki dobro obvlada tudi italijanski in francoski jezik, želi primerne zaposlitve. Dopisi pod »Perfektna 2902« na upravo »Jutra«. 6140

Vzgojiteljica nemška, išče mesta. Poučuje francoško in angleško. Ponudbe pod »Vzgojiteljica 2902« na upr. »Jutra«. 6141

Izobražena dama representativna in simpatična želi mesta kot hišna dama (Hausdame) potna spremljevalka ali družabnica v boljši rodbini. Je zmožna tudi izvrševanja raznih ročnih del. Resne ponudbe naj se pošiljajo na upr. »Jutra« pod znakom »Takoj ali poznejše«. 6109

Kontorist s prakso, vešč knjigovodstva, slovenske, srbohrv. in nemške korespondence ter strojepisja, želi premeniti službo. Dopise na upr. »Jutra« pod šifro »Ponolnoma vešč«. 6096

Kletar s večletno prakso, kvalificiran v vseh delih kletarstva ter, z zelo dobrimi spričevali, želi stopiti v službo takoj ali pa s 1. aprilom. Naslov pove upr. »Jutra«. 6087

Prodajalka spretna mlajša moč, zaposlena v trgovini z mešanim blagom na deželi, želi premeniti mesto. Ponudbe na upravo »Jutra« pod znakom »Poštena 2880«. 6082

Večletni trgovec Srbin iz Vojvodine, želi mesta pri večji trgovini kot delovodja, potnik ali vodja podružnice. Razpolaga s kavcijo od 20—30.000 Din. Pristoji bi eventualno tudi kot družabnik trgovine ali manjše industrije ter bi pomalo vložil do 100.000 Din. Dobra trgovska moč, ki pozna celo državo. Smožen korespondence ter srbskega, nemškega in madžarskega jezika. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Vojvodjanin trgovec«. 6099

Prodam

Otroški voziček se poceni proda v Spodnji Šiški, Kmetijska štev. 256. 5729

Milnarji, žagarji! Prodam razne mlinarske potrebščine — med drugimi: »valcenstihl« štev. 2, model Oeser, mali cilinder za moko, dva železna pohčasta kolesa, velikosti 160 in 40 cm, za skupni pogon, železno vlačko (Transportšinenke) 2 m dolgo in motor na benzin, 6 HP, vse novo in le malo rabljeno. Josip Kupec, mlin, Sv. Pavel pri Preboldu. 5926

Obleka, površnik in fakel, skoraj novo, se proda. Naslov pove uprava »Jutra«. 5923

Pomladni kostum (angl. fazona) svetlo siv, s svileno podlogo, je zelo poceni naprodaj v krojačnici Ješek, Selenburgova ulica št. 6/II. 5946

Drva za kurivo Odpadke od lage prodajamo dokler traja zaloga v vsaki množini po znatno znižani ceni. Parna žaga, Trnovo, Jurčičeva štev. 14. 5935

Dve omari visoka in nizka, naprodaj na Zaloški cesti št. 18/I, vrata 12. 6068

Damsko kolo dobro ohranjeno, se proda. Naslov pove upr. »Jutra«. 6079

Otroški voziček dobro ohranjen, se proda. Naslov pove upr. »Jutra«. 6071

Ogledalo 100 × 175, dalnogled (Fernrohr) 12 × in 8 klarinet, se proda na Glincah št. 220. 6073

Razno pohištvo se radi selitve takoj proda. Naslov pove upr. »Jutra«. 6072

Pletilni stroj št. 18, dobro ohranjen, se za 2000 Din proda. Naslov pove uprava »Jutra«. 188

Kompletna spalnica iz mehkega lesa, se ceno proda. Ogleda se: Rožek, Celovška cesta 59. 5974

Proda se: dva damska spomladanska plašča, 2 damska zimnika ter nika, po zmerni ceni. Naslov pove upr. »Jutra«. 6139

Krzneni plašč elegantn, za večjega vitkega gospoda, se proda. — Naslov pove upr. »Jutra«. 6128

Salonsko ogledalo veliko, črno, elegantno, se proda. Naslov pove uprava »Jutra«. 6124

Proda se: 1 železna pentadga, 1 Dinamo motor (8 in žetrt PS) in vse pletilnih strojev. — Naslov v upravi »Jutra«. 5576

Prva pomoč pri nezgodah lepak v velikosti 50 × 70 cm s 14 slikami, predpisan za vsa industrijska podjetja, se dobi v »Delniški tiskarni«, d. d., po 8 Din komad; isti nalepljen na lepenko ter z 2 obročkoma za obešanje po 16 Din komad. 5866

Prekajevalci! Prodam dva in popolnoma nova stroja za električni pogon in sicer »Blitz in »Wolf« po nizki ceni. Jožef Kvičnar mesar in prekajevalec, Šentvid pri Kranju. 5835

Opozarjamo vse interesente, da je pri pismenih vprašanjih, ki naj jih upravništvo pismeno reši, brezpogojno priložiti poštnino in manipulacijsko pristojbino v znesku Din 2·—. Posebno opozarjamo na to one stranke, ki žele, da se jim po pošti pošlje naslove od malih oglasov. Vsa vprašanja in prošnje glede naslovov od »malih oglasov« bodo romale v koš, ako ne bo priloženih Din 2·—

Zelo ugodno si moramo vito rujave kotenine, ki jo ima v delnem zastopu tvrdka Franc Crobath, d. z o. z. Kranj! v veliki izbori v zalogi vedno bi go za moške in ženske obleke, kloto in drugo podlogo pri FRANC CROBATH, d. z o. z. Kranj! Na debelo - na drobno! Zahtevajte cenik!

Motorno kolo znamke »Puch«, 2 HP, v dobrem stanju, se po zelo ugodni ceni proda. Ogleda se pri Tomažu Repp v Vogričovih pri Ljutomeru. 5665

Predsobna stena in druge stvari v skladišču »Balkan« naprodaj. 5771

«Wanderer» trisedežni avto, najnovejšega tipa, se takoj ceno proda. — Cenjene ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Wanderer«. 5502

Pletilni stroj štev. 8, skoro nov, zelo ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Jutra«. 6060

Svilene klobuke okrašene, od 290 Din naprej, v raznih barvah, prodaja Minka Horvat, modistka. 159

Osebni «Ford» avto dobro ohranjen, kompleten, se poceni proda. Naslov v upravi »Jutra«. 5977

«Oppel» avto štiri sedežen, zelo dobro ohranjen, iz generalne reparature, hitrost 70 km, poraba bencina na 100 km 6 litrov. Naslov pove upr. »Jutra«. 5939

«Benz» avto dobro ohranjen, 4—6-sedežen, 16/24 HP, iz generalne reparature, s hitrostjo 80 km — obrabljen samo iz 10.000 km, se proda. Kje, pove uprava »Jutra«. 5936

Elektromotor 18 KS., 220 Volt, 0 transmis. ležajev 65/55 mm, prodam. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Industrija«. 5913

Proda se: rdeča plitasta sofa, dvoje volnenih teleranih klel in malic, nove gumaste nogavice za hojne noge (pripravne za natakarje), navadne nizke rjave čevlje št. 37 in fine prave ruske galoše št. 36. — Ogled od 12.—3. ure na Breg 14/II. 5907

Več serij izredno interesantnih razglednic, se proda, samo dokler traja zaloga. — Zahtevajte vzorce. — Ponudbe sprejema upr. »Jutra« pod znakom »Favorit«. 6104

Motorno kolo NSU, 4 HP, dve prestave, prosti tek, se proda za 8000 Din. — Naslov pove uprava »Jutra«. 5805

Proda se okoli 1000 kom. hrastovih pragov 2.50 25/15, okoli 1500 kom. dtto 2.50 22/18, okoli 1000 kom. dtto 1.80 20/15 cm, prosti takojšnji dobavi — Kje, pove uprava »Jutra«. 5747

Zgodnje trte ki dozorevajo koncem julija ob Jakobovem, se v Ljubljani naprodaj, dokler traja zaloga pri vrtnarju v Kolodvorski ul. 11. 6112

Proda se motor 1 in pol HP, po zelo ugodni ceni. Naslov pove upr. »Jutra«. 6063

Pohištvo trpežno in moderno, se prodaj po nizkih cenah v Mostah štev. 25 (poleg kolilne tovarne). 6050

Sportni voziček se proda na Krekovem trgu 4, pritličje. 6066

Prodam 30 vagonov bukovih drv jesenske sečnje. Ponudbe je poslati na upravo »Jutra« pod šifro »Jesenska drva« 6091

»Puch« motor 2 KS, skoro nov, se po izredno nizki ceni proda. Naslov pove upr. »Jutra« 6107

Kompletno sedlo lepo in kočijska steklenica, se proda. Naslov pove upr. »Jutra«. 6111

Perzijska preproga se proda. Naslov v upravi »Jutra«. 6102

Pohištvo lepa spalnica in kuhinjska oprava iz trdega lesa, se poceni proda. — Vsenkazi je pri klučku na Velci cesti 1. 6080

Moško in dam. kolo dobro ohranjeno, kupi Umek, Glince 226. 6072

Otroško postiljico dobro ohranjeno, kupim. — Cenjene ponudbe na poštni predal št. 5, Novo mesto. 6051

Vrtne železne stolice 300 komadov dobro ohranjenih vrtnih železnih stolic ta sklopiti, kupi trvdka Peter Kobal v Kranju. — Navesti je ceno in priložiti sliko. 6020

Registr. blagajna »National« v dobrem stanju, se kupi. Ponudbe pod šifro »Registrirna« na upr. »Jutra«. 5625

Posest

Krasna vila tik kolodvora na Dolenjskem, se proda. — Naslov pove uprava »Jutra«. 5917

Stavbna parcela v ljubljanskem predmestju (Moste), 2137 m², se po zelo ugodni ceni proda. Naslov pove uprava »Jutra«. 5824

Enonadstr. hiša lepo, ravnokar izgotovljeno, prodam. Nahaja se na zelo prometnem kraju v Trbovljah in je pripravna za vsakega obrtnika, posebno peka, slaščičarja, čevljarja, urarja ali slične obrti. Pod hišo je prostorna, popolnoma suha klet, v pritličju dva lepa prostora za obrt, v nadstropju dve lepi stanovanjski sobi, kuhinja in zbornica ter prostrano podstrešje, pripravno za napravo stanovanja dveh sob in kuhinje. Za hišo je toliko vrta, da se lahko postavijo morebiti potrebna skladišča. Cena in pogoji se izvejo pri lastniku Juriju Ferencu, zidarskemu mojstru v Trbovljah. 4699

Nova hiša pripravna za trgovino, ob železnici in državni cesti, ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Jutra«. 6009

Gostilna 8 sob, kuhinja, klet, gospodarsko poslopje, sadni vrt, selenjalni vrt in nekaj gozda, se takoj po zelo nizki ceni proda. Belica ob Paki, Gorenje 5. 6030

Enonadstropna hiša s trgovskimi lokali, ki se takoj na razpolago, v Ljubljani, se brez posredovalcev, po zelo ceni proda. Naslov pove upr. »Jutra«. 6026

Posestvo s gospodarskim poslopjem, hlev kotalec, 7 or. njiv, 2 or. gozda, 1 oral vrta s sadnim drevjem, na lepem kraju, 20 minut od Litije, se proda za 18.000 Din. Poizve se v Šmartnem št. 43 pri Litiji. 6009

Posestvo s okrog 40 johov njiv in gozdov, s lepimi poslopji, v lepi ravnini, eno uro od Kranja, se po zelo ceni proda. Na željo se obdrži tudi 10 ali 20 johov zemlje. — Pojasnila daje L. Rebolj v Kranju. 6017

Nova hiša s trgovino lesa in premoga, na prometnem kraju v Mariboru (Koroška c. st. 49), se proda za 115.000 Din. Stanovanje takoj na razpolago. 5998

Kdor želi kupiti ali prodati veleposestvo, gostilno, posestvo, vilo, tovarno, trgovino ali obrt itd., naj se obrne na »Gospodarsko pisarno«, d. z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1./II. 51

Hiša z gostilno, trgovino, obrtnim lokalom, prostornimi kletmi ter 12 lepimi stanovanji na lepem prostoru v Ljubljani, se poceni proda. Naslov pove upr. »Jutra«. 5972

Prodam hišo s staro klimčevniško in mehanično obrtjo z orodjem in stroji. Elektrika razsvetljava in vodovod v hiši. Hiša je pripravna za vsako večje podjetje. Naslov pove upravo »Jutra«. 5843

Stavbna parcela 650 m² na periferiji mesta, pripravna tudi za vrtnarstvo, naprodaj. — Pojasnila na Glincah 81, vrata 8 — med 9.—13. uro. 5803

Majhna hiša 10 minut od kolodvora Celje, primerna za 2 osebi, po jako nizki ceni in ugodnimi plačilnimi pogoji naprodaj. — Potrebnost se zveve pri Petru Kuret v Molkanjeh št. 19 pri Ptuju. 5694

Vodna moč za 20 HP, v sredini industrijskega kraja ležeča, s kompletno novo francisturbino, ter zraven zraslo ležeče stavbno parcelo, se ugodno proda. Tik poleg se nahaja večje poslopje, primerno za razno obrt, katero se da v najem ali event. tudi proda. — Vse pod znakom »Vodna moč« na upravo »Jutra«. 5819

Lepo posestvo v prijaznem kraju v Slov. Goricah, 10 oralov zemlje, s lepo in prostornimi poslopji, z dobro idočo trgovino mešanega blaga, se proda vsled smrtnega slučaja za 150.000 Din proti ugodnim plačilnim pogojem — Pojasnila daje ordinarni upravl Veselko zadolnik v Mariboru. 5861

Stavbno parcelo do 1000 m² veliko, v vzhodnem delu mesta Ljubljane, kupim. Ponudbe na upravo »Jutra« pod znakom »Stavbišče št. 25«. 5768

Hišo za manjšo trgovino ali gostilno, vzamem v najem ali kupim Šilar v Ljutomeru. 6117

Majhno posestvo z nekaj zemlje, za 2 osebi, se proti primerni zajemnici, ki se plača za celo leto naprej, išče v najem ob železniški progi — najraje na Štajerskem. — Pismene ponudbe pod znakom »Posestvo 2102« na upravo »Jutra«. 5729

Več parcel kot vrtne grede pod Rožnikom, da v najem Pokojninski zavod za nameščence Aleksandrova cesta. 5947

Prodam hišo z rostilniško koncesijo, gospodarskim poslopjem, vrtom, sadonosnikom in nekaj njivami v prometnem trgu ob farni cerkvi. — Pojasnila daje Franc Kosepoc v Kočjeah. 6080

Stavbno parcelo do 1000 m² veliko, v vzhodnem delu mesta Ljubljane, kupim. Ponudbe z navedbo cene, velikosti in kraja na upravo »Jutra« pod znakom »Stavbišče št. 26«. 5763

Pekarija v Mariboru, dobro vpeljana, je s hišo vred naprodaj. Naslov: V. Leskovšek, Celje, Cankarjeva ulica 5. 5829

Poseti Poseti

Kovači in kmetje! Dne 25. marca se vrši javna dražba v hiši Ivana Zavbi na Vrhniki, Nova c. št. 285. Prodalo se bo kovaško orodje, vrtalni stroj, več nakoval, več primežev, 1 meh, 1 Riehtplata, 2 plugu, 1 parivar, 1 polkrita kočija, več predmetov za vozove ter še razne druge stvari. 5945

Več stavbišč v mestu in okolici, male in večje parcele, se išče na tukajšnji ali poznejši nakup. Ponudbe s poveti na naslov: Kreditna in stavbna zadruga »Mojmir«, Maribor, Rotovški trg št. 1. 5944

Nova kolonija Stavbišče za 20—40 hiš — krasna lega v Mariboru — uredna cena, tudi stalne parcele na razpolago. Naslov: Kreditna in stavbna zadruga »Mojmir« v Mariboru, Rotovški trg 4. 5942

Stavbne načrte in proračune za stanovanjske hiše izdeluje po izjemni ceni za Stane: Kreditna in stavbna zadruga »Mojmir« v Mariboru, Rotovški trg st. 1 5943

Lokali

Dve kleti se dasta v najem. Naslov pove uprava »Jutra«. 5665

Skladišče se išče za takoj ali s 1. aprilom t. l. Ponudbe pod »Sklad« in zračno 2714« na upravo »Jutra«. 5640

Lokal sredinje velik, v sredi mesta, na prometni točki, se išče za takoj ali pozneje. — Ponudbe pod »Trgovka« na Gospodarsko pisarno v Wolfovi ulici 1, II. nadstr. 5514

Trgovino dobro idočo z gostilno ali tudi samo trgovino, vzamem v najem, event. kupim. Naslov pove uprava »Jutra« 5484

Kovaško delavnico ali sličen lokal brez orodja — išče v najem poštenjak samostojen kovač. Naslov pove uprava »Jutra«. 5458

Trgovina s manufakturo, se z zalogo prav ugodno proda. — Ponudbe pod »Lep lokal« na upravo »Jutra«. 6007

Trgovino s vsem inventarjem, obstoječo nad 30 let, na prometnem prostoru v trgu, proda ali odda v najem tvrdka K. Wolf v Cerknici. Stanovanje takoj na razpolago. 5967

Trgovina z mešanim blagom in vinotočem, na prometnem kraju v bližini rudnika, se takoj odda v najem. — Potrebno kapital za prevzem zaloge 70.000 Din. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod znakom »Ugodni pogoji 2868«. 5853

Trgovino dovoljuje z gostilno ali tudi samo trgovino vzamem v najem, event. kupim — Naslov v upravi »Jutra«. 5424

Trgovina se proda na najprometnejši ulici v Ljubljani. Naslov v upravi »Jutra« 6144

Dobro idoča mlekarna se tudi prezema drage tovarne z dobrim dovoljenjem in odjemalcem mleka za vsako množino v 40 in inozemstvu poceni proda. Mlekarna se nahaja v Mariboru ter ima krasne in vedno zasigurane lokale. Naslov z upravo »Jutra«. Maribor. 6119

Stara trgovina s mešanim blagom, dobro vpeljana, na dobrem prostoru, se radi selitve zelo ugodno proda. Ponudbe na podružnico »Jutra« v Mariboru pod šifro »Pelikan«. 5922

Stanovanja

Snažno sobo zračno in po možnosti z električno razsvetljavo ter posebnim vhodom, išče s 1. aprilom solidna gospod. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »M. P.«. 5671

Stanovanje s 1 ali 2 sobama in kuhinjo, event. in velika opremljena soba, se išče za takoj. Ponudbe pod šifro »Dobro plačilo 2716« na upravo »Jutra«. 5539

Sobo opremljeno, samo, z posebnim vhodom, išče solidna in mirna gospod. — Ponudbe pod »Snažna soba 2811« na upr. »Jutra«. 5461

Inozemec katerl je večkrat odsotna, išče eno ali dve sobi, opremljeno. Plača največjo najemnino. — Ponudbe pod »Lesni trgovec« na upravo »Jutra«. 5401

Dve sobi elegantno opremljeni, v novi hiši, oddam enemu ali dvema gospodoma. Vpraša se od pol 13. do pol 14. popoldne ali v nedeljo ves dan. Naslov pove uprava »Jutra«. 5328

Odda se soba za dve osebi takoj za Sv. Petra cesti 56. 5860

Nagrado dobi kdor odda stanovanje 1—3 sob s kuhinjo in pritiklinami mirni stranki tres strok. Ponudbe na upravo »Jutra« pod znakom »Suho in svetlo«. 6005

Sobo s kubinjo in pritiklinami, išče stranka brez otrok, v mesto ali bližini. Ponudbe na upravo »Jutra« pod znakom »Točno plačilo«. 6084

Stanovanje 2 sob in kuhinje, iščeta mirna zakonca brez otrok. Stanarina do 600 dinarjev. Naslov v upravi »Jutra« pod šifro »Stanovanje 2811« 5827

2 opremljeni sobi s posebnim vhodom, se oddasta na Trnovskem pristanu st. 14. 6059

Prazno sobo s posebnim vhodom, iščem za takoj ali poznejše. Plačam za eno leto naprej. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Prazna soba 2882«. 6088

Dve gospodični se zmenjeta na stanovanje, event. tudi na hrano. — Naslov pove upr. »Jutra«. 6076

30.000 Din brezobrestnega posojila išem za brezplačno stanovanje v mestu ali periferiji, obstoječe iz 2 sob, kuhinje in pritiklin. Ponudbe na upr. »Jutra« pod znakom 1. maj 1925«. 6024

1—2 dijaka se sprejmeta na stanovanje in hrano s 1. aprilom. — Naslov pove upr. »Jutra«. 6025

Stanovanje obstoječe iz sobe in kuhinje, se odda takoj dotičnemu, ki plača najemnino za celo leto naprej. Vselitev možna 1. maja. Naslov pove upr. »Jutra«. 5739

1 ali 2 sobi po možnosti z kuhinjo, išče mirna in solidna stranka za takoj ali kasneje. Plača dobro. Ponudbe pod šifro »Mirna 2788« na upravo »Jutra«. 5838

Opremljena soba lepa, sončna, v sredini Maribora se odda dvema boljšima gospodoma. Naslov v upravi »Jutra«, Maribor. 6118

(Dalje na 12. strani)

Sostanovalka

išči je ves dan odsotna, se sprejme na Cojzovi cesti 8a. 9/II. 6146

Stanovanje

2 ali več sob s pritiklinami, v mestu ali najbližji okolici, išče mirna stranka proti dobremu plačilu za takoj ali poznejše. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Čisto». 6096

Gospodična

išče majhno sračno sobico. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Mirna 2888». 6099

Išče se stanovanje

soba in kuhinja, eventuelno večja prazna soba, se išče proti plačilu za eno leto naprej. Naslov pove uprava «Jutra». 6098

Iščem stanovanje

v Ljubljani ali okolici, obstoječe iz 2 sob in kuhinje. Ponudbe na upravo «Jutra» 6085

Sobo se odda

Svema gospodoma na Sv. Petra cesti 29/I. 6081

Kapital

Pozor! Pozor!

Neveste in ženini!

Kdor mi javi 15—20.000 Din, mu napravim oprave iz tridela jesa za 3 sobe, za odplačilo. — Za solidno delo jamčim. Drugo po dogovoru. Dopise na upravo «Jutra» pod «Ugodna prilika 2». 5955

Družabnika

mladega, samca, s kapitalom 60.000 Din, se zaradi družinskih razmer sprejme k dobro idoči stari trgovini z mešanim blagom na deželi. Pogoji povolini. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Bitri nastop». 5216

Iščem posojila

275—300.000 Din na prvo vknjižbo na dve posestvi. Obresti plačam po dogovoru polletno naprej. — Ponudbe pod šifro «Dve posestvi» na upravo «Jutra». 6100

Kapitalist!

Večja tovarna v Sloveniji, tako vpeljana, da ne more toliko izdelati, kolikor ima naročil, brez konkurence, želi povečati obrat. Potreben kapital 500.000 Din — proti vknjižbi ali pristop kot družabnik z osebnim sodelovanjem. — Sprejme se tudi hostenski kapital. — Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «Tovarna 125». 6026

10.000 Din posojila

iščem za kratko dobo. — Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Dobre obresti 2871». 6048

Trgovec-posestnik

išče 200.000 Din posojila proti primernim obrestim in vknjižbi na prvo mesto. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Posojilo 2891». 6122

Ženitve

Gospod

top. l. trgovske in glasbeno izobražen, čiste preteklosti, trezenega, mirnega značaja, z dobro priv. službo, želi znanja v svrho takojšnje ženitve, s gospico ali vdovo brez otrok, katera ima posestvo ali primerni kapital. Ponudbe s polnim naslovom in po možnosti s sliko, katera se vrne, je poslati na upravo «Jutra» pod šifro: «Sreča in zadovoljnost». Tajnost zajamčena. 6135

Znanja želi

boljši ljubeči ločen gospod, srednje starosti, samostojen posestnik, brez otrok, s gospodično ali vdovo, v svrho skupnega življenja. Prednost imajo one, s premoženjem. Dopise na upr. «Jutra» pod «Spomlad 2897» 5891

Samostojen gospod

preskrbljen, želi znanja v svrho poznejše ženitve s gospodično ali vdovo, staro od 25—38 let, ki ima nekaj premoženja. Dopise na upravo «Jutra» pod šifro «Preskrbljen 2.02». 6037

Bogata gospodična

mlada, simpatična, vsestransko izobražena, vajena trgovine in gospodinjstva, se želi poročiti z izobraženim gospodom, čedne zunanjosti, ki z boljšo službo in dobrimi dohodki ali trgovcem do 32 let starim. — Dopise na upravo «Jutra» pod šifro «Čista preteklost». Tajnost zajamčena. 6047

Katera gospodična

z nekaj premoženja, bi vzela poštnega uradnika fin. kontrole, naj pošlje svoj naslov, ako mogoče s sliko, na upravo «Jutra» pod značko «Tisočak». 6096

Trgovka

z trgovino na lepem kraju, želi znanja zaradi takojšnje možitve z dobro situiranim gospodom, ne pod 40 let starim. — Naslov v upravi «Jutra» v Mariboru pod «Angela 2700». 6118

40-letna gospodična

še polna mladostnih vzorov, družabno, duševno in gospodarsko izobražena, s skromno doto, želi poročiti starejšega gospoda s premoženjem ali upokojenca, trgovca itd., ki rabi dobro pomoč in skrbno, zvesto družico. Želi se blag značaj in eksistenca. Dopise na podružnico «Jutra» v Mariboru pod značko «Čar večerne zarje». 6093

Ženitev!

Za mojega dobro situiranega, trgovsko izobraženega brata v Ljubljani, iščem nevesto. Gospodične ne izpod 24 let s premoženjem, iz dežele, imajo prednost. Dopise s sliko na upravo «Jutra» pod «1001 noč». — Tajnost častna zadeva. 6029

Dopisi

Tvorniški ravnatelj

55 let star, ločen, želi resnega znanja s simpatično gospodično ali vdovo brez otrok. — Dopise na upravo «Jutra» pod «Elita». 5957

Mladi dami

želita znanja s simpatičnim gospodom v svrho zabave in družabnega občevanja. Na ženitev ne reflektirate. Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «Zvesti ljubezni — Carmen, Anita». 6061

Poduradnik

Slovenec, v državni rudarski službi v Bosni, star 30 let, mirnega značaja, lepe zunanjosti, neomadeževane preteklosti, želi znanja z gospodično istotake narave, staro 20—21 let, z nekaj premoženja. Prednost imajo Sivilje. Naslov pove uprava «Jutra». 6120

«Putka»

išče mladega petelinčka. — Dopise na upravo «Jutra» pod «Aleluja». 5904

Rest. «Grad», Bled

Dotična dama, se prosi za sestanek Pod «Moj ideal» na upravo «Jutra». 5908

V upr. «Jutra» naj

se ovijejo pisma pod naslednjimi šiframi: Cigler, Dolfan, Huppa, Hera, Klobuk, Iskreno prijateljstvo, Zvonček, Kastelic, Mesto, Celje, Odsotna, Perlo, Obotestranska solidnost, Rokodelec, Stelata, Stalna služba 2604, Zimska tajnost, Začek 88, Zvesta družica, Zadovoljnost.

Boljši gospod

samec, 50 let star, zdrav, želi znanstva z mladim, duševno izobraženo, lepo gospodično. Cenjene dopise, že morebiti s sliko, bi je pod častno besedo diskretno vrnem, pod značko «Oseamljen 2582» na upr. «Jutra». 6051

Resnega znanja

želi gospodična z gospodom nad 40 let starim. Dopise na upravništvo «Jutra» pod «Dušica». 6012

R. K. Vla.....

Pošljite mi danja ali vrnitev slik. «Trezka». 6137

Glasba

Klavir

(170 cm dolg) v dobrem stanju, se proda za 8000 Din v Radovljici štev. 46. Pripraven za društvene dvorane. 5566

Dva gramofona

100 plošč, 500 novih razglednic, 1000 starih, 5000 poštnih znamk, srebrne krone in stare bankovce, proda M. Krepek, Sv. Lenart v Slov. goricah. 5899

2 klavirja

dobro ohranjena, se prodasta. Naslov pove kavarna «Jadran» v Ljubljani. 6142

Citre

dobro ohranjene, se kupijo. Ponudbe na upr. «Jutra» s navedbo cene pod šifro «Citre 2773». 5781

Pianino

znamke «Foerster», skoro nov, se proda na Rimski cesti št. 1/I. 6077

Klavir

dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe z navedbo cene na upravo «Jutra» pod šifro «Klavir 2878». 6052

Harmonij

na štiri oktave, se proda za 750 Din v Mariboru, Ipavčeva ulica 42 (Koroško predmestje). 6000

Živali

Zatekel se je

mlad pes volčje pasme in rjave barve, ki sliši na ime «Volk» v medvodsko škofjeloški okolici. Kdor ga je izsledil naj to sporoči proti nagradi v hotelu «Stara pošta» v Kranju. 5668

Kravo

dobro mlekarico in brejo telico, se proda. Istotam se sprejme sposoben mesarski pomočnik. — Adolf Žabjek, Poljanska cesta 55. 6001

Razno

18 let

primane «Laruolo» pilule najsigurneje ozdravijo kapavico (Tripper). — Dobiva se po vseh lekarnah po 20 Din škatlja. Po pošti razpošilja lekarna Blum, Subotica. 20

Realna zastopstva

išče tvrdka v Celju. — Ponudbe pod «Solidna firma» na podružnico «Jutra» v Celju. 5991

Pozor! Orjuna

Dospelo je prvovrstno češko blago za kroje. — Se priporoča P. Capuder, Ljubljana, Dalmatinova ulica. 6087

Izobražena dama, ki dela

ravnotako kakor

dunajski ateljeji

naprosta dama, ki polagajo vrednost na lepe in elegantne garderobe, za naslove v svrho eventuelne nastanitve. Dopise pod «Cenc in dobro» na upr. «Jutra». 6110

V gostilni na Poljanski c.

»Koroški dom«

se toči dobra domača vina po 11 Din liter in izbran cviček po 12 dinarjev liter. 6101

Za južno Srbijo

prevzamemo zastopstvo tukajšnjih producentov, vpeljano komisijsko podjetje v Skoplju. Naslov pri «Posredovalcu», Ljubljana, Sv. Petra cesta 23. 6108

Impotenca

na vsak način takoj ozdravljiva! — Obrnite se za natančna pojasnila na upravo «Jutra» pod značko «Sigurna rešitev». 5898

Pomlad na Bledu

Hotel «Grad» oddaja sobe s popolno preskrbo. Skupna cena do 31. maja dnevno 60 Din. — Najprimernejše bivališče za živčno bolne in za rekonvalescente. 5905

Spreten pediker

in operater kurjih očes, se priporoča. — Naslov pove iz prijaznosti g. F. Zaje, Dunajska cesta 12. 5950

V popravilo

se sprejme pušče (puške) in lasne zapenke ter barvanje vse vrste lasnih izdelkov po zmernih cenah, kakor tudi britve se po novi metodi fino nabrusijo. — F. Zaje, frizer, Dunajska cesta št. 12 5951

Mainberga otroka

je od boljše osebe, se vzame v dobro oskrbo. Poizve se ob delavnikih od 10 do 12. ure na Bleiweisovi cesti št. 15/III/16. 6068

Ložo I. reda

za dramsko in operno gledališče, za tekočo sezono, takoj odda Matija Dolničar, restavrater na glavnem kolodvoru v Ljubljani. 6049

Krasen zaslužek!

Poštenim trgovcem, invalidom itd., se nudi krasen zaslužek pri prodaji, odnosno posredovanju dobro vpeljanih gospodarskih strojev in potrebščin. Prospekti na razpolago! — Ponudbe pod «Napredek» na upravo «Jutra». 6002

Nogavice

raznovrstne, se poceni popletajo Pred Škofijo 1/I 134

Vprašanje!

Kako naj sušim jabolka? V pesop ali zakaj? Izboljšalva pojasnila pod šifro «Cepim» na upravo «Jutra» 5461

Naprave za sesani plin

motorje na paro, benzin in prosno olje in Diesel-motorje dobavlja v najkrajšem času

Ing. Emil Pirwa

Wien XVII. Wattgasse 70-80

Za takojšnjo dobavo:

naprave za sesani plin

12, 16, 20, 25, 35, 45, 50, 60, 70, 100 PS

stroje na paro in motorje

2, 3, 44, 6, 7, 15, 100—120, 250—400 PS

motorje na benzin

1—2, 4, 7, 8, 10, 12, 30, 40 PS 91a

motorje na prosno olje

5, 10, 12, 20 PS

S tekočim vozkom za parkete in linolej «JELKA» je enostavno strojno lahko delo. 20

Modistka Mila Hutter

Dunajska c. 6/II.

se priporoča cenjenim damam za spomladansko sezijo. Sprejema vsakovrstna preoblikovanja in popravila po nizkih cenah.

Najlepšo in vitko postavo

napravi trebušni pas Hü tenformer), izdelan ob znižanih cenah v ateljeju

Ana Hutter

Dunajska cesta 6/II

v hiši lekarne Piccoli. 1372 a

J. Stjepušin

Sisak

priporoča boljše tamburice, strune, partiture in ostale potrebščine za vsa glasbila. 40-a

Koliko stara hoče biti žena

odloči ona sama s tem, da svoj obraz neguje ali zanemarja. Žena ostane vedno mlada, ako rabi Fellerjevo Elsa obrazno pomado, ki stori kožo v najkrajšem času bel, mehko, nežno in čisto. Za racionalno nego las naj se uporablja Elza-pomada za lase. Enako moški, ki nočejo biti plešasti! Za poizkus 2 lončka za 36 dinarjev, ako se pošlje denar vnaprej, ali pa 46 dinarjev po povzetju od LEKARNARJA EUGEN V. FELLER v STUBICI DONJI, Elzatrg 245, Hrvatska. 46-a 1

STOEWER

najpopolnejši šivalni stroj

Vezje, krpa, štofa, šiva z enostavnim premikom pogrezljivega transporterja (grabelc)

Vsak dom ga imej!

Lud. Barage Ljubljana

Šelenburgova ulica 6/I.

15-letna garancija 15-a III

Samo 135.000 dinarjev

velja ta hiša v Mariboru z električno razsvetljavo vodovod, velik vrt, veliko prosto stanovanje, opremljeno s pohištvom, kuhinja, opremljena s kuhinjsko posodo, dva lokala, pripravna za trgovino s stelažami in pudelni. — Pojasnila pod „Fortuna" na Alma Company, Ljubljana. Za odgovor je priložiti znamko za 2 Din 1366-a

Rast las zajamčuje „LEDA"

zakonito zavarovano sredstvo proti plešavosti, zpadanju las in prhuti. Dobiva se vseh lekarnah, drogerijah in brivnicah, ali na ga pošilja po povzetju za 100 Din (in 10 Din poštnina).

Kosmetični laboratorij „LEDA" v Zagrebu, Nikolićeva 1

Pozor! **STOLE** *Pozor!*

Vrtne zaklopne in navadne gostilniške stole, kakor tudi zaklopne mize, dobavlja vam najboljše in najcenejše

JAKOB PUČKO,

mizarstvo — PTUJ — Ormoška cesta.

!!! PIŠITE PO CENIKE !!!

Delavni zastopniki se sprejmejo

1327-a

Javna zahvala.

Mogoče bom nadležna, toda prevelika je moja radost zaradi zopet najdenega zdravja in naj izve svet, da kakor je dar zdravja velik, naj bo tudi zahvala primerna za ta dar.

Gospodu Dr. V. Cervinki, zdravniku na Polzeli, velja ta zahvala, saj sem po njegovem trudu in zdravniški sposobnosti zopet zdrava, zato hvalim Boga in svojega zdravnika.

GORNJE GORČE, dne 12. marca 1925.

M. V.

1330-a

Natečaj.

U smislu zaključka sednice Direktorija od dne 9. o. m. raspisuje se natečaj za ozradbu umetničkog plakata za Kongres Or. Ju. Na., koji će se održati u Beogradu ovog proleća.

Plakat treba da bude veličine 120 × 60 cm u tri boje.

Rok ovog natečaja je do 10. aprila o. g. do kog roka treba da odnosni nacrti budu predloženi Direktoriju Or. Ju. Na. u Splitu.

Za nacrte plakata odredjene su ove nagrade:

I. nagrada Din 5000.
II. „ „ 2000.
III. „ „ 1000.

O podeljivanju nagrada odlučiće jury, koji je sastavljen od gg. Dra. Ljube Leontića, Nika Bartulovića i Dra. Mirka Korolije.

Split, 10. Marta 1925.

Direktorij Or. Ju. Na.

Tračna žaga

popolnoma nova, nerabljena z predležjem 700 mm velikimi žaginimi kolesi se prav po ceni proda. Ponudbe pod „Tračna žaga" na upravo lista. 1382-a

Valentin Accetto

stavbeno podjetje

v Ljubljani, Trnovski pristan 14.

ustanovljeno 1878

prevzema v izvršitev vsakovrstne stavbe in njih popravila, kakor tudi načrte in proračune. Kot sodni izvedenec prevzema tudi privatne cenitve. 1378-a

Parna žaga

se zaradi družinskih razmer **ceno proda.** Obstoji iz Lanzove lokomobile 48 konjskih moči, kuri se z žaganjem, polnojarmenik 75 cm širok, cirkularna žaga in sploh vse, kar je potrebno za dobro idočo žago. Prodam tudi samo stroje, ako kdo želi. — Vprašanja na **Grundnerjev mlin, Poltčane.** 1315-a

Obnovljen rodbinski

PENZION MIRAN

OPATIJA-ABBAZIA.

Osrednji položaj v neposredni bližini pristanišča, kopališča in parka. Izvrstna kuhinja. Dnevne cene od 35 Lir dalje. Slovanskim gostom se priporoča

1064-a lastnik **J. Miran.**

Od 20.—23. marca 1925 bomo navzočni v Zagrebu, na vseučiliški očesni kliniki (oftalmološka klinika kr. vseučilišča), da bomo po naravi izdelovali in vstavljali **umetne oči.**

F. A. Müller Söhne, Wiesbaden

zavod za umetne oči.

Da se izognete zamenjavam **s podobnimi imeni,** prosimo, da natančno pazite na ime in čas. 1373-a

Din 55·—

spomladni žemperji

v modni trgovini

H. KENDA, Ljubljana

Mestni trg 17 1347-a

3838 komadov smrek

od 35 cm prsne širine naprej na stoječem proda mestna občina Novo mesto iz svojega okoli 1 km od kolodvora v Novem mestu oddaljenega gozda v Cegelnici, v sedmih po številu dobe neenakih partijah. Proda se partija za partijo po komadih; smreke in hoje so v gozdu že zaznamovane.

Prodaja se vrši potom javne dražbe, ki se vrši v nedeljo, 22. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v pisarni mestnega županstva; do istega dne vlože lahko kupci tudi pismene ponudbe.

Vsak ponudnik mora položiti tudi 10% varščino.

Dražbeni pogoji in seznam more dražitelji na razpolago in vpogled v občinski pisarni, kjer si jih lahko vsak interesent ogleda.

Posamezni deli se razkažejo po občinskem logarju na licu mesta.

Mestno županstvo Novo mesto,

1282-a dne 8. marca 1925.

Za spomladansko sezijo

se cenj. damam in gospodom priporočam za napravo **kostumov, oblek, površnikov i. t. d** po najnovejših vzorcih in po zmerni ceni. — Delo točno in solidno.

Alojzij Lombar,

krojaški atelje za dame in gospode,

1323-a **Spodnja Šiška.**

P 1 283 16-85 1302-a

Prostovoljna dražba nepremičnin.

Dne 20. marca 1925 ob 9. uri dopoldne na Viču številka 16 se bode razprodajalo posestvo Poklukarjevih dedičev po parcelah.

Pogoji so na vpogled pri podpisanem sodišču soba štev. 33.

Okrajno sodišče v Ljubljani, oddelek I,

dne 8. marca 1925.

Zastonj!

in to pri gotovem nakupu

dobite poleg običajnega popusta in pri nanovo znižanih cenah

od Din 150·— do Din 250·— še: 1 par ženskih nogavic ali 1 par moških nogavic ali 1 naramnice 1 pleteno samoveznico

od Din 250·— do Din 400·— še: 1 par svil. flor nogavic 1 stekl. kolinske vode

od Din 400·— do Din 600·— še: 1 manicure kaseto

od Din 600·— do Din 800·— še: 1 manicure kaseto večjo

od Din 800·— do Din 1000·— še: 1 manicure kaseto veliko

preko Din 1000 še: 1 stekl. franc. parfuma 1 manicure kaseto 77-a 1

A. Šinkovec, nasl. K. Foss, Ljubljana, Mestni trg 19

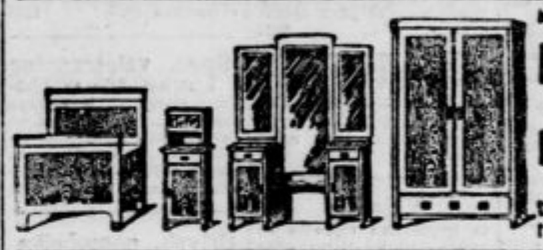

najkrasnejše in trpežno

pohištvo

po najugodnejših cenah pri tvrdki

M. Andlovic

LJUBLJANA

Tyrševa cesta 31. 6 Tomšičeva ulica 31. 28

Javna agencijska in gospodarska pisarna

DR. EMIL GAJ

LJUBLJANA, Beethovnova ul. 15

prevzema pravno zastopstvo v zadevah javne uprave (obrtnih, industrijskih, domovinskih, davčnih itd.) ter posreduje zlasti pri nakupu in prodaji nepremičnin, pri poravnavah insolventnih trgovcev in obrtnikov, pri dajanju posojil in izvršuje inkaso terjatev. 1221-a

Išče jo

se za takojšnji nastop

4 samostojni ključavničarji

za izdelovanje orodja. Reflektanti naj se zglasijo v tovarni „TITAN, d. d." Kamnik. 1379-a

Josip Rožman, Sušak

Strossmayerova ulica štev. 68.

se nudi slovenski industriji in trgovini za Sušak loco in tranzit kot tr ovski zastopnik, oziroma posredovalec v trgovskih zadevah pri nakupu, prodaji, carinjenju, tovarenju, inkasu, informacijah itd. Izvršuje vse poverjene posle točno in vestno. 106-a

Na obroke in posodo

prve svetovne fabrikate: STEINWAY, FÖRSTER, BÖSENDORFER, Original SCHIEDMAYER itd. dobite let pri

ALFONZ CREZNIK

Ljubljana, Mestni trg 3, poleg magistrata.

Istotam najbogatejša izbera vsakovrstnih godal, mojstrskih violin in najfinejših strun.

Najpopolnejša tvrdka Jugoslavije! 67-a

Nakup hiše

V Ptuju se kupi večja hiša, v kateri bi bili takoj na razpolago večji stanovanjski oziroma poslovni prostori.

V ponudbi, ki mora obsegati vse podatke o velikosti in o stanju hiše, kakor tudi po možnosti načrte, je izrecno navesti, kateri stanovanjski oziroma poslovni prostori bi bili ob nakupu hiše na razpolago.

Ponudbe je pod naslovom „Nakup hiše v Ptuju" vposlati do 30. marca 1925 na anonimno družbo Aloma Company v Ljubljani, ki bo tudi svoječasno vrnila vposlane priloge. 1371-a

Kdor oglašuje, ta napreduje!

ŽIVO PERUTNINO

kupuje stalno v vsaki množini, in sicer: pohance, kure za peči, kure in purane ter jo plačuje po najboljših dnevnih cenah

E. VAJDA

ČAKOVEC (MEDJIMURJE)

Telefon 59, 3, 4. — Telefon 59, 3, 4.

11-a